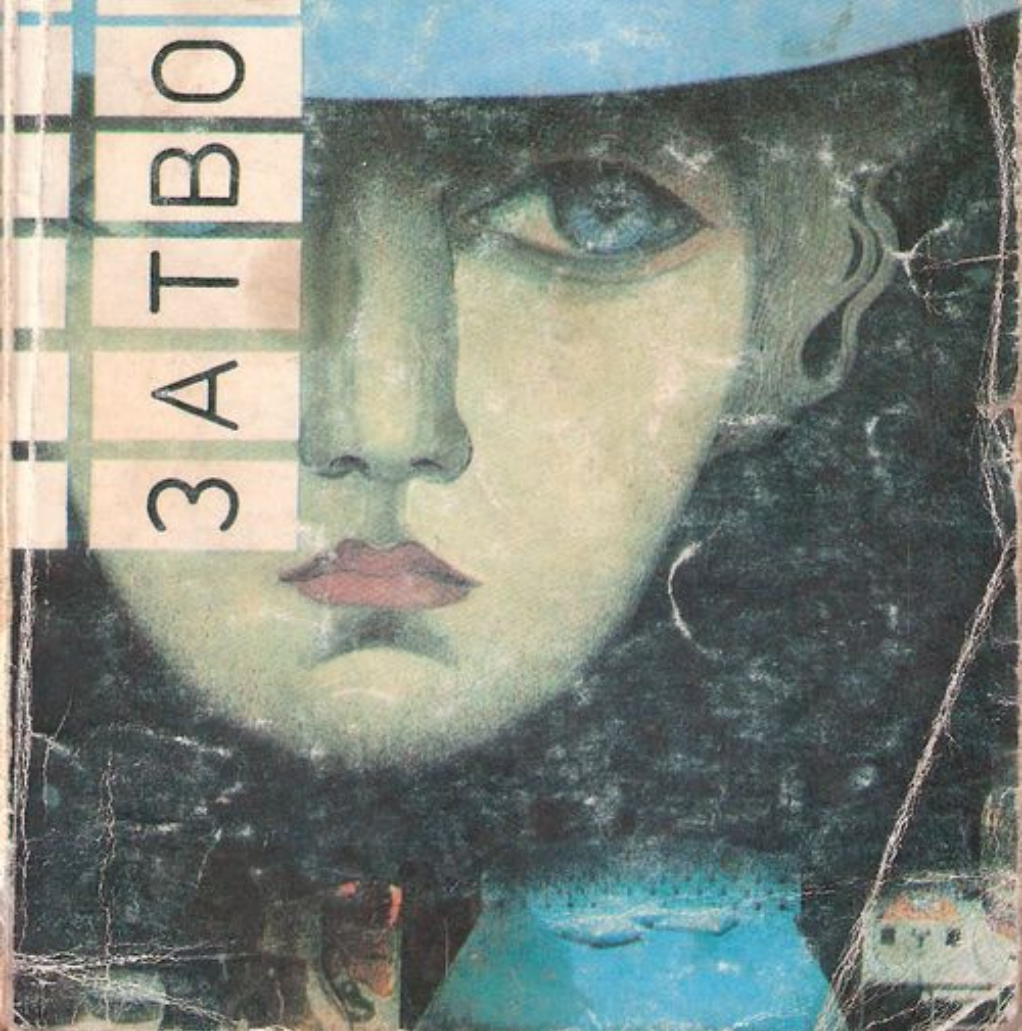

ЗАТВОРЫТ

ЖОРЖ
СИМЕНОН

Издательство «Христо Г. Данов»

Жорж Сименон

Затворът

ЖОРЖ СИМЕНОН И НЕГОВИТЕ ГЕРОИ

Трябва да призная, че трудно чета криминална литература. Не искам да кажа, че се нареждам на страната на онези, които отричат правото ѝ на глас сред нестройния хор на книгите, но това мое отношение, чувство, ако щете, не зависи от мен. А от авторите на Криминални романи.

Те, авторите, твърде често като че ли подценяват умствените способности на читателите и кърпят историите си, както обичат да се изразяват политическите коментатори, с „бели конци“.

Оттам и симпатиите ми към Жорж Сименон. Той поне уважава читателя. Не се стреми с плитки хитрини, чиято нелогичност прозира през булото на авторската мисъл, да го подведе, да го вкара в задънена улица, а застава сякаш редом с читателя и ръка за ръка с него навлиза в лабиринта на случките и събитията. Човек има чувството, че търси развързката заедно с автора и героя му.

Но кой е всъщност Жорж Сименон?

Преди 6–7 години, когато имах удоволствието да го представя за първи път на българската читателска публика с превода на романа му „Негърският квартал“, навярно малцина го познаваха като автор и, естествено, като личност.

Сименон – роден през 1903 г. – не е французин, а белгиец по произход. Но поне половината от писателите в малката двуезична Белгия са облагодетелствувани в книгоиздателско отношение – голямата им южна съседка Франция предлага езика си, читателите си и, най-важното за тях, издателствата си.

Бъдещият писател израства в атмосферата на старинния университетски град Лиеж: Родителите му държат там малък „семеен пансион“, в който живеят чуждестранни студенти, най-вече руски. Това позволява на Сименон отрано да се запознае с руската класика, която по собствените му думи е оказала голямо влияние върху неговото развитие като писател. На въпроса на един журналист с коя литература се чувствава най-тясно свързан, Сименон отговаря, като назовава най-напред имената на Гогол, Чехов и Достоевски, и на някои съвременни американски автори.

Ранната смърт на баща му попречва на Сименон да получи висше образование. Едва 17-годишен той започва да се занимава с

журналистика в родния си град Лиеж. Скоро след това, през 1922 г., се преселва в Париж и оттогава творчеството му е неразривно свързано с Франция.

Произведенията на Сименон могат да се разделят не толкова на периоди, колкото на категории: „популярни романи“, романи от серията „Мегре“, и романи „въобще“. „Популярните романи“ Сименон пише от 1920 до 1931 година. По признанията на самия автор, тези романи не представляват истинска литература, а занаятчийство, целящо да създаде единствено материална основа, която впоследствие да даде възможност за по-висока литературна изява. И макар че, Сименон не се срамува от тях, все пак предпочита да ги подписва с псевдоними – Жорж Сим, Жермен д'Антиб, Кристиан Брюл, Гом Гют, Жан дю Пери и др. Но от 1931 г., вече под собствено име, той започва да публикува криминални романи, които бързо му създават известност.

Сименон е писател, надарен с необикновено богато въображение и изключителна работоспособност. Навярно само изумителният испанец Лопе де Вега със своите 2000 пиеси бие по продуктивност Жорж Сименон, който удържа на думата си да пише по един роман на месец и в продължение на близо четиридесет години създава над 400 романа, някои от тях доста обемисти.

Такъв огромен, интензивен труд е възможен единствено при крайно строга самодисциплина. И ако някога писателят с цената на максимални усилия си е налагал тази самодисциплина, то днес тя вече се е превърнала в потребност за неговото неизчерпаемо творческо въображение.

Обикновено количеството неизбежно се отразява на качеството. Особено в литературата. Но тук сме пред едно странно явление с нарастването на количеството расте и качеството! Това най-ярко се изразява чрез още по-голяма задълбоченост при психологическата обрисовка на героите и при мотивировката на техните, постъпки. Впрочем именно тази психоанализа отличава произведенията на Сименон от останалите романи в криминалния жанр. Те също са пълни с действие, с динамизъм, но Сименон не създава душевни изроди, садисти или изверги. Неговите герои не са представители на „света на ужаса“, не са обгърнати с мистичната загадъчност на „свръхестественото“. Те са, общо взето, обикновени хора, чиновници, дребни търговци, без определена професия, които по една или друга причина – не непременно изключителна! – прекрочват границите на общоприетите норми и се озовават почти неочаквано извън закона.

Престъплението у Сименон е не толкова повод за заплитане на действието, колкото удобен случай за вглъбяване в душевността, на героите. Писателят се стреми да проникне, да се домогне, разбира се, без самоцелно психологизиране, и до най-тъмните и потайни гънки на човешката душа. Търси да открие побудите, вътрешни и външни, на това излизане „извън релсите“ на живота. Кои са били скритите пружини на постъпката? Защо именно в този момент са задействували? Логично, последователно пред нас се разкрива вътрешният свят на тези хора, принудени сякаш от съдбата да напуснат обичайното си руло. И винаги, и навсякъде, като подтекст, като фон, усещаме как се промъква онова чисто сименоновско човешко съчувствие към отрицателните му герои, които всъщност са дълбоко нещастни същества.

Понякога упрекват Сименон, че в своите произведения няма определено изразена обществена позиция, а някои западни критици дори наричат писателя „политически безстрастен“. Ако се помъчим да разберем дълбокия смисъл на неговото творчество, ще видим, че тази преценка не е правилна. Писателят не натрапва симпатиите или антипатиите си на читателя, а ги загатва тактично, деликатно. И с това постига много по-голямо въздействие, отколкото плакатно изразеното отношение. „Непрекият квартал“, например, е написан като че ли по този „безстрастен“ маниер и въпреки това ние заставаме на страната на простодушните хора, бедните, но жизннерадостни тъмнокожи обитатели на крайните квартали на Панама, които така чисто-сърдечно и топло приемат френския инженер в своята среда. И колко чужда и противна ни се струва другата среда, тази, в която остава жена му, средата на белите и богатите, на лицемерите и самодоволните.

Комисарят Мегре е един изключително привлекателен образ. А как е изграден той във физическо и морално отношение? Нека оставим самият Сименон да направи това с няколко думи: „Цялата му фигура беше плебейска; той изглеждаше огромен, с широки кости, а под сакото му се очертаваше яка мускулатура“. Мегре не обича богатите, защото знае, че могат да купят всичко на този свят – дворци и съвестни, фабрики и властници. Той го е разбрал още в началото на кариерата си, когато преживява едно от най-големите си разочарования („Първото дело на Мегре“). Не е ли това недвусмислено изразено отношение към класата на плутократите.

„Затворът“ е още един пример за това. Той не е стандартен криминален роман. Това е по-скоро психологически етюд. Една

равносметка на преуспял човек, който неочаквано открива, че щастие-то му, и семейно, и служебно, ако мога така да се изразя, е било при-видно, и че всъщност си е пропилял живота. Смисълът, който той си е създал, е бил само една химера, една илюзия, було, прикриващо неувереността му, страха му, безхарактерността му.

За Жорж Сименон може да се пише много – творчеството му да-ва широки възможности за тока. Завършвайки, аз ще си позволя само да добавя – за онези, които са най-малко скептично настроени към не-го, – че Андре Жид е считал Сименон за един от най-големите писате-ли на XX век, а Мориак, Сартр и други писатели са били и все още са едни от най-ревностните му читатели и ценители. Нека отбележа съ-що така, че Жорж Сименон е член на Белгийската кралска академия за литература на френски език и че произведенията му се превеждат на почти всички езици в света.

ГЕОРГИ КУФОВ

ГЛАВА ПЪРВА

Колко месеца, колко години са потребни, за да се превърне детето в юноша, а юношата в мъж? Можем ли да кажем с положителност кога именно се е извършила тази промяна?

Тук няма, както в учението, тържествено обявяване на резултатите, няма раздаване на награди, няма дипломи.

На Ален Поато, на тридесет и две години, му бяха достатъчни само няколко часа, а може би само няколко минути, за да престане да бъде човекът, какъвто бе, и да се превърне в съвсем друг.

Беше 18 октомври. Над Париж се лееше проливен дъжд и поривите на вятъра бяха толкова силни, че стъклочистачките на колите не служеха за нищо и само замъгляваха още повече светлината на уличните лампи.

Наведен напред, той караше бавно по булевард Курсел – отдясно се точеше черната желязна ограда на парка Монсо; след това навлезе в улица Прони, за да стигне до улица Фортюни, където живееше. Улицата е къса, от двете ѝ страни се издигат богати сгради. Той има късмет да намери място за колата си почти точно срещу дома си и щом затръшна вратата ѝ, машинално вдигна глава, за да види дали на последния етаж свети.

До такава степен беше свикнал с това движение, че всъщност не можеше да каже светеше ли на последния етаж или не. Втурна се срещу вихъра, който плисна студена вода върху лицето и дрехите му, и бутна желязната врата с матово стъкло.

Един човек, който стоеше на прага, сякаш се беше подслонил от дъжда, го последва по петите.

– Господин Поато?

Холът имаше скрито осветление, а стените му бяха облицовани с дърво.

– Да, аз съм – изненада се той.

Пред него стоеше някакво невзрачно същество, някаква незабележителна фигура в тъмно пардесю. Човекът измъкна от джоба си карта, пресечена напъряко с националния трицвет.

– Инспектор Нобл, от Съдебната полиция.

Ален го погледна по-внимателно, любопитно, със слаба изненада. Беше свикнал да среща най-различни хора.

- Мога ли да се кача за малко с вас?
- Отдавна ли ме чакате?
- Почти около час.
- Защо не дойдохте да ме намерите в бюрото ми?

Инспекторът беше млад, по-скоро плах или пък не се чувствуваше добре. Той се усмихна, без да отвърне, и двамата мъже се отправиха към широкия старомоден асансьор с покрити с тъмночервено кадифе стени.

Докато кабината бавно се изкачваше, те се гледаха мълчаливо под меката светлина на плафонерката от шлифовано стъкло. На два пъти Ален Поато понечи да отвори уста, за да зададе въпрос, но после предпочете да изчака, докато влязат в апартамента.

Кабината спря на четвъртия етаж, последния. Ален отключи, бутна вратата и се изненада от тъмнината в жилището.

– Жена ми не се е прибрала – забеляза той машинално, като посегна към електрическия ключ.

Водата се стичаше по пардесютата им и капеше върху бледосиния плюшен килим.

- Можете да си свалите пардесюто.
- Няма смисъл.

Ален го погледна изненадано. Посетителят му го беше чакал цял час, зле подслонен пред входа, а сега подчертаваше, че посещението му ще бъде толкова кратко, че нямаше смисъл да сваля мокрото си пардесю.

Ален отвори една двукрила врата, шракна още няколко електрически ключа и множество лампи осветиха просторно помещение, една от стените на което беше изцяло остъклена; дъждът заливаше прозорците и водата се стичаше на дебели струйки по тях.

- Жена ми би трябвало да бъде тук...

Той погледна ръчния си часовник, макар че насреща му имаше старинен стenen часовник, чието медно махало се люлееше, като тихо потрачваше при всяко движение.

Беше осем без четвърт.

- Ще вечеряме у едни приятели и...

Говореше на себе си. Възнамеряваше да се съблече набързо, да вземе един душ и да си сложи някой тъмен костюм.

- Няма ли да седнете?

Не беше нито разтревожен, нито заинтригуван. Или съвсем малко. Само му беше малко досадно от това неочаквано посещение, което му пречеше да изпълни онова, което трябваше да направи. Беше изненадан

също така и от отсъствието на Жаклин.

– Притежавате ли някакво оръжие, господин Поато?

– Искате да кажете – пистолет?

– Да, тъкмо това имах предвид.

– Имам пистолет, който се намира в чекмеджето на нощното ми шкафче.

– Бихте ли ми го показали?

Инспекторът говореше с тих, колеблив глас. Ален се запъти към една врата, която водеше в спалнята, и посетителят му го последва.

Стаята беше тапицирана с жълта коприна, а огромното легло беше покрито с кожа от дива котка. Мебелите бяха лакирани, бели.

Ален дръпна чекмеджето, погледна учудено, пхна ръка по-навътре сред разни дребни предмети.

– Няма го – измърмори той.

После се огледа, сякаш искаше да си припомни къде другаде би могъл да сложи оръжието.

Двете горни чакмеджета на скрина бяха негови, а долните – на Жаклин. Никой не я наричаше Жаклин. За него, както и за всички, тя беше Шатон – Котенцето, прякор, който той й беше измислил преди няколко години, защото Жаклин приличаше на малко котенце. Кърпи, нощници, бельо...

– Кога го видяхте за последен път?

– Струва ми се, тази сутрин...

– Сигурен ли сте?

Този път той се извърна към своя посетител и го изгледа със смръщени вежди.

– Слушайте, инспекторе... От пет години, откакто живеем тук, този пистолет стоеше винаги в чекмеджето на нощното ми шкафче... Всяка вечер, когато се събличам, изпразвам джобовете си именно в това чекмедже... В него поставям ключовете си, портфейла си, табакерата и запалката си, чековата си книжка, дребните си пари... Толкова съм свикнал да виждам пистолета на мястото му, че дори не обръщам внимание на това...

– А липсата му не би ли ви направила впечатление?

Ален помисли.

– Не вярвам. На няколко пъти се е случвало да се плъзне в дъното на чекмеджето...

– Кога видяхте жена си за последен път?

– Случило ли й се е нещо?

– Не в този смисъл, в който предполагате. Обядвахте ли с нея?

– Не. Бях в печатницата за оформянето на страниците и хапнах няколко сандвича на крак.

– Не ви ли е телефонирала през деня?

– Не.

Позамисли се, защото Шатон често му се обаждаше по телефона.

– И вие също ли не сте я потърсили по телефона?

– Тя рядко се свърта тук през деня. Работи, нали разбирате? Журналистка е и... Но кажете ми какво означават тези въпроси?

– Предпочитам началникът ми да ви обясни това. Бихте ли ме придружили в Ке де з'Орфевр, където ще ви поставят в течение на всичко?

– Сигурен ли сте, че жена ми?...

– Не е нито мъртва, нито ранена.

Учтив, плах, полицаят се отправи към вратата и Ален го последва, твърде объркан, за да може да мисли.

Без да се уговорят, те не повикаха тържествения и бавен асансьор, а заслизаха по постланото с дебела плюшена пътека стълбище. Прозорецът при всяка площадка беше украсен с разноцветни стъкла по модата от 1900 година.

– Предполагам, че жена ви има своя лична кола?

– Да. Една съвсем малка кола като тази, с която и аз се движа из Париж – тя е пред вратата. По-скоро една мини-кола.

На прага и двамата се поколебаха.

– С какво доходхте дотук?

– С метрото.

– Имате ли нещо против да отидем дотам с моята кола?

Беше запазил доста от ироничния си тон. Приятно му беше да бъде ироничен, и то с твърде язвителна ирония понякога. И всъщност не беше ли това най-разумното поведение спрямо глупостта на хората и живота?

– Извинявайте. Няма достатъчно място за краката ви.

Подкара бързо, по навик. Миниатюрната му английска кола беше бърза и при една пресечка той премина при червена светлина.

– Моля да ме извините...

– Няма нищо. Не се занимавам с регулирането на движението.

– Да вляза ли в двора?

– Ако обичате.

Инспекторът се подаде през прозорчето на колата и каза нещо на поста.

– Жена ми тук ли е?

– Възможно е.

За какво повече да пита този човек, който нищо не му казваше. След малко щеше да се озове пред някой комисар, навярно комисар, когото познаваше, защото се беше срещал с почти всички.

Сам тръгна нагоре по голямото стълбище и спря на първия етаж.

– Тук ли?

Дългият, зле осветен коридор беше пуст, а вратите от двете му страни – затворени. Само старият полицай с тежка металическа плочка на гърдите, окачена на врата му със сребърна верижка, беше тук, застава пред маса, покрита със зелено сукно като билиард.

– Ако обичате, влезте за миг в чакалнята.

Едната стена на чакалнята беше цялата остъклена като салона му, който той бе превърнал в художническо ателие; вътре имаше само една стара жена, облечена в черно, която го изгледа с малките си тъмни и остри очички.

– Извинете ме...

Инспекторът тръгна по коридора, почука на една врата и влезе. И не се появи повече от стаята, в която беше потънал. Никой не идваше. Старата жена не се помръдваше. И дори въздухът около тях беше неподвижен, сивкав, като мъгла.

Ален погледна отново ръчния си часовник. Осем и двадесет. Нямаше и час, откакто беше излязъл от бюрото си на улица Маринян, след като бе подхвърлил на Малески:

– До скоро виждане...

Щяха да вечерят заедно с още дванадесетина приятели и приятелки в един нов ресторант на авеню Сюфрен.

Тук дъждът, бурята не съществуваха. Човек сякаш висеше в пространството и времето. Когато и да било досега Ален трябваше само да впише името си на един фиш и няколко минути след това старият полицай щеше да го въведе в кабинета на директора на Съдебната полиция, който щеше да го посрещне с протегнатата ръка.

Отдавна вече не висеше по чакалните. Подобно нещо му се беше случвало само в началото, когато започваше кариерата си.

Хвърли поглед към старата жена, чиято неподвижност му направи впечатление, понечи да я запита от колко време стои тук. Може би от часове?

Стана нетърпелив, обхвана го притеснение. Изправи се, запали цигара, закрачи напред-назад под укорителния поглед на старата жена.

Тогава отвори стъклената врата, премина през коридора и застана пред човека със сребърната верижка.

– Кой комисар иска да ме види?

– Не знам, господине.

– Не са останали чак толкова много по това време в бюрата си.

– Двама-трима само. Тези господа често остават до много късно.

Как се казвате вие?

В Париж имаше стотици места, където нямаше нужда да казва името си, защото го познаваха.

– Ален Поато.

– Женен сте, нали?

– Да, женен съм.

– Жена ви не е ли една дребна брюнетка, облечена в шлифер, подплатен с кожа?

– Точно така.

– В такъв случай вас ви вика помощник комисарят Руман.

– Нов ли е?

– О, не! При нас е повече от двайсет години, само че отскоро се прехвърли в Криминалната.

– В неговото бюро ли се намира жена ми?

– Не знам, господине.

– В колко часа дойде тя тук?

– Не мога да ви кажа.

– Видяхте ли я?

– Струва ми се, че я видях.

– Сама ли дойде тук?

– Моля да ме извините, но вече твърде много казах.

Той закрачи отново, колкото и унизен, толкова и разтревожен. Караха го да чака. Отнасяха се с него като с някакъв обикновен посетител. За какво ли е могла да дойде Шатон тук в Ке де з'Орфевр? Каква е пък тази история с пистолета?

Защо неговият пистолет не беше в чекмеджетр му? Това беше едно нищо и никакво оръжие, което би предизвикало смях у нехранимайковците, един малък 6.35, изработен в Ерстал.

Не беше го купил. Един от неговите сътрудници, Боб Демари, му го беше дал.

– Сега, след като синът ми проходи, предпочитам такава играчка като това нещо да не се търкаля из къщи.

Оттогава бяха минали най-малко четири-пет години. На Демари му

се родиха още две деца. Какво ли пък Шатон?...

– Господин Поато!

Беше неговият инспектор, на другия край на коридора. Правеше му знак да отиде при него. Ален забърза с широки крачки.

– Влезте, ако обичате...

В бюрото на помощник-комисаря нямаше никого освен самия помощник-комисар, около четиридесетгодишен човек с уморен вид, който му подаде ръка, преди да седне.

– Свалете пардесюто си. Седнете, господин Поато. Инспекторът не го беше последвал.

– Казаха ми, че вашият пистолет е изчезнал.

– Не го намерих на обичайното му място.

– Да не би да е този?

Той му подаде един черен, по-скоро синкав броунинг, който Поато машинално взе.

– Предполагам. Възможно е.

– Вашият нямаше ли някои особени белези?

– Право казано, никога не съм го разглеждал. Също така никога не съм си служил с него, дори на полето, просто за да го изпробвам.

– Жена ви знаеше за него, нали?

– Разбира се.

Изведнъж Ален се запита дали наистина самият той седеше тук и кротко отговаряше на разни смешни въпроси. Ами че той беше Ален Поато, дявол да го вземе! Цял Париж го познаваше. Ръководеше един от най-четените седмичници във Франция и подготвяше издаването и на друг. Освен това, от шест месеца насам произвеждаше и грамофонни плочи, за които радиото всеки ден споменаваше.

Не само че никога не чакаше пред кабинетите, но говореше на ти поне с четирима министри, с които му се случваше да вечеря, а понякога и самите те си правеха труда да дойдат да му гостуват във вилата.

Трябваше да възнегодува, да се измъкне най-сетне от тази глупава пасивност.

– Бихте ли ми казали какво означава всичко това?

Комисарят го погледна с отегчен и уморен израз.

– Ще дойдем и до това, господин Поато. Не мислете, че на мен ми е по-забавно, отколкото на вас. Имах много тежък ден. Бързах да се прибера в къщи, да видя жена си, децата.

Той погледна часовника от черен мрамор върху камината.

– Вие сте женен от отдавна, струва ми се, нали?

– Ще станат навярно вече шест години. Не, седем. Без да се смятат двете години, през които беше съвсем същото.

– Имате ли дете?

– Син.

Полицаят наведе поглед към преписката.

– Той е на пет години...

– Точно така.

– Не живее при вас.

– Това не е съвсем точно.

– Какво искате да кажете?

– В Париж имаме апартамент, по-скоро една временна квартира, тъй като често излизаме вечер. Още от петък следобед се прибираме в същинския ни дом, в Сент-Илие-ла-Вил, в гората Росни. През лятото нощуваме почти винаги там.

– Разбирам. Естествено, вие обичате жена си.

– Естествено.

Не изрече това страстно, пламенно, а като нещо, което се подразбира от само себе си.

– Познавате ли личния ѝ живот?

– Нейният личен живот преминава с мен. А що се отнася до професионалния ѝ живот...

– Тъкмо това исках да кажа.

– Жена ми е журналистка.

– Не работи ли за вашето списание?

– Не. Би било много лесно. Освен това, то не е нейният жанр.

– Как се разбира със сестра си?

– С Адриен ли? Много добре. Дошли са в Париж една подир друга, Шатон най-напред...

– Шатон ли?

– Това е галеното име, с което наричам жена си. Приятелите и сътрудниците ми започнаха също да я наричат така. Когато тя реши да си измисли някакъв псевдоним за статиите си, посъветвах я да се спре на Жаклин Шатон. Сестра ѝ и тя са живели дълго заедно в една стая в Сен-Жермен-де-Пре.

– С двете едновременно ли се запознахте?

– В началото ли?

– Да.

– Не. Шатон беше сама.

– Не ви ли представи сестра си?

– По-късно. Няколко месеца по-късно. Ако сте в течение на всичко, защо ми поставяте тези въпроси? Може би е вече време да ми кажете какво се е случило на жена ми.

– На жена ви – нищо.

Той произнесе това с тъжен и уморен глас.

– На кого, тогава?

– На вашата балдъза.

– Катастрофа ли?

Докато задаваше този въпрос, погледът му падна върху пистолета, оставен на писалището.

– Да не би да е била...

– Убита, да.

Ален вече не смееше да попита от кого. Никога досега не беше познал това състояние на вцепенение, на вътрешна повреда. Мозъкът му не работеше, във всеки случай поне не както обикновено. Чувствуваше се затънал в някакъв неустойчив свят, в който думите нямаха вече същия смисъл, а предметите – същия облик.

– Тя е била застреляна днес следобед, малко преди пет часа, от вашата жена.

– Това не може да бъде!

– И все пак е истина.

– Какво ви кара да мислите така?

– Вашата жена. А също така и бавачката, която се е намирала в апартамента.

– Ами баджанакът ми?

– В момента тъкмо диктува показанията си в съседното бюро.

– Къде е жена ми?

– Горе, с господата от отдела.

– Но защо? Каза ли ви защо?

Той се изчерви изведнъж и избягна погледа на комисаря.

– Надявах се, че именно вие ще ми кажете това.

Не беше нито тъжен, нито съсипан, нито развълнуван. Нито пък възмутен. Това беше по-скоро някакво обезличаване и беше готов дори да се ошипе, за да се увери, че той, Ален Поато, наистина се намираше тук, седнал срещу едно зелено кресло, срещу писалище от махагоново дърво, над което стоеше умореното лице на комисаря. Нима действително ставаше въпрос за Шатон и за Адриен, с правилното и нежно лице, с големите светли очи, над които се спускаха дълги клепки?

– Не разбирам – призна той, като разтърси глава, за да се съвземе.

– Какво не разбирате?

– Това, че жена ми е могла да стреля срещу сестра си. Наистина ли казахте, че Адриен е мъртва?

– Почти моментално.

Думата „почти“ му причини мъка и той впи поглед в броунинга на писалището. Това означаваше, че Адриен беше живяла още няколко минути или секунди след изстрела. А през това време какво е правела Шатон с оръжие в ръка? Дали е гледала как сестра ѝ умира? Опитала ли се е да ѝ даде помощ?

– Не се ли е опитала да избяга?

– Не. Намерихме я в апартамента, прилепила лице о стъклото на прозореца, стъклото, по което се стичаше студеният дъжд.

– Какво каза тогава?

– Въздъхна и прошепна „Най-сетне!“

– Ами Бобо?

– Кой е Бобо?

– Момченцето на сестрата на жена ми. Тя има две деца – едно момче и едно момиче.

Момичето се казваше Нел и толкова много приличаше на майка си!

– Бавачката ги отвела в кухнята, където една прислужница ги зъдържала там, докато тя се мъчела да помогне на умиращата.

Нещо куцаше тук. Първоначално комисарят беше казал, че Адриен умряла почти веднага. А сега говореше, че бавачката дала първа помощ на умиращата. Той познаваше апартамента на улица Юниверсите, на първия етаж на стар богатски дом, високите прозорци, тавана, украсен с рисунки от един ученик на Пусен.

– Кажете ми, господин Поато, какви бяха вашите отношения с балдзата ви?

– Те бяха добри.

– Искам от вас да ми определите точното им естество.

– Какво би променило това?

– Ние нямаме пред себе си някаква драма, породена от материални интереси, нали? Имало ли е между двете жени въпроси, свързани с пари?

– Сигурно не.

– Предполагам също така, че не се касае за някаква стара прикрита ненавист, каквито случаи се срещат в някои семейства?

– Не.

– Не забравяйте, че съдебните заседатели рядко проявяват строгост

при убийство от ревност...

Те се спогледаха. Комисаря, чието име Ален бе вече забравил, не си играеше да хитрува и задаваше въпросите си с неприкрита досада.

– Бяхте ли неин любовник?

– Не. Да. Искам да кажа, че това не е точно така. Твърде отдавнашно нещо е, разбирате ли?

Той следеше мисълта си, като съзнаваше, че думите му изоставаха далеч назад. Необходимо беше много време да се навлезе в подробности, да се обясни, че...

– Има най-малко година... Не чак толкова... От Коледа насам...

– Откакто започнаха тези ваши отношения ли?

– Напротив. Откакто прекъснаха.

– Напълно ли?

– Да.

– Вие ли скъсахте?

Ален поклати отрицателно глава и почувствува желание да я сграбчи в ръцете си. За първи път си даваше сметка колко е трудно, ако не и невъзможно да обясни действителното положение.

– Това не беше връзка...

– Тогава вие как го наричате?

– Не знам... То дойде някак...

– Кажете ми как дойде някак...

– Глупаво... Не бяхме още женени, но живеехме вече заедно, Шатон и аз...

– Преди колко години?

– Осем?... Не бях основал още списанието си и живеех от статии във вестниците... Пиших също така и песни... Живеехме в хотел, в Сен-Жермен-де-Пре... Шатон също работеше...

– Не е ли била студентка?

Комисарят отново хвърли поглед в папката си, за да си припомни някои неща, и Ален се попита какво ли друго имаше в тази папка.

– Да. Следвала е две години философия.

– Продължавайте.

– Един ден...

Валеше както днес. Беше се прибрал към края на следобед и вместо жена си, в стаята беше заварил Адриен.

– Жаклин няма да се прибере за вечеря. Заета е с едно интервю на някакъв американски писател в „Джордж V“.

– Какво правиш ти тук?

– Нищо. Дойдох просто да се видя с нея. Тя излезе и аз реших да те дочакам.

По онова време не беше навършила още двадесет години. Колкото Шатон беше експанзивна, толкова Адриен беше спокойна, привидно пасивна.

Комисарят чакаше не без известно нетърпение. Той запали цигара и поднесе кутията си на Ален, който също запали.

– Това стана така просто, че ми е трудно да го опиша.

– Обичаше ли ви?

– Може би. Допреди два часа бих ви отговорил да. Но сега не смея...

Всичко беше станало много различно от онзи момент, когато плахият учтив инспектор го беше последвал до входа и го беше помолил за разрешение да се качи с него в жилището му.

– Струва ми се, че всички сестри... Навярно не би трябвало да кажа всички, но много от тях... Зная лично няколко случая, в моята среда...

– Вашата връзка е продължила, значи, около седем години.

– Това не беше връзка... Бих искал да ви обясня... Никога не сме си правили взаимно никакви големи изявления... Продължавах да обичам Шатон, за която се ожених няколко месеца по-късно...

– Защо?

– Защо се ожених за нея ли?... Но...

Ами да, защо? Истината бе, че през нощта, когато ѝ беше заговорил за женитба, той беше съвсем пиян.

– Живеели сте заедно... Нямали сте деца...

Беше заявил на масата в една бирария, заобиколен от приятелите си, също така, пийнали като него:

– След три седмици ще се оженим, Шатон и аз.

– Защо след три седмици?

– За да имаме време да оповестим брака си. Завърза се спор – едни казваха, че оповестяването на брака ставало две седмици преди това, други твърдяха, че било три.

– Добре де, ще видим това, нали? Какво ще кажеш ти, Шатон, а?

Тя се бе притиснала о него, без да отговори.

– И след вашата женитба, значи, сте продължили да се срещате с балдъзата си.

– Най-често заедно с жена си.

– Ами другаде?

– От време на време. Имаше един период, когато се виждахме

веднъж в седмицата...

– Къде?

– У нея... В стаята, в която тя живееше сама, след като сестра ѝ си беше излязла...

– Работеше ли?

– Следваше курсове по история на изкуството...

– А когато се омъжи?

– Предприе едномесечно пътешествие с мъжа си... След завръщането си ми телефонира, за да се срещнем... Заведох я в една мебелирана квартира на улица Лоншан...

– Баджанакът ви не подозираше ли нещо?

– Сигурно нищо...

Той беше смаян, че му задават подобен въпрос. Ролан Бланше беше твърде много финансов инспектор и твърде много уверен в себе си, за да може и за миг да допусне, че жена му би могла да има връзка с друг мъж.

– Надявам се, че не сте ми задали този въпрос?

– Една драма е достатъчна, нали? – отвърна доста сухо полицаят. – А жена ви?

– Също не. Смяташе, че сме много добри приятели... Съвсем в началото, преди женитбата на сестра си, веднъж тя каза:

– Жалко, че един мъж не може да се ожени за две жени...

Разбрах, че имаше предвид Адриен...

– А отгогава? Мнението ѝ не се ли промени?

– Как искате да ви отговоря след всичко, което току-що научих? Случвало се е Адриен и аз да не се видим в продължение на два-три месеца... Тя роди две деца... На нас също ни се роди дете... Тяхната вила беше в Орлеанската гора, където беше и нашата, само че на другия ѝ край...

– Какво се случи на Коледа?

– Това беше два дни преди Коледа... Видяхме се...

– Пак в мебелираната квартира ли?

– Да... Бяхме се привързали към нея... Тъй като всеки от нас щеше да прекара празниците поотделно, решихме да изпием бутилка шампанско заедно и да се срещнем през януари...

– Кой първи реши да скъса?

Ален се позамисли.

– Предполагам, че тя... Това се беше превърнало в навик, разбирате ли?... Аз бях все по-зает и по-зает... Тя каза нещо подобно: „Няма го

вече сърцето, нали, Ален?“

– Вие също ли желяхте да прекратите тази връзка?

– Може би... Поставяте ми въпроси, които аз сам не съм си никога досега задавал.

– Трябва да разберете, че допреди два часа не знаех за съществуването нито на жена ви, нито на балдъзата ви, а вашето име ми беше познато единствено чрез списанието ви...

– Мъча се да ви отговарям...

Изречението му беше такова, сякаш се извиняваше, нещо, което не съответствуваше на характера му. Нищо от всичко това, което ставаше след като беше пристъпил прага на полицейското управление, не Отговаряше на характера му.

– Спомням си, че ѝ предложих да се любим за последен път.

– Тя прие ли?

– Предпочете да се разделим като добри приятели...

– И оттогава?

– Нищо... Случваше се да вечеряме у тях, Шатон и аз... Срещаме я със съпруга ѝ на театър или в ресторант...

– У жена ви не се ли забеляза някаква промяна? Търсеше в паметта си и най-нищожни признаци. После поклати глава.

– Не... не знам... Извинявайте, че повтарям толкова често тези думи, но само това мога да ви кажа...

– Заедно ли вечеряхте винаги?

– Почти винаги...

– Съвсем сами ли?

– Рядко... Имаме много приятели и сме принудени да ходим на някои коктейли, на вечери...

– А през уикенда?

– В събота прекарваме доста спокойно, но Шатон почти винаги има да пише някаква статия... Понякога и се Случва да остане в Париж един ден повече от мен... Специализирала се е в интервютата с видни личности, преминаващи пътя през Париж... Но кажете ми най-сетне, защо е могла да убие сестра си?

Той почна да се ядосва, изненадан, че седи и се рови в съпружеския и любовния си живот пред един уморен полицай.

– Нали ние двамата с вас се мъчим да установим тъкмо това?

– Това е невъзможно...

– Да е изпитала изведнъж такава ревност към Адриен, че да...

– Много ли се обичахте с вашата съпруга?

– Казах ви вече това...

– Казахте ми за началото в Сен-Жермен-де-Пре... Но оттогава насам?

– Да, обичахме се...

Доказателство за това не беше ли и фактът, че се чувствуваше толкова смазан, та не можеше да се съвземе. Преди половин час, преди един час Шатон, навярно, е седяла на същото това кресло, на което той седеше сега, и същата тази лампа с опалов абажур е осветявала лицето ѝ.

– Зададохте ли на нея този въпрос?

– Тя отказа да отговаря на моите въпроси...

– Не призна ли?

Почувствува някакъв проблясък на надежда.

– Призна, че е стреляла по сестра си, нищо повече.

– А не обясни ли защо?

– Не. Предложих ѝ да повикаме адвокат – когото тя посочи.

– Какво ви отговори?

– Че това засягало вас, а що се отнася лично до нея, никак не я било еня.

Това „никак не я е еня“ не беше присъщо за Шатон. Не изглеждаше да е от нейния речник. Навярно беше употребила други думи.

– Как изглежда тя?

– Привидно спокойна. Погледна часовника си и ми каза: „В седем и половина трябваше да се видим с Ален в нашия апартамент. Той ще се безпокои.“

– Изглеждаше ли развълнувана?

– Да ви кажа правото – не. В този кабинет съм виждал много мъже и жени, извършили току-що някакво престъпление. Не си спомням да съм виждал някога такава проява на самообладание или на равнодушие.

– Защото не познавате Шатон...

– Ако съм разбрал добре, двамата не сте били често тет-а-тет. Говоря за последните години.

– Заедно, да... Тет-а-тет, не... Не забравяйте, че моята професия ме принуждава да се срещам с хора от сутрин до вечер, и често пъти чак до малките часове...

– Имате ли любовница, господин Поато?

Отново тази дума, която не означаваше нищо и му се струваше толкова демодирана!

– Ако ме питате дали спя и с други жени освен с моята, ще ви

отговоря веднага – да... Не с една, а с дузини... Всеки път, когато ми се удава случай и когато това си струва труда...

– Като имам предвид характера на вашето списание, такива случаи навярно не липсват.

В гласа на комисаря се чувствуваше завист.

– Накратко казано, вие не знаете нищо. Имали сте връзка с вашата балдъза, връзка, която приключила през миналия декември и, според вас, жена ви не е узнала нищо. И все пак трябва да съумеем да разберем как стоят нещата.

Ален го погледна с любопитство, някак си засегнат. Какво се надяваше да разбере този човек, който съвсем не познаваше живота му, след като самият той, Ален, не можеше да разбере нищо.

– Всъщност, за кой вестник работи жена ви?

– За никой и за всички... Тя беше това, което се нарича „free lance“, сиреч, работеше за своя сметка... След като напишеше някоя статия или поредица от статии, тя знаеше на кой вестник или списание да ги предложи... Работеше много за английските и американските списания...

– А за вашето не работеше ли?

– Зададохте ми вече този въпрос. Не, не е от нейния жанр...

– Имате ли някакъв адвокат, господин Поато?

– Разбира се.

– Бихте ли го помолили да влезе във връзка с мен тази вечер или утре?

Комисарят се изправи, като въздъхна с облекчение.

– Ще ви помоля да минете в съседната стая. Ще повторите вашите основни показания пред един стенограф, който ще ги запише.

Както е направил и Бланше преди малко. Какво ли е могъл да разправи Бланше? Как ли е приел той, който заемаше висок пост в Банк дьо Франс, да се унижи да бъде разпитван от един полицаи?

Комисарят отвори една врата.

– Жулиен! Господин Поато ще ви даде накратко показанията си. Запишете ги, а той ще ги подпише утре. Крайно време е да се прибирам.

Той се обърна към Ален.

– Извинете ме, че ви задържах, господин Поато. До утре.

– Кога ще видя жена си?

– Следователят ще реши това.

– Къде ще спи тази нощ тя?

– Долу в ареста.

– Не трябва ли да й изпратя някои неща – бельо, тоалетни

принадлежности?...

– Щом държите. Обикновено през първата нощ... – Той не довърши думите си. – Ще трябва да оставите куфара при Ке дьо л'Орлож.

– Знам къде...

Килиите, дворовете, помещението, където един лекар преглеждаше жените... Беше писал репортаж по този повод преди десетина години...

– Ще ви телефонирам, когато имам нужда от вас.

Комисарят сложи шапката си, облече пардесюто си.

– Може би междуременно да ви хрумне нещо. Лека нощ, Жулиен.

Този кабинет беше по-малък, мебелите бяха от светло дърво, а не от махагоново като в съседния.

– Име, презиме, години, професия...

– Ален Поато, роден в Париж, площад Клиши, тридесет и две годишен, директор на списание „Ти“...

– Женен?

– Да, женен. Глава на семейство. Адрес в Париж: улица Фортюни 17-бис. Постоянно местожителство: Ле Нонет, в Сент-Илие-ла-Вил...

– Заявявате, че...

– Нищо не заявявам. Един инспектор се качи с мен в апартамента ми и ме попита дали притежавам оръжие... Отговорих утвърдително и потърсих броунинга си в чекмеджето, където обикновено го държа... Но не го намерих там... Инспекторът ме доведе тук и един комисар, чието име забравих...

– Помощник-комисарят Руман.

– Добре! Та този комисар Руман, значи, ми събщи, че жена ми е убила сестра си... Показа ми един броунинг, който ми се стори познат, макар че няма никакви особени белези и аз никога не съм си служил с него... Попита ме дали знам причината за тази постъпка на жена ми и аз отвърнах, че не виждам никакъв повод...

Той крачеше напред-назад, както правеше това в своя кабинет, пушейки нервно цигара.

– Това ли е всичко?

– Стана въпрос и за някои други работи, но предполагам, че те не бива да се споменават в протокола...

– За какво се касае?

– За връзките ми с моята балдъза...

– Интимни ли?

– Бяха такива...

– Отдавна ли?

– Това свърши още преди година...

Жулиен се чешеше по челото с молива.

– Ще има време да го добавим утре, ако комисарят счете това за полезно.

– Свободен ли съм?

– Що се касае до мен – да; и тъй като сте вършили работата и в съседното бюро...

Отново се озова в дългия влажен коридор. Старата жена не беше вече в остъклената чакалня, а сребърната верижка и плочката сега висяха на гърдите на друг полицаи. Щом слезе по стълбището, той отново се намери под дъжда, под бурните пориви на вятъра, но не ускори крачките си, за да стигне по-бързо до колата си и се вмъкна в нея целият измокрен.

ГЛАВА ВТОРА

Наведен постоянно напред, за да може да вижда въпреки всичко през стъклото на колата, той изкачи Шан-з-Елизе, без да се опитва да сложи ред в мислите си. Яд го беше на плахия полицаи, на комисаря Руман, на Жулиен, равнодушния стенограф, задето го бяха унизили, поточно, задето го бяха така объркали с въпросите си, че сега не можеше да се оправя.

Той откри едно свободно място пред някакъв бар и рязко спря, рискувайки да бъде блъснат от колата зад него, чийто водач размаха ръце и закрещя разни ругатни по негов адрес. Чувствуваше нужда от една чашка. Не познаваше този бар, а барманът пък не познаваше него.

– Един скок¹... Двоен...

Той пиеше много. Шатон също. И изобщо всичките им приятели, всичките му сътрудници. Ален имаше това преимущество, че никога не се напиваше истински и че на другия ден не страдаше от главоболие.

Немислимо беше, че жена му би могла цяла година след...

Понечи да се извърне, за да ѝ заговори, сякаш Шатон се намираще на съседното столче, както обикновено седяше.

Какво всъщност искаше да узнае помощник-комисарят за техните отношения? Как би могъл да му обясни това? Бяха го попитали дали все още се обичат. Какво означава тази дума?

Работите не ставаха така, както полицаят си ги представяше. Ален обикновено беше или в кабинета си на улица Маринян, или в печатницата. Шатон му се обаждаше по телефона.

– Имаш ли някакви планове за тази вечер?

Той не я питаше къде е. Тя не го питаше какво правеше в момента.

– Не още.

– Да се срещнем ли?

– Да речем в осем часа в „Клоштон“.

Това беше един бар точно срещу неговата редакция.

В Париж те си даваха среща и в още няколко други бара. Понякога тя го чакаше по цял час, без да прояви нетърпение. Той седяше до нея.

– Двоен скок.

Не се целуваха, не си задаваха въпроси освен:

– Къде ще вечеряме?

---

1. В общ смисъл – уиски. В по-тесен смисъл – шотландско уиски. – б. пр.

Вечеряха почти винаги в някое повече или по-малко Модно бистро. Ако се случеше да отидат сами, винаги Заварваха там неколцина приятели и накрая се образуваше компания от десетина души.

Тя седеше до него. Ален не ѝ обръщаше внимание. Само съзнаваше нейното присъствие. Тя не му забраняваше да пие, нито пък късно през нощта да измисля разни идиотски забавления, като например да се застава пред някоя бързо движеща се кола, за да се изпробват рефлексите на водача. Много пъти едва не биваше убит. Приятелите му също.

– Да отидем да строшим всичко при Органз.

Това беше едно нощно заведение, което те често посещаваха. Органз наистина ги обичаше, но се и страхуваше малко от тях.

– Човек се отегчава тук при теб, мила. Кой е онзи стар глупак срещу мен?...

– Мълчи, Ален. Това е една важна личност, която...

– Връзката му не ми харесва.

Органз се примиряваше. Ален ставаше, отправяше се към господина на насреща и любезно го поздравяваше.

– Знаете ли, че вашата връзка не ми харесва? При това никак...

Човекът, който обикновено не биваше сам, не знаеше какво да отговори.

– Позволявате ли?

С бързо и ловко движение той я изтръгваше от врата му, изваждаше от джоба си ножици и се заемаше да я среже.

– Можете да запазите това за спомен.

Някои не се помръдваха. Други, които се ядосаха, в края на краищата винаги отстъпваха.

– Същото, барман.

Изпразни чашата си на един дъх, обърса устните си, плати, премина отново през дъждовната завеса и влезе в колата си.

Когато се прибра, той запали всички лампи, като се питаше защо беше дошъл тук. Изпитваше някакво странно усещане да стои тук без Шатон.

Би трябвало сега да бъде на авеню Сюфрен, в новия ресторант, на който Петер беше попаднала наскоро и където дванадесетина приятели се събираха на вечеря. Трябваше ли да им телефонира, за да се извини?

Той повдигна рамене и се отправи към барчето, устроено в един от ъглите на ателието. Някога тук бе работил един прочут художник-портретист, чието име всички бяха забравили. Това е било около 1910 година.

Ален не обичаше да пие сам.

– За твоє здраве, мила!

Той вдигна чашата си в празното пространство, към една въображаема Шатон. После загледа втренчено телефона.

На кого да се обади? Струваше му се, че трябва да се обади на някого, но не знаеше на кого. Не беше ял. Това нямаше значение. Не беше гладен.

Ако имаше сега някой близък приятел...

Той имаше приятели, десетки приятели, сътрудници на списанието му, актьори, режисьори, певци, без да се броят барманите и оберкелнерите.

– Слушай, зайчето ми...

Той наричаше всички „зайчето ми“. И Адриен също. Още от деня, в който се беше запознал с нея. Тогава той не започна първи. Намираще я твърде спокойна, твърде блудкава за вкуса си. И именно в това се лъжеше. Тя не беше блудкава – трябваше да минат три месеца, за да го разбере.

Какво ли мислеше онзи идиот, мъжът ѝ? Той не обичаше Бланше. Ненавиждаше хората от неговата порода, самоуверени, важни, превзети, без капчица въображение.

Дали пък да телефонира на Бланше? Ей тъй, само колкото да разбере как е приел нещата...

Погледът му падна върху скрина и Ален изведнъж се сети, че трябваше да занесе бельо и тоалетни принадлежности на жена си. Куфарите се намираха в шкафовете в коридора. Избра един по-голям.

Какво носи една жена в арестантската килия? Чекмеджето беше пълно с фино бельо и той се изненада от количеството му. Взе няколко найлонови камизоли, кюлоти, три пижами, после провери дали в несесера от крокодилска кожа има четка за зъби и сапун.

Поколеба се дали да изпие още една чаша, вдигна рамене, излезе и заключи вратата, като остави лампите да светят. Прекоси голяма част от Париж, все тъй по дъжда, който обаче беше вече понамалял. Вятърът беше стихнал. Сега вече валеше есенен дъжд, ситен, тих и студен, който заплашваше да продължи няколко дни. Минувачите вървяха бързо, свити, като подскачаха встрани при преминаването на колите, които ги опръскваха.

Ке дьо л'Орлож. Някаква мътна светлина над каменния свод на входа. Един много широк, много дълъг коридор, като подземие, накрая на който зад писалище седеше униформен полицаи. Той гледаше как Ален

се приближава с куфара си и по лицето му се изписа любопитство.

– Тук при вас е госпожа Жаклин Поато, нали?

– Един момент.

Полицаят погледна в дневника.

– Точно така.

– Бихте ли й предали този куфар?

– Трябва да питам началника си.

Полицаят почука на една врата, изчезна зад нея, но след няколко минути се върна с някакъв дебел човек, който беше с развързана вратовръзка, разкопчана яка на ризата и отпуснат колан на панталоните си.

– Вие ли сте съпругът?

– Да.

– Имате ли в себе си документи за самоличност?

Ален ги подаде и човекът дълго ги разглежда.

– Вие ли издавате онова списание с чудновати снимки? Трябва да проверя какво има в куфара.

– Отворете го.

– По правилник вие трябва да го отворите.

Тримата като че ли се намираха в някакъв лошо осветен тунел. Ален отвори куфара, а след това и несесера. Чиновникът порови с дебелите си пръсти из бельото, извади от несесера ножичките, пиличката за нокти и малките щипци за косми – остави само четката за зъби и сапуна.

Той подаваше една по една вещите на Ален, който машинално ги пъхаше в джоба си.

– Веднага ли ще й го занесете?

Чиновникът измъкна голям джобен часовник и погледна за часа.

– Часът е десет и половина. Съгласно правилника...

– Как се чувства жена ми?

– Не съм я виждал.

Разбира се, никой не се интересува от държането на Шатон.

– В самостоятелна килия ли е?

– Сигурно не. Понастоящем ние сме повече от претъпкани.

– Не знаете ли кой е с нея?

Чиновникът вдигна рамене.

– Навярно от момичетата. Непрекъснато ни ги докарват. Ето, още една пратка...

Една затворническа кола беше спряла край тротоара и цивилни полицаи блъскаха цяло стадо жени към свода. На излизане Ален се размина с тях. Някои му се усмихваха. Виждаше се, че повечето са обиграни,

но имаше и три-четири съвсем млади новачки с разтревожен поглед.

Какво да прави сега? Никога не се прибираше толкова рано вечерта, дори и с Шатон. Не би могъл да заспи освен ако не се напиеше до смърт, а мислите, които му се въртяха в главата, не бяха никак приятни.

За него беше нещо необичайно да се чувства така самотен. Ето, седеше в колата си, край тъмния и пуст кей, пушеше цигара, вслушан в шума на придошлата Сена и не знаеше накъде да се отправи.

В двадесет или в петдесет бара и кабарета с положителност щеше да намери хора, на които от години вече викаше „зайчето ми“ и които, след като му стиснеха ръка, щяха да кажат:

– Споч, нали?

А също така и жени, от всякакъв вид – такива, с които беше вече спал, или други, с които не беше още направил или не бе имал желание да направи това.

Седалката до него беше празна и студена.

Към улица Юниверсите ли? При баджанака си? Как ли е изглеждала мутрата на надутия му и важен баджанак, когато е научил че жена му току-що е била застреляна с куршум в...

Всъщност не му бяха казали къде е стреляла Шатон – в главата или в гърдите. Знаеше само, че след това отишла и прилепила лице о стъклото на прозореца – нещо, което напълно отговаряше на характера ѝ. Тя често правеше така. Ако в момента и заговаряше, тя не се помръдваше, и едва дълго след това се извърещаше и запитваше с невинно изражение:

– Каза ли нещо?

– За какво мислеше?

– За нищо. Знаеш много добре, че не мисля никога за нищо...

Странно момиче. И Адриен също, чийто големи очи с огромни клепки повечето време не изразяваха никакво чувство. Всички момичета бяха странни. И момчетата също. Говорят за тях, без да ги познават. Пишат за тях неща, които нямат нищо общо с действителността. Та не беше ли и самият той такъв странен тип?

Един полицаи, който беше тръгнал да се пораздвижи и си пристягаеше колана, пристъпи две крачки встрани и изгледа Ален. Но той предпоче да подкара колата.

Утре сутринта вестниците... Учуди се, че все още не беше срещал репортери със или без фотоапарат. Навярно щяха да се опитат да държат в тайна случая колкото е възможно по-дълго време. Дали от

уважение към него или към баджанака му, който беше висш чиновник?

Всички в семейството Бланше бяха висши служи-тели: бащата и тримата му сина. Когато първото дете се е родило, навярно са решили.

– В политехниката²!

И всичко се беше наредило както трябва. Всички бяха станали важни личности, всички бяха настанени в просторни официални кабинети, с портиер с верижка през шията.

Смърдяха!

– Лайна! Лайна! И пак лайна!

До гуша му бяха дошли. Искаше му се да направи нещо, да поговори с някого, без всъщност да му е ясно с кого. Влезе в един бар на улица Риволи, където го познаваха.

– Здравей, Гастон!

– Сам ли сте, господин Ален?

– Виждаш, че всичко се случва.

– Двоен скок?

Той вдигна рамене. Защо трябваше изведнъж да сменя напитката, нали?

– Госпожа Шатон е добре, надявам се?

– Предполагам, много добре.

– Не е ли в Париж?

Той отново изпита онази своя особена нужда от скандал.

– Това, което е най-вече Париж. Точно в центъра, в сърцето на Париж.

Гастон го гледаше, без да разбира. На бара една двойка, която се бе вслушала в думите му, го наблюдаваше в огледалото, иззад бутилките.

– Жена ми е в ареста.

Думите му не предизвикаха никаква реакция у бармана.

– Не знаеш ли къде е това – Ке дьо л'Орлож! Без определена причина, барманът се опита да се усмихне.

– Уби сестра си.

– Злополука ли?

– Малко вероятно е, тъй като е държала пистолет в ръката си.

– Вие се шегувате, нали?

– Утре сутринта ще прочетеш това във вестниците. Плаща.

Той постави върху бара стофранкова банкнота, слезе от столчето си, без никакво определено решение и след четвърт час се озова пред

---

2. „Екол политекник“ – висш учебен институт, основан през 1794 в Париж.

жилището си. На тротоара пред входа се бяха струпали не по-малко от двадесетина души, сред които фоторепортерите лесно се разпознаваха по принадлежностите си.

Едва не натисна клаксона. Защо ли? Той спря и магnezиевите светкавици заизбухваха. Всички се втурнаха към колата и той излезе от нея с колкото се може повече достойнство.

– Един момент, Ален...

– Карайте, момчета...

Позира няколко пъти – пред отворената врата на колата, на бордюра, след това палейки цигара. Репортерите бяха с бележник в ръка.

– Кажете, господин Поато...

Този беше сигурно някакъв новак, защото още не знаеше, че всички го наричат Ален.

– Не намирате ли, че тук е малко мокро, момчета, а? Защо да не се качим горе у нас?

Човек трябваше добре да го познава, както например Шатон, за да забележи, че гласът му нямаше своя обичаен тембър. Това не беше мрачният глас от Ке де-з'Орфевр. Напротив, в него се чувствуваше някакъв металически оттенък.

– Хайде, влизайте... Щом като сте тук...

В асансьора се наблъскаха осем души, а останалите хукнаха нагоре по стълбите. Всички се събраха на площадката пред вратата и Ален затършува из джобовете си за ключа и най-сетне го намери там, където никога нямаше обичай да го слага.

– Жадни ли сте? – запита ги той, като се отпрати към барчето и хвърли пардесюто си върху един фотьойл.

Фоторепортерите се поколебаха, но после се решиха да действуват и Ален не се намръщи, когато апаратите защракаха.

– Уиски за всички! Така ли?

Само един помоли за плодов сок. Мокрите обувки оставяха тъмни петна по бледосиния килим. Един висок кокалест момък с подгизнал шлифер беше седнал във фотьойл от бял сатен.

Телефонът иззвъня. Ален се запъти бавно към апарата. В другата ръка държеше чашата си и преди да заговори, изпи половината от съдържанието ѝ.

– Да, Ален... Естествено, че съм си в къщи, щом отговарям... Разбира се, че познах гласа ти... Надявам се, че не се засягаш, задето продължавам да ти говоря на ти, нали?...

Той поясни, извърнат към журналистите:

– Баджанакът ми... Съпругът на... – След това каза в слушалката: – Идвал си тук?... Кога?... Изгървал си ме... Отидох да занеса бельо на Шатон... За малко не сме се срещнали в полицията... Ти си бил в една стая, а аз в друга... Какво казваш?... Мислиш, че се шегувам ли? Съжалявам, че трябва да ти го кажа отново в един такъв момент, но ти си и ще си останеш само един тържествен глупак... Аз съм не по-малко разстроен от теб, ако не и повече... Не се изразих точно... Смазан... Какво?... Какво са ме питали ли? Това, което знам, естествено... Отговорих, че не знам абсолютно нищо... Това е истината... А ти знаеш ли нещо, а?... Догаждаш ли се?

Репортерите си вземаха светкавично бележки, фотографите действуваха, миризмата на уиски започна да изпълва цялото студио.

– Наливайте си сами, зайчетата ми...

– Какво казваш? – разтревожено каза баджанакът му. – Не си ли сам?

– Тук сме... Чакай да ги преброя... Тук сме деветнадесет души, с мен включително... Не се бой, не се касае за някаква оргия... Осем фоторепортери... Останалите са журналисти... В момента влиза една млада жена, също журналистка... Нaley си нещо за пиене, зайчето ми...

– Колко време ще стоят при теб?

– Искаш да им задам този въпрос ли? Колко време смятате да стоите тук, деца? Най-малко половин час... Колкото да ми поставят някои въпроси...

– Какво ще им кажеш?

– А ти?

– Аз ги изгоних.

– Сгрешил си.

– Бих искал да се видя с теб преди това.

– Късно е вече.

– Не би ли могъл да наминеш у нас след това?

– Страхувам се, че вече няма да бъде в състояние да карам кола.

– Пил ли си?

– Нормално.

– Не смяташ ли, че в един такъв момент...

– Именно в такъв момент човек чувствава нужда да промени малко мислите си...

– Аз ще дойда.

– Тук ли? Тази вечер?

– Наложително е да поговорим.

– Наложително, за кого?
– За всички.
– Най-вече за теб, нали?
– Ще бъда при теб след един час. Опитай се дотогава да запазиш поне малко хладнокръвие и достойнство.

– Ти имаш за двама.

В гласа на баджанака му не се чувствуваше никакво вълнение. Нито дума за Адриен, която в момента навярно накълцваха в Института по съдебна медицина, нито за съдбата на Шатон...

– Слушам ви, зайчетата ми... След това, което току-що чухте, нямам бог знай какво още да ви кажа... Прибрах се, за да се преоблека, тъй като щяхме да вечеряме с приятели навън... Смятах, че ще заваря жена си тук... На вратата ме чакаше един полицейски инспектор...

– Той ли ви съобщи новината?... Тук ли!...

– Не... Искаше само да знае дали притежавам пистолет... Отговорих утвърдително... Потърсих го в чекмеджето, но пистолетът не беше вече там... Младият човек ме отведе при шефа си в полицията...

– При комисаря Руман ли?

– Да, така се казва...

– Колко време продължи разпитът?

– По-малко от час... Не знам точно...

– Как реагирахте, когато узнахте, че жена ви е убила сестра си?

– Като оглупял съм просто... Нищо не разбирам...

– Спогаждаха ли се помежду си?

– Както се спогаждат две сестри...

– Допускате ли да е убийство от ревност?

– В едно убийство от ревност обикновено има и трето лице...

– Именно...

– Схващате ли какво предполага това?

Всички замълчаха.

– Ако такова лице съществува, аз не го познавам. Някои се спогледаха съучастнически.

– Чашите са празни...

Ален напълни своята, тикна бутилката в ръцете на един от фоторепортерите.

– Налей на момчетата, зайчето ми...

– Помагахте ли на жена си в работата ѝ?

– Дори не четях нейните статии.

– Защо? Не ги ли намирахте интересни?

– Напротив! Исках да се чувствава свободна да пише това, което ѝ е на сърцето.

– Никога ли не е пожелала да работи за „Ти“?

– Не ми е казвала нищо.

– Много ли бяхте привързани един към друг?

– Много.

– Смятате ли, че убийството е предумишлено?

– По този въпрос не знам повече и от вас... Няма ли повече въпроси? Утре може би нещата ще ми станат по-ясни и навярно ще съм станал отново нормален човек... В момента в главата ми е истинска каша, а и чакам баджанака си, на когото не би му било приятно да ви види...

– Той работи в Банк дьо Франс, нали?

– Точно така... Той е един много важен господин и вашият главен редактор ще ви посъветва да не го закачате...

– Но вие не сторихте това преди малко по телефона...

– Стар навик. Винаги съм бил невъзпитан.

Най-сетне те си отидоха и Ален със съжаление затвори вратата, огледа празните чаши и бутилки наоколо, разместените столове и фотьойли, пръснатите по килима кутийки от фотолентите. Понечи да сложи малко ред преди пристигането на Бланше, наведе се, но после се изправи, като вдигна рамене.

Ален чу, че асансьорът спря, но изчака Бланше да си направи труда да позвъни като всеки външен човек. Ала баджанакът му не позвъни веднага, постоя на площадката, може би все още колебаещ се или за да си придаде по-важен вид.

Звънът се разнесе из жилището и Ален се отправи бавно към вратата, отвори я. Не подаде ръка. Баджанакът му също. Пардесюто му беше поръсено с капки, а шапката му мокра.

– Сам ли си?

Изглежда, че се съмняваше и за малко не тръгна да провери дали в спалнята, в банята или в кухничката няма човек, който да подслушва.

– По-сам от всякога.

Бланше все още не си сваляше пардесюто, държеше шапката си в ръка и гледаше чашите и бутилките.

– Какво им каза?

– Нищо.

– И все пак е трябвало да отговаряш на въпросите им. Щом веднъж

човек приеме журналистите...

– А ти какво би им разправил?

Бащата и тримата сина Бланше бяха високи хора, с широки рамене и гърди, достатъчно затлъстели, за да имат достоен вид. Бащата беше ставал два пъти министър. Някой от синовете му един ден също щеше да стане министър. Гледаха снизходително отвисоко и навярно имаха един и същ шивач.

Най-сетне мъжът на Адриен свали пардесюто си и го метна на един стол. Ален наливаше уиски в една чаша и той побърза да откаже:

– На мен нищо, благодаря.

– Това е за мен.

Последва дълго и доста мъчително мълчание. След като постави чашата си до едно кресло, Ален машинално се отправи към прозореца, чието стъкло беше все още покрито с хиляди капки и отвъд което трепкаха светлините на Париж. Изведнъж той с изненада откри, че е опрлял челото си на него, сякаш за да се разхлади, и бързо се отдръпна. Не беше ли застанала тъкмо така край тялото на Адриен и самата Шатон?

Бланше най-после беше седнал.

– Всъщност, защо настоя толкова да дойдеш тук още тази вечер?

– Необходимо е да се разберем, предполагам.

– За какво?

– За това, което ще кажем.

– Нас вече ни разпитаха.

– Съвсем повърхностно, що се отнася до мен, от един помощник-комисар, който не желае да си усложнява живота. Утре или други ден ще бъдем изслушани от съдия-следовател.

– Така се прави обикновено.

– Какво ще му кажеш?

– Че нищо не ми е ясно.

Бланше отправи към него тежък и настойчив поглед, в който едновременно се чувствуваше страх, гняв и презрение.

– Това ли е всичко?

– Какво друго бих могъл да кажа?

– Жаклин взе ли си адвокат?

– Предоставила е, изглежда, това на мен.

– Кого си взел?

– Не знам още кого.

– Адвокатът ще има за задача да защити своята клиентка.

– Надявам се.

– С всички средства.

– Предполагам.

Ален се държеше нарочно така. Никога не беше можел да разбере своя баджанак, чието сегашно поведение го отвращаваше.

– Какво ще пледира?.

– Това си е негова работа, но не мисля, че ще поддържа тезата за законна самозащита.

– Тогава?

– Тогава какво предлагаш ти?

Засегнат, Бланше произнесе с известна надутост:

– Изглежда забравяш, че аз съм съпругът на убитата.

– А аз съпругът на жена, която навярно ще прекара доста голяма част от живота си в затвора.

– По чия вина?

– А ти знаеш ли по чия?

Ново мълчание. Ален запали цигара и поднесе табакерата си на Бланше, който отказа с ръка. Как щеше де се справи, без да накърни достойнството си? Защото само една мисъл му се въртеше в главата, поточно, един въпрос, и той търсеше начин да го зададе.

– Комисарят ме попита дали сме били привързани един към друг.

Ален не можа да се въздържа да не го погледне с ирония.

– Отговорих утвърдително.

Яд го беше малко на себе си, че оставя този едър мекотел човек да се обърква, без да му подаде ръка. При това той си даваше сметка какво усилие полагаше баджанакът му, за да говори спокойно.

– Уверих го, че Адриен и аз сме се обичали както в самото начало.

Гласът му беше станал глух.

– Сигурен ли си, че не би пил нещо?

– Не. Нищо. Много се интересувахте за следобедите. Не знам защо.

– За чии следобеди?

– На Адриен, естествено. Искаше да знае дали е излизала следобед, дали се е срещала с приятелки...

– А тя срещаше ли се?

Бланше се поколеба.

– Не знам. Често имахме гости на вечеря. Вечеряхме също така и вън от къщи. Понякога отивахме на някой коктейл, на някой официален прием. Случваше се Адриен да изведе децата на разходка. Водеше ги в градина.

– Каза ли това на комисаря?

- Да.
- Това не го ли задоволи?
- Не напълно.
- А теб?

И тогава, по косвен начин, дойде първото признание.

- Мен също не.
- Защо?
- Защото тази вечер разпитах Нана.

Тази беше втората или третата бавачка, която вземаха за децата и за улеснение назоваваха всичките Нана.

– Първоначално тя упорствуваше, но накрая се разплака и ми призна, че жена ми не винаги оставала в градината, че отивала някъде сама и се връщала при тях едва към края на следобед.

- Жените често пъти ходят по покупки.

Бланше явно преглътна слюнката си, гледайки Ален право в очите, след това сведе клепачи.

- Каж ми истината!
- Каква истина?

– Даваш си сметка, че това е необходимо, нали? И че така или иначе тя ще бъде разкрита. Извършено е било убийство и нашият личен живот ще бъде изложен на показ.

Ален не беше взел още решение.

- Освен това трябва да ти призная, че не мога...

Той не можа да довърши думите си и поднесе кърпата си към лицето си. Беше се държал колкото му беше възможно. Но сега вече рухваше. От деликатност Ален извърна глава, за да даде възможност на баджанаката си да се съвземе.

Но след това трябваше да стигне до екзекуцията и затова първо отиде и изпразни чашата си. Той не обичаше Бланше. И нямаше да го обикне никога. И въпреки това все пак не можеше да не изпитва съжаление към него.

- Какво искаш да кажеш, Ролан?

За първи път, именно тази вечер, той се обръщаше към него по име.

- Не се ли досещаш? Дали ти... Дали ти и Адриен...

– Добре! Пъхни кърпата в джоба си. Опитай се, поне веднъж, да не смесваш чувствата и съзнанието за собственото ти достойнство. Ще говорим като мъже. Съгласен ли си?

Бланше пое дълбоко дъх и прошепна:

- Съгласен съм.

– Преди всичко, разбери веднъж завинаги, че не ти разправам приказки. Това, което ще ти кажа, е самата истина, дори и да ми се е случвало понякога да мисля по-иначе. Когато Шатон и аз се срещнахме, трябваше да изминат месеци, за да открия, че я обичам. Тя ме следваше като кученце. Свикнах да бъде винаги до мен. Когато се разделяхме за няколко часа, заради работата си, тя винаги намираще начин да ми се обади по телефона. Спяхме заедно, и когато през нощта се събуждах, опипвах мястото до себе си, докато ръката ми докоснеше тялото ѝ.

– Не съм дошъл да си говорим за Шатон.

– Чакай. Тази вечер умът ми е бистър. Струва ми се, че за първи път виждам нещата такива, каквито са. Беше настъпило времето на отпуските. Тя беше принудена да прекара своята отпуска с родителите си.

– Адриен беше ли вече в Париж?

– Да, но с Адриен се занимавах толкова, колкото бих се занимавал със стайното си канарче. Шатон замина за един месец и само след седмица аз се почувствах напълно разстроен. През нощта ръката ми напразно опипваше леглото. В ресторанта, в баровете аз се извърщах надясно и се навеждах, за да ѝ заговоря.

Това беше най-дългият месец в живота ми. Едва не ѝ телефонирах да се завърне, каквото и да се случеше.

Баща ѝ беше професор по литература в университета в Екс-ан-Прованс. Семейството притежаваше малка вила в Бандол, където всички се събираха през лятото.

Той не беше посмял да отиде в Бандол, защото щеше да бъде твърде забележим.

– Когато тя се върна, още не бях взел решение. После, неочаквано, една нощ, в едно заведение на левия бряг на Сена, където бяхме отишли с цяла група приятели, аз я попитах дали иска да се омъжи за мен. Това е.

– Но то не ми обяснява...

– Напротив, това обяснява всичко. Не знам дали беше това, което се нарича любов, но работите станаха именно така. Известно време бяхме доста зле. Е, не всеки ден. Имаше и богати, и гладни дни. Случваше се понякога Шатон да не може да пласира ръкописа си. А на мен още не ми беше дошла идеята за списанието. Що се отнася до Адриен, тя си стоеше съвсем кротко в стаята си и учеше.

– Не излизаше ли с вас?

– От време на време. Пък и не ни се искаше много-много. Може би и на нея също така не ѝ се искаше. Обичаше да седи в своя ъгъл и да

гледа право пред себе си.

– И тогава ли именно?...

– Точно така. Това стана именно тогава. Глупаво. Случайно. Не бих могъл дори да кажа кой от двамата ни направи първата стъпка – тя или аз. Бях любовник на сестра ѝ. С други думи, сестра ѝ имаше мъж само за себе си.

– Обичаше ли я?

– Не.

– Ти си циничен – злобно изрече право в лицето му Бланше.

– Не. Предупредих те, че ще говорим като мъже. Тя искаше това. Може би и аз също го исках, най-малкото от любопитство – за да узная какво се криеше зад това затворено лице.

– А сега знаеш ли това?

– Не... Да... Мисля, че тя се отегчаваше...

– Така че... от седем години насам...

– Не. Продължихме де се срещаме, ей тъй, от време на време.

– Какво наричаш от време на време?

– Горедолу веднъж в седмицата.

– Къде?

– Няма значение.

– Има значение, за мен.

– Ако държиш да си представяш разни работи, толкова по-зле за теб. В една мебелирана стая на улица Лоншан.

– Това е отвратително.

– Все пак не можех да я отведа на улица Ла Врийер, нали?

Ла Врийер беше улицата, на която се намираще разкошната сграда на Банк дьо Франс, където работеше Бланше.

– Тя те срещнала при някаква приятелка. Ти си я ухаждал.

– Всичко ли ти разправяше?

– Предполагам.

– Не те ли помоли за съвет през това време?

– Може би.

– Ти си един долен тип!

– Знам, но в тази сметка влизат няколко милиона такива като мен в целия свят. Тя се омъжи за теб.

– Продължавахте ли да се срещате?

– По-рядко.

– Защо?

– Защото стана домакиня. А след това и забременя.

– От кого?

– От теб, не се бой. Взех всички предпазни мерки.

– Пак добре!

– Остави ме да свърша. Никога не съм говорил за това на Шатон. А доста често се е случвало да й разправам походженията си.

– Значи си имал и други през това време?

– Аз не съм чиновник и няма защо да пазя чак толкова неопетнено името си. Когато някое момиче ми хареса...

– Спиш с него и тичаш да разправяш всичко на жена си.

– Защо не?

– Ти претендираш, че сте се обичали?

– Не съм твърдял такова нещо. Казах, че Шатон ми липсваше, когато не беше до мен.

– Жена ми също ли ти липсваше?

– Не. Това се беше превърнало в навик. Може би всеки от нас се боеше да не наскърби другия, като скъса. И все пак това стана, преди около година, два дни преди Коледа, на 23 декември.

– Благодаря за точността.

– Бързам да добавя, че същия този ден между нас не се случи нищо, освен че изпразнихме бутилка шампанско.

– Не се ли видяхте повече?

– У вас, у нас, на театър...

– А тет-а-тет?

– Не.

– Кълнеш ли се?

– Щом искаш, макар че не разбирам какво точно означава тази дума.

Постепенно Бланше беше станал ален, после тъмночервен и изглеждаше по-дебел, по-отпуснат. Всъщност всички Бланше криеха своята отпуснатост под добре скроените си дрехи.

– Как ще обясниш...

– Сигурен ли си, че не ти се иска да пиеш нещо?

– Малко да.

Той се надигна и остана така, прав сред стаята като някакъв огромен призрак.

– Вземи!

– Всичко това ще се узнае, нали?

– Боя се, да.

– Ще го разкажеш ли на следователя?

- Ще бъда принуден да отговарям на въпросите му.
- Журналистите подозират ли нещо?
- Не направиха преки намеци.
- Мисля за децата.
- Не. Ако поне можеше да свикнеш да бъдеш откровен спрямо самия себе си и да Гледаш истината в очите!
- От около година...
- Кълна ти, се още веднъж, ако държиш на това.
- Питам се в такъв случай, как тъй Шатон изведнъж е решила да...
- Да убие сестра си. Да говорим открито. Аз също се питам. А когато е излизала оттук, тя вече е знаела, че ще го стори. В противен случай не би взела пистолета ми, който иначе тя никога не пипаше.

Бланше помълча, после измърмори:

- Освен ако има замесен някой друг.

И хвърли към Ален лукав поглед, в който прозираше известно задоволство.

- Помислил ли си за това? – настоя той.
- Доколкото сега мисля за това.
- Ако Адриен имаше някой друг...

Ален поклати отрицателно глава. Обратно на Бланше, неговите черти бяха по-ясни, по-твърди.

– Грещиш. Разглеждаш нещата наопаки. Не забравяй, че жена ти е спала с мен, защото в нейното съзнание аз принадлежах на сестра ѝ.

- Така че?

Човек би казал, че внушителният му баджанак за-почваше да се забавлява. Като че ли стойката му ставаше някак по-уверена.

– Несъмнено Шатон е почнала първа. Адриен ѝ е изиграла същия номер. Само че този път на Шатон ѝ е дошло до гуша и я е отстранила окончателно.

- Изглежда, че това не те вълнува особено много...

Ален го изгледа, без да се помръдне, и Бланше разбра, че беше отишъл твърде далеч. В един миг го обзе страх, чисто физически страх, страх, че ще го ударят, че ще му причинят болка...

- Моля те за извинение.

Ален постоя още малко там, където беше застанал, с чаша в ръка.

– Това е! – пророни той накрая. После се отправи към барчето и добави: – Всеки от нас си има своята сметка.

- Ще говориш ли за това пред следователя?
- Не.

– Преди малко ти каза...

– Ще му разкажа само това, което знам. Останалото е само предположения, а той и сам ще стигне до тях.

– Нямах ли представа...

– Кой би могъл да бъде ли? Не.

– И все пак ти се виждаше с жена си повече, отколкото аз със своята.

Ален повдигна рамене. Като че ли обръщаше внимание какво прави и какво не прави Шатон! Единственото, което той искаше от нея, беше да бъде тук, до десния му лакът, в обсега на ръцете и на гласа му.

– Мислиш ли, че тя ще разправи всичко?

– Шатон отказа да отговори на въпросите на комисаря.

– Ами утре?

– Не знам. Лично аз пет пари не давам за това кой може да бъде.

Нямаха повече какво да си кажат и крачеха из просторното помещение. Макар че беше пил толкова много, Ален не се чувствуваше пиян.

– Няма ли да се прибереш у вас?

– Да, разбира се. Но се съмнявам дали ще мога да заспя.

– А пък аз, напротив, просто ще потъна в сън.

Бланше облече пардесюто си, затърси шапката си и явно се колебаеше дали да подаде ръка на Ален, който беше застанал доста далеч от него.

– Довиждане. Или до утре. Следователят може би ще реши да направи очна ставка между нас двамата.

Ален повдигна рамене.

– Постарай се... да не става много въпрос за Адриен... да не я осъждат твърде строго...

– Лека нощ.

– Благодаря.

Той си тръгна и изглеждаше някак непохватен, жалък, затвори вратата след себе си, отказа се да повика асансьора и заслиза по стълбите.

Едва тогава Ален се отпусна и диво изкрещя.

ГЛАВА ТРЕТА

Той прекара неспокойна нощ. Събуди се няколко пъти, дори веднъж не на своето място, от лявата страна на леглото, а на мястото на Шатон. Стомахът му гореше и най-сетне Ален се надигна полусънен и отиде в банята да вземе сода бикарбонат.

Едва се беше развиделило, когато чу над главата си гласа на прислужницата им, която трябваше да раздрусра рамото му, за да го събуди. Тя се казваше госпожа Мартен. Идваше всяка сутрин в седем часа и си отиваше в дванайсет на обяд.

Тя го гледаше остро, със строго лице.

– Кафето ви е готово – произнесе тя сухо.

Никога не беше приемал да го съжаляват. Презираше сантименталните обноски. Искаше да бъде реалист, циник, и все пак тази сутрин чувствуваше, че има нужда от известна мекота в отношенията си с другите.

Без да облече халата си, той влезе в салона, където запалените лампи се бореха с утринния здрач. Отвъд огромните прозорци светът беше синкавозелен, покривите мокри, а по небето не се носеха като предния ден буреносни облаци – сега то беше тъмносиво, еднообразно, неподвижно. Обикновено оттук се виждаше цялата панорама от Парижката света Богородица чак до Айфеловата кула, Но днес гледката се състоеше само от няколко покрива, от няколко осветени прозореца, а беше вече осем часът сутринта.

Ален пиеше жадно кафето си и оглеждаше помещението, в което столовете и креслата бяха заели отново обичайните си места, а чашите и бутилките бяха изчезнали.

Госпожа Мартен шеташе из жилището, вършеше домакинската си работа, а устните ѝ мърдаха постоянно, сякаш сама си говореше. Беше около пет-десетгодишна жена. Вестниците, които тя беше донесла отдолу, от кутията, бяха поставени върху ниска масичка, но Ален не прояви любопитство да им хвърли един поглед.

Главата не го болеше и не му тежеше, но все пак той се чувствуваше отпаднал и физически, и душевно, а мозъкът му беше празен.

– Бих искала да ви уведомя още сега...

Този път устните ѝ не се движеха беззвучно. Госпожа Мартен говореше.

– ... че днес за последен път работя у вас...

Тя не даде никакви обяснения. Впрочем и той не й поиска никакви обяснения, наля си още една чаша кафе й загриза виенска кифла.

След това седна до телефона и поиска връзка със Сент-Илие-ла-Вил.

– Ало!... Лулу?...

Лулу беше готвачката Луиз Биран, жената на градинаря.

– Четохте ли вестниците?

– Не още, но хората ми казаха...

Нейният глас също така беше по-различен.

– Не вярвайте всичко, каквото ви кажат, нито пък това, което вестниците ще пишат. Не се знае още нищо по-установено. Как е Патрик?

Момченцето им беше на пет години.

– Добре.

– Постарайте се да го държите далеч от тази работа.

– Ще направя всичко възможно.

– Освен това, нещо друго? – счете за нужно да добави той.

– Освен това – нищо.

– Мога ли да ви помоля да ми пригответе още малко кафе, госпожа Мартен?

– По вида ви личи, че имате нужда от кафе.

– Легнах си късно.

– Предположих това, когато видях в какво състояние беше апартаментът.

Ален отиде да си измие зъбите, пусна водата, за да се пълни ваната, но после реши да си вземе само един студен душ. Не знаеше нито какво да прави, нито къде да отиде. Обикновено сутрин той вършеше отмерено едни и същи движения. Но днес беше забравил да пусне радиото – всъщност страхуваше се да не чуе нещо за тях, за Шатон и за себе си.

Спомни си за дългия, подобен на тунел коридор, в дъното на който беше предал на един полицай куфара за Шатон. Навярно и тя също беше вече станала. Вероятно ги събуждаха много рано, може би още в шест часа сутринта?

– Кафето ви е готово.

– Благодаря.

Отиде да го изпие по хавлия, и най-сетне се реши да се приближи към масичката с вестниците. Прочете първото попаднало му заглавие:

МЛАДА ЖУРНАЛИСТКА УБИВА СЕСТРА СИ

А отдолу с малки букви:

Навярно се касае за драма от ревност

Беше поместена и една лоша снимка на Шатон, в момента, когато прекосява двора на полицията, като се мъчи да закрие лицето си с ръце.

Не му достигна смелост да прочете съобщението, нито да прегледа останалите утринни вестници. Беше станал твърде рано. През другите дни отиваше направо на улица Маринян и беше там един от първите, защото обичаше да преглежда пощата.

Не изпитваше никакво желание да отиде в бюрото си. Нямаше желание за нищо. Едва се въздържа да не си легне и да заспи отново. Въпреки враждебността на госпожа Мартен Ален чувствуваше известна сигурност, като я гледаше да шета около него.

Какво беше забравил? Знаеше, че му предстоеше напрегнат ден, но стоеше все тъй нерешителен с помътен мозък.

А, да! Адвокат! Най-добре познаваше този, с когото се съветваше по въпросите на списанието и работата му с грамофонните плочи. Адвокатът се наричаше Елбиг, Виктор Елбиг, и човек трудно можеше да се догади за произхода му. Говореше с акцент, който можеше да бъде колкото на чех, толкова и на унгарец или поляк.

Той беше странно малко човече на средна възраст, тлъсто, лъскаво, с дебели като лупи очила и огненочервени коси.

Живееше сам в едно жилище на улица Де з'Екол, сред невероятен безпорядък, но това не му пречеше да бъде един от най-добрите цивилисти.

– Ало, Виктор? Да не те събудих?

– Забравяш, че моят ден започва от шест часа сутринта. Знам какво ще искаш от мен.

– Чете ли вестниците?

– Достатъчно научих, за да ти препоръчам Рабю.

Филип Рабю беше адвокат специалист по углавни дела, който беше пледирал най-шумните дела през последните двадесет години.

– Не смяташ ли, че по този начин признаваш, че случаят е тежък?

– Жена ти е убила сестра си, нали тъй?

– Така е.

– Не отрича ли?

– Признала си е.

– А какво обяснение дава?

– Никакво.

– Така е по-добре.

– Защо?

– Защото Рабю ще ѝ посочи какво поведение да държи. А как ще се отрази тази работа на теб?

– Какво искаш да кажеш?

– На читателите на твоето списание няма да им бъде много приятна ролята, която ти си играл.

– Не съм играл никаква роля.

– Наистина ли, а?

– Би трябвало да бъде така. Ето вече почти година, откакто не съм имал работа със сестрата.

– Обади се по телефона на Рабю. Познаваш ли се с него?

– Доста добре.

– Добра сполука.

Трябваше да потърси в указателя телефонния номер на Филип Рабю, който живееше на булевард Сен-Жермен. Често го беше срещал на генерални репетиции, на коктейли и вечери.

Обади се женски глас, ясен, почти рязък.

– Тук кабинета на господин Рабю.

– Ален Поато – каза той.

– Един момент, моля. Сега ще проверя.

Той почака известно време. Апартаментът на булевард Сен-Жермен беше просторен. Беше ходил веднъж там, при някакъв прием. Адвокатът навярно не беше още в кабинета си.

– Рабю. Почти очаквах да ми телефонираше.

– Веднага се сетих за вас. Искях да ви се обадя още снощи, но ми беше неудобно да ви безпокоя.

– Върнах се много късно от Бордо, където имах дело. Какво ще кажете, тази история ми изглежда доста обикновена. Единственото, което се питам, е как е възможно човек като вас да изпадне в такова положение. Не можем да попречим да не се вдигне шум около това. Знаете ли какво е говорила жена ви?

– Според комисаря Руман ограничила се е да признае, че е стреляла и е отказала да отговори на всякакви други въпроси.

– Значи така. Ами съпругът?

– Познавате ли го?

– Срещали сме се.

- Твърди, че не е знаел нищо. Прекара част от нощта у нас.
- Сърди ли ви се?
- Не знам вече какво изпитва. Аз също.
- Няма да бъде лесно да ви дам приятна роля в тази работа, драги мой!
- Не е станало заради мен.
- Не сте ли бил любовник на сестрата?
- Не бях вече.
- Откога?
- От близо една година.
- Разправихте ли това на комисаря?
- Да.
- Хвана ли се?
- Това е самата истина.
- Истина или не, но хората не ги лапат такива.
- Не става въпрос за мен, а за жена ми. Днес отново ще я разпитват.
- Сигурно...
- Бих искал да приемете да отидете при нея.
- Потънал съм до гуша в работа, но не мога да ви откажа. Кой съдия следовател е определен за това дело?
- Не знам.
- Сега у вас ли сте? Останете там, докато ви потърся по телефона.
- Ще се опитам да науча какво става в палатата.
- Ален се обади по телефона в бюрото си.
- Вие ли сте, Мод?
- Мод беше една от телефонистките, с която от време на време се любеше.
- Как сте, шефе?
- Както предполагате, зайчето ми. Борис дойде ли?
- Отваря пощата. Давам ви го.
- Ало, Борис?
- Да, Ален. Предположих, че тази сутрин няма да дойдеш в бюрото и тъкмо се заех с пощата...
- Казваше се Малески и Ален го беше направил главен редактор. Живееше в предградиято Вилньов-Сен-Жорж с жена си и четирите или петте си деца. Беше един от малцината в редакцията на „ТИ“, който не участвуваше в гуляите и се прибираще в дома си веднага след работа.
- Измишльотините тръгнаха ли?
- Разпределението започна.

– Обаждал ли се е някой тази сутрин?

– Непрекъснато се обаждат. Всички линии са заети. Имал си късмет да ме уловиш.

– Какво казват?

– Повечето са жени. Искат да знаят дали е вярно. – Какво дали е вярно?

– Че си бил любовник на сестра й, както вестниците дават да се подразбере.

– Нищо подобно не съм казвал на репортьорите.

– Това не им пречи да си вадят такова заключение.

– Какво им се отговаря?

– Че следствието е едва започнало и никой нищо не знае.

Ален издаде смущението си със следващия си въпрос:

– Какво ще правим за идния брой?

– Нищо. Но щом ме питаш за мнението ми, ще ти кажа. Никакъв намек за тази история. Съдържанието ще си остане такова, каквото е предвидено.

– Без съмнение, имаш право.

– Много ли си разстроен?

– Зависи от момента. Възможно е да намина по някое време. Не чувствавам в себе си достатъчно смелост, за да стоя тук сам.

Ален продължаваше да се пита какво си беше предназначтал да извърши днес. Вчера му се струваше, че денят му ще бъде така запълнен, че няма да има време да мисли, а ето, сега се чувствуваше откъснат като във фар в този просторен остъклен салон.

Трябваше да се обади на родителите си. Беше си казал, че ще отиде да ги види. Те не живееха далеч – на площад Клиши. Не го интересуваеше, че госпожа Мартен слуша разговорите му. Оттук нататък той нямаше да има нищо тайно, нищо интимно, защото някои вестници щяха да използват случая, за да разголят живота му.

– Ало, мамо? Аз съм, да. Искам да дойда да те видя, но не знам кога ще ми остане време. В къщи съм си. Не. Прислужницата е още тук. Току-що ми съобщи, че напуска. Защо ли? Не си ли чела вестниците? Ами татко? Нищо ли не каза? Нито дума ли? В кабинета си ли е?

Баща му беше зъболекар и започваше работата си още в осем часа. Сутринта и приемаше пациенти чак до осем часа вечерта, а понякога и до по-късно.

Беше як, със сиви очи и сиви коси, подстригани алаброс, от него се излъчваше такава ведрина, търпение и разбиране, че пациентите му се

срамуваха от своя страх.

– Какво казваш?... Не, има и истина, и лъжа... През следващите дни навярно ще има още повече лъжа. Ще мина да те целуна, веднага щом се поосвободя. Кажете на татко, че мисля за него.

С парцал в ръка, госпожа Мартен го гледаше изненадана, сякаш такова чудовище като него не би могло да има нито баща, нито майка.

Какво можеше да прави междуременно? Пушеше цигара след цигара. Мислеше за Съдебната палата, за Ке де-з'Орфевр, за ареста, за целия този механизъм, който щеше да влезе в действие, но който в момента го беше оставил настрана.

Какво ли правеха там жените през празните часове, извън разпитите?

Беше десет часът. Ален се спусна към телефона, който иззвъня.

– Ало! Да, аз съм...

– Свързвам ви с господин Рабю!

– Ало! Ало! Рабю?

– Така. Определен е съдията-следовател. Казва се Бените, доста млад човек, към тридесет и пет или тридесет и шест годишен, който не се опитва да си придава важност и се показва съвестен. Той ще изслуша жена ви в единадесет часа, в мое присъствие.

– Свършила ли е вече с полицията?

– Тъй като си е признала и следователно няма никаква загадка...

– А аз?

– Не знам кога ще дойде вашият ред. Ще узная това едва към обяд и ще ви се обадя. Време е да отида в палатата. Къде мога да ви намеря?

– В бюрото ми. Ако не съм там, предайте съобщението на телефонистката.

Беше ли направил всичко, каквото трябваше да направи? Все още не.

– Колко ви дължа, госпожа Мартен?

Тя измъкна от престилката малък лист, върху който с молив бяха изписани разни цифри. Общата сума възлизаше на сто петдесет и три франка. Ален й подаде две банкноти по сто франка и тя не даде вид, че се готви да му върне остатъка.

– Оставете ключа на портиерката.

– В случай че не намерите никого...

Слезе пеша. Стълбището беше широко и беше жалко, че го бяха развалили с тези стъклописи, които му придаваха предвзет или овехтял вид. На всеки етаж имаше само по един апартамент. Жилището на

третия беше загадъчно празно. На втория живееше много богато южноамериканско семейство с три-четири деца, „ролс-ройс“ и шофьор. Мъжът, завършил учението си във Франция, в продължение на няколко години беше възглавявал правителството в своята страна, но впоследствие военен преврат го беше свалил от власт.

Първият етаж беше зает от едно петролно дружество. А на партера имаше някакво консулство.

Портиерската стаичка беше по-скоро същински салон. Портиерката, госпожа Жан, беше много важна дама, чийто мъж работеше в някакво министерство. Тя избягваше погледа на наемателя си, стремеше се да възприеме някакво по-специално държане.

– Горката госпожа! – измърмори тя накрая.

– Да.

– Господ знае кога ще се върне тук.

– Надявам се, че това ще стане скоро.

Той привикваше към това двусмислено поведение, макар че се отвращаваше от него.

– Вижте какво, госпожа Жан, не знаете ли случайно някоя жена, която да се занимава с домакинството?

– Напуска ли ви госпожа Мартен?

– Току-що сама ме уведоми за това.

– Разбирам я до известна степен, но не мога да кажа, че съм съгласна с нея. Хората не винаги се замислят за последиците от своите постъпки, нали? Особено мъжете.

Той не възрази. Тя нямаше да бъде единствената, която щеше да го обвини, да гледа на него като на истинския виновник. Защо тогава да възразява?

– Има една млада жена, която тъкмо търси работа. Ще се постарая да я потърся още днес. Вие имате нужда от човек само до обяд, струва ми се?

– Няма значение.

– А за заплатата?...

– Ще се съглася с каквото поиска.

Навън продължаваше да вали ситен дъжд и повечето от минувачите носеха чадъри. В края на улицата желязната ограда на парка Монсо изглеждаше още по-черна, а позлатените ѝ стреловидни върхове не блестяха.

Когато се приближаваше машинално към малката си червена кола, Ален неочаквано се сети за колата на Шатон. Къде ли я беше оставила?

Дали се намираше все още пред входа на Бланше на улица Юниверсите?

Без точно определена причина, стана му мъчно, че колата стои така навън, изоставена. Премина на левия бряг и пое по улица Юниверсите. На петдесет метра от богатия частен дом, чийто първи етаж заемаше семейство Бланше, Ален забеляза колата, блеснала под дъжда. Пред желязната ограда на къщата стояха няколко групи любопитни и може би сред тях имаше и журналисти.

Отправи се към улица Маринян и потъна в сградата, която неговата редакция малко по-малко беше изгризала почти изцяло, след като първоначално беше заемала само последния етаж.

Партерът се състоеше само от салони и гишетата. Ален взе асансьора, изкачи се на четвъртия етаж и тръгна по разни коридори – през отворените врати на стайте се чуваше тракане на пишещи машини.

Тъй като навремето сградата е била строена за жилище, по-късно се бе наложило някъде да се издигат нови стени, а другаде – да се събарят съществуващите. Стълбища тук, стълбища там, и един същински лабиринт от коридори.

От време на време той махаше с ръка за поздрав; най-сетне отвори вратата на кабинета си, където Малески бе седнал на мястото му.

Още един поздрав с ръка и за него. След това Ален вдигна телефона.

– Свържете ме с гаража ми, зайчето ми. Да, дето е на улица Кардине. Нямате ли линия? Свържете ме веднага щом имате възможност.

Както всякога имаше цял куп писма и той прочете набързо някои, без много-много да разбере какво пишеше в тях.

– Ало, да. Ало, гаражът Кардине? Беноа? Тук – Поато. Да. Благодаря, драги. Колата на жена ми се намира на улица Юниверсите. Не. Малко по-надолу от министерството. Не знам дали е оставила ключа. Кажете на вашия техник да вземе необходимите инструменти. Да я закара в гаража. Нека стои при вас. Да. Измийте я, ако обичате.

Малески го гледаше с любопитство. Всички щяха да го гледат с любопитство, каквото и да направеше, и той се питаше как трябва да се държи човек, изпаднал в неговото положение.

На първата страница на вестника, поставен върху бюрото му, той видя една своя снимка – беше с чаша в ръка и разрошени коси.

Чашата беше излишна. Не биваше да прави това.

Наложил се да се помъкне из стайте, като стискаше тук и там по някоя ръка и подхвърляше обичайното си:

– Здравсти, зайчето ми!

Привидно той беше в по-добро настроение от другите, които не знаеха нито какво да му кажат, нито как да го гледат. Изкачи се чак до горе, на мансардата, където бяха съборили стените, за да превърнат помещението в зала за макетите. Жулиен Бур, един от фотографите, и Аняр, макетистът, се бяха навели над една рисувателна дъска.

– Здравейте, деца!

Разпръсна цял куп снимки – повечето на голи жени, – направени в онзи свойствен на „ТИ“ стил. Голи или полуголи девственици.

– Всеки трябва да открива и това, което е по-вкуса му – беше обяснявал навремето на първите си сътрудници.

И в текстовете също. Истории, които ставаха всеки ден. Драми, които се случваха с всички. Преди няколко години първият му афиш, налепен по стените на Париж, представляваше един пръст, който сочеше минавачите, мъже и жени: ТИ!

Едно огромно ТИ, от което никой не можеше да убегне.

– Слушайте ме добре, зайчетата ми. Ние не пишем за всички, а за всеки; така че всеки трябва да почувствува, че това се отнася лично за него.

Ти... При теб... С теб... В теб...

Слезе отново долу и тъкмо когато влизаше в кабинета си, подадох му телефонната слушалка.

– Рабю – прошепна му Малески.

– Ало! Научихте ли нещо ново? Каза ли е нещо?

– Не. Не мога да разговарям с вас отгук. Елате в дванадесет и половина в бюфета на палатата, ще обядваме заедно. Натоварен съм от съдията следовател да ви повикам за очна ставка, която ще се състои в 2 часа.

– С нея ли?

– Разбира се.

Адвокатът затвори телефона. Беше изрекъл всичко с доста сух тон, сякаш беше в лошо настроение.

– Не знам още дали ще дойда следобед. Във всеки случай няма да се занимавам със следващия брой. Предоставям това на теб.

Слезе по стълбите бавно. В продължение на години все го питаха:

– Къде тичаш?

Защото винаги бързаше и прекарваше времето си да лети от едно място на друго.

А днес се улавяше, че върви като всички хора и дори, че крачи доста бавно. Движенията му също бяха някак забавени дори когато палеше

цигара. Погледна отсрещния бар, поколеба се, прекоси улицата под дъжда.

– Двоен скоч?

Кимна утвърдително, и се загледа навън, за да избегне разговора с бармана. Имаше достатъчно време, без да бърза, да отиде до Съдебната палата и да намери място за паркиране. Париж изглеждаше навъсен, ки-сел. Колите вървяха почти една след друга. Изпуши две цигари, докато стигна, и успя да гарира колата си доста далеч от булеварда, на който се намираще палатата.

Той познаваше стария мрачен бюфет, защото в началото на кариерата си бе му се случвало да му възложат да следи процесите. Рабю беше вече виден адвокат и когато минаваше бързо по коридорите или през чакалнята с развяваща се тога, чиито ръкави се размахваха като криле, младите и дори не чак толкова младите адвокати се отдръпваха почти-телно встрани.

Потърси го сред масите, където свободни подсъдими, чиито дела бяха насрочени за следобед, разискваха с тих глас със своите адвокати.

– Запазил сте си маса?

– Чакам господин Рабю.

– Заповядайте.

До прозореца, както обикновено. Гледаше го как се приближава – масивен, с дебел врат, Рабю нахълта в почти пустия двор като в съдебна зала. Не носеше чантата си, нито някакви документи.

– Поръчахте ли нещо?

– Не.

– Аз ще взема едно английско блюдо и половин бутилка бордо.

– Същото.

Лицето на адвокатата не беше никак весело.

– Как е тя?

– Спокойна и твърда. Само това ѝ трябва – да се държи така и пред съда и ще откачи максимума.

– Продължи ли да мълчи?

– Когато Бените я попита дали признава, че е убила сестра си, тя се задоволи да отговори само „да“. После той я попита дали когато сутринта е измъкнала броунинга от чекмеджето ви, решението ѝ е било вече взето. Тя отвърна, че тогава още не била сигурна какво ще прави и че решението ѝ се затвърдило по-късно.

Донесоха им студено месо, вино, и известно време те мълчаха.

– Бените е възпитано, търпеливо момче. Отнася се към нея с голямо

снизхождение. Питам се дали, ако бях на негово място, нямаше да й ударя няколко плесника.

Ален чакаше продължението мълчаливо, но в мрачните му очи бързо беше проблеснала гневна мълния. Познаваше Рабю и неговата бруталност, която имаше голям дял за успеха му в съдебната зала.

– Не знам как се е оправила, но имаше вид като че ли току-що е дошла от фризьор. Косъмче не й стърчеше. Изглеждаше свежа, отпочинала, костюмът ѝ нямаше никаква гънка.

Беше си ушила този зелен костюм преди три седмици. Предния ден беше излязла след него и затова до преди малко Ален не знаеше как беше облечена.

– Изглеждаше така сякаш беше на посещение. Знаете онези стари помещения, дето са на най-горния етаж и не са преустроени и досега, нали? Ето именно тук се намира кабинетът на Бените. Всичко е потънало в прах. Стените са наполовина закрити от натрупаните една върху друга папки.

И сред тази обстановка тя има вид на дама, която е на посещение там и се страхува да не се изцапа.

Бените настойчиво я питаше за причината на нейната постъпка. Но тя се задоволи да отговори само с тези думи:

– Винаги съм ненавиждала сестра си. Естествено, съдията ѝ възрази, че това не може да бъде причина, за да я убие, на което тя отвърна:

– Зависи.

– Ще поискам психиатрична експертиза. За съжаление, няма никаква надежда да излезе луда.

Ален го прекъсна нерешително:

– Шатон е била винаги малко своеобразна. Понякога ѝ казвах, че човек не може да предвиди реакциите ѝ. Беше като някаква млада котка, мъркаща край огнището, и която неочаквано, без причина, скача и се спуска към другия край на помещението. Именно затова я нарекох Шатон.

Рабю го гледаше, без да мръдне, и продължаваше да дъвче парче студено месо.

– Това няма да мине – задоволи се да изръмжи той, сякаш събеседникът му току-що беше изтърсил някаква глупост. – Съдията я попита дали е действувала от ревност, но тя не трепна, дори не си помръдна устните. От този момент нататък повече нищо не можяхме да изтръгнем от нея – затвори се в своето мълчание, което накрая заприлича почти на пренебрежение.

Адвокатът лапна нов залък. Ален също ядеше, без да поглежда наоколо. Никога досега светът не бе изглеждал толкова малък и дори съседната маса беше вече част от някакъв друг свят.

– Най-трудно ще може да се приеме онова, което е станало след изстрелите. Когато поведоха жена ви към килията й...

– Сложиха ли й белезници?

– Да, в коридора. Такъв е правилникът. Останах за малко сам с Бените. Току-що беше получил доклада на съдебномедицинския експерт. Адриен Бланше не е умряла веднага, живяла е още няколко минути, между четири и пет минути...

Ален все още не можеше да разбере нищо и с чаша в ръка гледаше нетърпеливо адвоката.

– Навярно знаете, че бавачката, която те наричат Нана, но чието истинско име е Мари Потера, се е намирала в съседната стая заедно с децата. Първоначално тя чула, че избухнала някаква разпрания между сестрите и съвсем разумно отвела момченцето и момиченцето в кухнята...

Тъкмо когато тръгнала по коридора, чула изстрелите. Момчето понечило да се спусне да види какво се е случило. Но тя почти насила ги замъкнала в кухнята и ги поверила на готвачката.

Ален познаваше разположението на жилището и действащите лица и машинално си възпроизвеждаше сцената.

– Знаете, че кухнята се намира на другия край на апартамента. Бавачката обяснила със снишен глас на готвачката да не пуска децата от кухнята. Убеден съм, тъй като познавам Бените, че ще изпрати инспектор, който да изчисли точно времето на това сноване на бавачката. Когато се върнала обратно, Мари Потера не влязла веднага в стаята, а се спряла пред вратата и се ослушала. И тъй като нищо вече не се чувало, тя се поколебала, но накрая се решила и почукала.

Никой не отговорил. Да сложим дотук общо три минути. Когато Мари Потера влязла, жена ви стояла до прозореца, опряла лице на стъклото, а сестра и лежала на пода – наполовина върху килима, наполовина върху паркета, на около метър от тоалетната масичка. През полуотворените й устни долитали слаби стенания.

И Рабю заключи, като набоде на вилицата си нов къс месо:

– Ха сега пледирайте тази кауза! Стреля върху сестра си. Добре! Може би щеше да бъде по-добре, ако не беше нейна сестра. Който и да е друг, но не и сестра й! Хората все още вярват в зова на кръвта, в Каин и Авел. Ревност – съгласен съм. Обяснимо е. Но да застреляш сестра си и да я оставиш да агонизира в продължение на четири-пет минути, без да

й се притечеш на помощ, без да повикаш някого... А никой не може да попречи на Мари Потера да се яви в съда, още Повече че тя ще бъде главният свидетел... Ще я накарат да опише умиращата, а после и убийщата, застанала до прозореца...

Ален беше навел глава, тъй като не знаеше какво да отговори. Рабю беше прав наистина, и все пак това не беше вярно.

Той не знаеше повече от другите истината, но като че ли започваше да я съзира.

– Откога бяхте любовник на сестра й?

– Аз не бях вече неин любовник.

– Колко време сте били неин любовник?

– Около седем години. Но не както си мислите. Между нас съществуваше някакво нежно приятелство.

– Чакайте! Спяхте ли заедно – да или не?

– Спяхме.

– Къде?

– В една мебелирана стая на улица Лоншан.

– Лошо.

– Защо?

– Първо, защото почтените хора гледат с недоверие на такива места, считат ги за нещо мръсно, и в съзнанието си ги свързват с понятието, с представата за порока.

Ален едва не запротестира:

– Но всичко беше толкова невинно!

Не беше сигурен дали и самият Рабю би разбрал това.

– Кога отидохте там за последен път?

– Миналата година на 23 декември. Ще стане вече почти година оттогава.

– Жена ви знаеше ли?

– Не.

– Много ли е ревнива?

– Не казваше нищо, когато понякога се любех с тази или онази.

– Разправяхте ли й тези неща?

– Понякога, при случай.

– Никога ли не е подозирала за връзката ви със сестра й?

– Доколкото знам – не.

Те се спогледаха мълчаливо. Работите опасно клоняха да се развият така, както бяха протекли снощи с баджанака му.

– Смятате ли, че може да има замесен някой друг?

– Трябваше да направя такова заключение, нали!
– Добре, в такъв случай вас питам дали подозирате някого?
– Никого.
– Много време ли прекарвахте заедно с жена си?
– Сутрин винаги излизах първи. Случваше й се да има да питае някоя статия и тогава оставаше в къщи. Обаждаше се също така по телефона в Нонет, във вилата ни, за да поговори със сина ни.

– На колко е години?
– На пет.
– Това – добре. Добро или лошо. Зависи. После?
– Към единадесет часа почти винаги ми се обаждаше по телефона в работата ми, за да ме попита къде ще обядваме, и в повечето случаи идваше при мен в същия ресторант.

– После?
Рабю беше отместил настрана чинията си и беше запалил лулата си.
– Много често имаше срещи с разни хора. Специалността й беше да интервюира някои видни личности, които минаваха през Париж. Но не къси репортажи, а често пъти същински студии, които биваха отпечатвани в няколко последователни броя. След това тя ми се обаждаше отново по телефона или идваше при мен в Клоштон, нашия бар на улица Маринян. Събирахме се там около десетина души приятели, всяка вечер между седем и осем часа.

– Сами ли вечеряхте?
– Рядко.
– Късно ли се прибирахте?
– В действителност никога по-рано от един часа през нощта, най-често към два-три часа.

Рабю изрече като констатация на експерт:
– Липса на семеен живот. Самите съдебни заседатели, дори и да си позволяват всички възможни лудории, все пак си имат семеен живот. Достатъчно е човек да спомене за вечерната супа, за да ги развълнува.

– Никога не ядохме супа – възрази студено Ален.
– Утре жена ви ще бъде прехвърлена в „Птит Рокет“.
Ще отида да я видя. Вие също можете да поискате разрешение за свиждане, но се съмнявам дали тъкмо в този стадий на следствието ще ви позволят това.

– Какво казват вестниците?
– Не сте ли ги чели? Засега проявяват предпазливост. Вие сте известна парижка личност и те не смеят да отидат твърде далеч. Още

повече че и жена ви е журналистка.

Те останаха още десетина минути в бюфета, след това прекосиха двора и се изкачиха по стълбището. Поставени между двама полицаи, затворници с белезници на ръце чакаха в коридорите пред номерираните врати.

В дъното, пред една от вратите, се виждаше група журналисти и фоторепортери.

Рабю вдигна рамене.

– Това трябваше да се очаква.

– Вчера ги приех в къщи.

– Знаем. Видях снимките.

Няколко магнезиеви светкавици, известно раздвижване и адвокатът почука на вратата, влезе решително и пропусна Ален пред себе си.

– Извинете ме, драги. Исках да избягна срещата да стане пред вашата врата в присъствието на журналистите и фоторепортерите. Боя се, че сме дошли малко рано.

– С три минути.

Съдията се изправи и им посочи столове. Секретарят му, настанил се на другия край на масата, не се и помръдна.

Съдията беше рус, със спортна външност и спокоен темперамент. Носеше много добре скроен сив костюм, а дългата му и грижливо гледана ръка беше украсена с пръстен с широк скъпоценен камък.

– Поставихте ли господин Поато в течение?

– Обядвахме заедно в бюфета.

– Извинете, господин Поато, че ви налагам тази очна ставка, която може би ще бъде мъчителна за вас, но трябва да го сторя.

Ален се изненада, когато изведнъж откри, че гърлото му е стегнато, а гласът му дрезгав.

– Радвам се, че ще видя отново жена си.

Всичко изглеждаше вече толкова далечно! Струваше му се, че е изминало безкрайно много време, откакто не се бяха виждали с Шатон, и той с известна трудност си припомняше точните й черти.

А при това бяха се разделили едва вчера. Когато госпожа Мартен го беше побутнала по рамото, той беше скочил веднага, а после в салона бе изпил кафето си и изял две кифли, преглеждайки вестниците. Съобщаваше се с големи заглавия за бурята, която бушуваше в Ламанша, за потъването на два рибарски кораба, за разкъсана дига в Бретан, за залети от водата мазета в някои крайбрежни градове.

Беше се облякъл както всяка сутрин и когато се беше надвесил над

сгушената в завивките си Шатон, тя беше полуотворила клепачи:

– Довиждане! Ще ми телефонираш ли?

– Тази сутрин не мога, нали още вчера ти казах това. Имам една среща в Крийон, където ще обядвам.

– Тогава следобед?

– Следобед.

Беше ѝ се усмихнал и я беше потупал лекичко по косата. Беше ли отвърнала на усмивката му с усмивка? Никак не можеше да си спомни.

– Цигара?

– Благодаря.

Взе машинално цигара. Мъчително беше да се чака така, а той не беше в състояние да поведе някакъв банален разговор.

За щастие, на вратата се почука. И тримата се изправиха изведнъж, само секретарят остана като завинтен на стола си. Шатон влезе придружена от двама униформени полицаи, които затвориха вратата под носа на фоторепортерите и ѝ свалиха белезниците.

– Можете да почакате навън.

Те стояха на не повече от два метра един от друг. Тя беше облечена в бледозеления си костюм с блуза, украсена с изящна бродерия, а върху кестенявите си коси носеше малка шапчица, направена от същия плат, от който беше и костюмът.

– Моля ви, седнете.

Беше погледнала най-напред съдията, след това адвоката. И накрая погледът ѝ се беше спрял върху лицето на мъжа ѝ.

На Ален му се стори, че в очите на жена му пробягнаха много бързо най-различни чувства – първо, изненада, може би задето го вижда с такива изопнати черти и втрещен поглед, после някаква отсянка от ирония, беше уверен в това, а също така и слаб проблясък на обич или на другарство.

Преди да притегли стола, Шатон каза:

– Извинявай, че ти причинявам всички тези неприятности.

Той не трепна, не намери какво да каже и седна. Адвокатът, който беше стоял малко по-настрани, се настани между тях.

Съдията изглеждаше смутен от думите, които тя току-що беше произнесла, и затова се позамисли, преди да заговори.

– Мога ли да направя извода, госпожо, че мъжът ви не носи никаква вина за това, което се е случило на улица Юниверсите?

Рабю се размърда на стола си, явно опасявайки се от отговора.

– Нямам какво да добавя към това, което вече съм казала.

– Обичахте ли съпруга си?

– Предполагам.

Тя не го гледаше и като че ли с очи затърси цигара. Тримата мъже около нея пушеха. Бените разбра и й подаде своята кутия.

– Ревнувахте ли го?

– Не знам.

– Според вас мъжът ви имал ли е интимни връзки с вашата сестра?

За първи път, без никакво стеснение, тя се извърна към Ален и промълви:

– Той би трябвало да знае това по-добре.

– Аз зададох въпроса на вас.

– Нямам какво да отговоря.

– Кога за първи път възникна у вас мисълта да убиете сестра си?

– Не знам.

– Вчера сутринта ли? Искам да ви припомня, че преди да излезете от жилището си, вие сте взели от чекмеджето на съпруга ви револвера, който се е намирал там.

– Да.

– С каква цел?

Тя отново произнесе:

– Нямам какво да отговоря.

– Започвате както тази сутрин.

– Смятам да държа същото поведение.

– За да щадите някого ли?

Шатон само повдигна рамене.

– За вашия съпруг ли се касае?

И отново същите думи:

– Нямам какво да отговоря.

– Съжалявате ли за вашата постъпка?

– Не знам.

– Бихте ли я повторици?

– Зависи.

– От какво?

– Няма значение.

– Питам се, господин Рабю, дали не трябва да посъветвате в известно отношение вашата клиентка.

– Това зависи от онова, което ще ми каже, когато се видим насаме.

– Утре ще можете да се срещнете с нея, колкото сметете това за необходимо.

Той смачка върха на цигарата си в един пепелник-реклама.

– Господин Поато, разрешавам ви да зададете на жена си всички въпроси, които смятате за уместно да бъдат зададени.

Ален вдигна глава и погледна извърнатото към него лице. Тя чакаше непринудено, без да издава каквото и да е вълнение.

– Слушай, Шатон...

И не каза нищо повече. Той също нямаше какво да каже. Беше се опитал да произнесе тази дума почти като някакво заклинание, надявайки се да предизвика припламването на някоя малка искрица.

Стояха така и дълго се гледаха: тя – в търпеливо очакване, а той – в търсене на думи, които не намираше.

Приличаше на онази детска игра, в която двамата противници се гледат непрекъснато, за да видят кой първи ще се разсмее.

Ала никой от двамата не се разсмя, никой не се усмихна. Ален отстъпи и се извърна към съдията:

– Не, нямам въпроси.

Всички се чувстваха неудобно с изключение на нея. Съдията със съжаление натисна копчето на електрическия звънец. Навън, в коридора, се чу звън и вратата се отвори.

– Отведете госпожа Поато в килията ѝ.

Да, тя все още беше „госпожа“. Но скоро щеше да стане подсъдимата и накрая да се превърне в обвиняемата.

В стаята беше почти тъмно, трябваше да запалят лампата. Ален чу щракането на белезниците, потропването на високите токове по пода и звука на магнезиевите светкавици.

Когато вратата се затвори, съдията попита Рабю:

– Може би искахте да ѝ кажете нещо, господин Рабю?

– Не. Ще я видя утре.

Когато излязоха навън, журналистите бяха изчезнали и коридорът беше почти пуст.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

Той стоеше сам под ситния дъжд пред желязната ограда на Съдебната палата и не знаеше къде да отиде. Отказваше да признае своето объркване, мъчеше се да си внуши, че с малко време, с молив и хартия, щеше да съумее да постави в ред мислите си.

Винаги се бе стремял да бъде циничен, още от дете, още в лицей, където си беше вече образувал своя малка банда, и когато се беше провалил на зрелостния изпит, беше си дал вид, че това само го забавлява.

– Само чворовете чопват диплома!

Прекося улицата и влезе в един бар.

– Уиски... Двойно...

Това беше станало негова привичка, която приятелите му бяха възприели. Повечето от тях пиеха по-малко от него, защото не можеха да носят като него или защото на другия ден се чувстваха неразположени.

Това не беше бар за уиски. На рафта се виждаше само една бутилка. Посетителите около него пиеха кафе или чашка бяло.

– И все пак трябва да си избереш някаква професия, Ален.

Колко пъти майка му беше повтаряла това? Той се мъknеше по улиците, по кафенетата. Понякога биваше обхванат от същата тревога като майка си, но за него беше въпрос на чест да не се издаде външно.

– Никога няма да приема да водя живот на роб.

Като баща си, който прекарваше по дванадесет или четиринадесет часа на ден на крак и човъркаше зъбите на пациентите си.

Като дядо си по бащина линия, който бе селски лекар през целия си живот и на седемдесет и една година умря от сърдечна криза на кормилото на стария си автомобил.

Като другия си дядо, сладкаря, който също през целия си живот беше правил бонбони и карамели в едно ниско и горещо помещение, а пък жена му сновеше зад тезгяха.

– Видиш ли, мамо, има два вида хора: едни, които се оставят да ги ритат по задника, и други, които ритат другите по задника. – И беше добил предизвикателно: – Аз ще ритам другите.

След шест месеца хойкане по улиците той беше влязъл в армията и беше прекарал три години в Африка.

Трябваше да отиде до площад Клиши, за да се обади на баща си и

майка си. Баща му никога не му се беше противопоставил за каквото и да е. Оставяше го да върши каквото си ще, тъй като навярно разбираше, че всяка намеса би превърнала Ален в бунтар.

Защо Шатон му бе поискала извинение? Това бяха единствените думи, които му бе казала. Не изглеждаше развълнувана.

Понечи да поръча още една чаша. Но беше още много рано. Излезе от заведението и се запъти към колата си, която беше паркирал доста далеч.

Вмъкна се зад кормилото и потегли. Но къде да отиде? Познаваше всички, наричаше стотици хора „зайчето ми“. Той беше един преуспял човек, който печелеше много пари. Винаги беше съзнавал, че няма да бъде от онези, дето ги ритат по задника.

„ТИ“ излизаше в един милион екземпляра. Грамофонните плочи се пласираха добре. Подготвяше издаването на ново списание за деца между десет и петнадесетгодишна възраст.

С кого би могъл в такъв момент да поговори, но да поговори с открито сърце? И освен това – имаше ли наистина желание да поговори с открито сърце? Имаше ли действително желание да разбере станалото?

Озова се отново на улица Маринян, защото изпитваше нужда да бъде обкръжен от хора, които зависеха от него. Тях именно наричаше свои приятели. И това, че и на самата Шатон беше дал особено име, напомняше малко на маркирането на добитъка с нажежено желязо в Далечния Запад. И спрямо Адриен беше същото.

Нещо се беше пропукало, не знаеше точно какво, но започваше да изпитва страх.

Пред едно от гишетата в хола се беше образувала опашка, главно от жени. Бяха дошли за конкурса. Трябваше постоянно да обявява някакъв конкурс, за да държи читателите в напрежение и да ги води после както си ще.

Изкачи се пеша. Само първият етаж не беше негов, беше зает от някаква вносно-износна фирма. Но той беше вече подписал договор за наемане и на този етаж. След шест месеца щеше да разполага с цялата сграда и имаше намерение да извърши някои преобразования.

Той беше на тридесет и две години.

Кой му беше споменал за къщата му в Нонет? Кой го беше запитал дали водеше понякога с Шатон истински семеен живот?

Никога! В старата постройка, получифлик, полузамък, която те бяха обзавели, всеки уикенд ставаше същински панаир – когато на сутринта ставаха, никога не знаеха кой точно спи в това легло или на онзи

диван.

– Здравсти, Борис!

Малески го гледаше така, сякаш искаше да разбере до каква степен можеше да издържи.

– Баджанакът ти те търси по телефона. Иска да му се обадиш.

– В къщи ли?

– Не. В кабинета му.

– Той е един тържествен глупак.

Беше вече казал това. Ненавиждаше тържествените личности. Глупациите го дразнеха.

– Свържи ме с Банк дьо Франс, зайчето ми. Главната дирекция, да, на улица Врийер. Поискай господин Бланше.

Ганьон, секретарят на редакцията, влезе с книжа в ръце.

– Преча ли ви?

– Никак. За мен ли са?

– Исках да покажа на Борис една статия, която малко ме тревожи.

Тази седмица Ален не се интересуваше от работата. Беше четвъртък, четвъртък 19 октомври. Лесно можеше да се сети за това, защото всичко беше почнало в сряда, на 18 октомври. Предния ден. По това време той все още беше в кабинета си, седнал на мястото, което сега беше заето от Борис, после беше отишъл в печатницата на улица Шатийон, и в неговите очи нищо не беше по-важно от следващия брой на „ТИ“.

– Свързвам ви с господин Бланше.

Той натисна едно копче.

– Аз съм – Ален.

– Потърсих те, защото не знам какво да правя. Башата на Адриен е пристигнал в Париж. Отседнал е в хотел Лютеция.

Като всеки добър провинциален или чуждестранен интелектуалец!

– Би желал да се види с двама ни.

– Защо и с двамата?

– Касае се за двете му дъщери, нали? Едната мъртва, другата в затвора!

– Поканих го, независимо от всичко, на вечеря в къщи, защото в никакъв случай не можем да отидем в ресторант. Казах му, че ще уговорим окончателно срещата, след като се свържа с теб.

– В колко часа?

– Около осем часа.

Настъпи мълчание.

– Утре сутринта ще докарат тялото на Адриен. Погребението ще се извърши в събота.

Не беше помислил досега за погребението.

– Съгласно за тази вечер.

– Видя ли я?

– Да.

– Нищо ли не каза?

– Поиска ми прошка.

– На теб?

– Това може би те изненадва, но е така.

– Какво мисли съдията за случая?

– Не сподели мнението си с мен.

– Ами Рабю?

– Не е много доволен.

– Прие ли да я защитава?

– Щом като говоря за него...

– Довиждане, тази вечер.

– Довиждане.

Погледна Борис и Ганьон, които разискваха полугласно върху статията, и му се дощя да вземе някоя от машинописките или телефонистките, с която беше вече спал, и да отиде да се люби някъде, където и да е.

Но хората страдат от предразсъдъци и момичето може би щеше да откаже.

– До скоро виждане или до утре.

Беше едва четири часът. Той влезе в Клоштон.

– Двойно ли?

Не му се пиеше. Това беше по-скоро машинално.

– Ами да, зайчето ми!

– Видяхте ли я?

Барманът познаваше Шатон, разбира се. Всички познаваха Шатон, тъй като постоянно я виждаха седнала от дясната му страна.

– Преди по-малко от час.

– Много ли е сломена?

– Липсва й само една хубава чаша уиски.

Барманът не знаеше дали да се усмихне или не. Беше ли го шокирал? Толкова по-зле! Беше свикнал да шокира хората, нарочно. Или, по-скоро, беше вършил това толкова години нарочно, че сега то се бе превърнало във втора природа за него.

– Дъждът като че ли ще спре.

– Не съм и забелязал, че вали.

Прекара четвърт час облакътен на бара, след това се вмъкна отново в колата си и пое по Шан-з'Елизе. Небето наистина почваше да се прояснява, като преминаваше първо през някакъв неприятен гнойножълт цвят.

Мина по авеню Ваграм, после по булевард Курсел. Не зави наляво, за да се прибере, и гарира колата си на другия край на булевард Батиньол.

Светлинните реклами блеснаха. Той познаваше така добре площад Клиши, знаеше как изглежда по най-различно време: почернял от минувачи, които потъваха във входовете на метрото, или пуст в шест часа сутринта, когато по него властвуваха само метачите и клошарите, огрян от слънце, покрит със сняг, лъснал под дъжда, през зимата, през лятото, всякога!

Познаваше го до втръсване, защото го беше гледал в продължение на цели осемнадесет години от своя прозорец. Всъщност седемнадесет, защото през първата си година беше още твърде малък, за да достигне прозореца, а и не можеше да ходи.

Той тръгна по алеята между едно бистро и магазин за обувки. На една табелка, която никога не бе сменяна, пишеше:

ОСКАР ПОАТО Зъболекар-хирург (II етаж вдясно)

Когато някога се завръщаше от училище, най-напред от основното, след това от прогимназията и най-сетне от лицея, винаги се бе сблъсквал с този надпис и беше едва на осем години, когато се беше зарекъл никога да не стане зъболекар, каквото и да се случи.

Не се довери на асансьора, който се повреждаше един-два пъти в седмицата и спираше между етажите.

Изкачи се по старото, непокрито с пътека стълбище, мина край мещанина, където работеше някакъв педикюрис, след това край първия етаж, където всяко помещение представляваше кантора на отделна фирма, от онези окаяни фирми, чиито сделки граничеха с мошеничество.

Доколкото можеше да си спомни, в сградата винаги бе имало поне един лихвар, разбира се, не винаги същият и не на същия етаж.

Не беше развълнуван. Споменът за детството му не го

разчувствуваше. Напротив! Ненавиждаше своето детство, искаше му се да може да го изтрие от съзнанието си като от черна дъска.

Не се сърдеше на майка си. Тя му беше почти толкова чужда, колкото и лелите му, които някога виждаше веднъж в годината, през ваканцията, когато отиваха на посещение в Дижон.

Семейството на майка му се казваше Парменон, това беше фамиленото име, което можеше да се прочете над сладкарницата, украсено с името Жул. Всичките му лели бяха от един калибър – ниски и тръглести, със сериозни лица и малко сладникави полуусмивки.

Влезе в трапезарията, която служеше за салон. Истинският салон беше превърнат в чакалня за пациентите. Усети познатата му миризма, чу бръмченето на бормашината в кабинета на баща си.

Майка му носеше престилка, която тя бързо сваляше, когато отиваше да отвори вратата. Наведе се, за да я целуне по двете бузи, защото беше много по-висок от нея.

Тя не посмя да го погледне в лицето и влизайки в старата трапезария с тежките мебели, промърмори:

– Ако знаеш колко се разтревожих!

Той едва не отвърна: „Ами аз!“

Но нямаше да бъде красиво.

– Когато гази сутрин видя първата страница на вестника, баща ти не можа да довърши закуската си!

Добре поне че баща му беше вързан в кабинета с клиентите си, които, се следваха там през четвърт час.

– Изплакнете устата си... Изплюйте се...

Понякога, още като хлапак, беше прилепвал ухо на вратата.

– Ще ме заболи ли?

– Не-е! Ако не мислите за това, няма да почувствувате болка.

Значи, какво? Достатъчно беше да не мисли за случилото се.

– Как можа да стане това нещо, Ален? Тя изглеждаше толкова кротка!

– Не знам, мамо.

– Мислиш ли, че те е ревнувала?

– По нищо не проявяваше това.

Най-сетне тя го погледна, съвсем плахо, сякаш се боеше, че ще го види променен.

– Не изглеждаш много уморен.

– Не. Знаеш ли, всичко трае не повече от ден.

– В редакцията ли дойдоха да ти съобщят за станалото?

– У дома. Чакаше ме един инспектор. Отведе ме в Ке де-з'Орфевр.

– Ти нищо не си направил, нали?

– И все пак зададох ми някои въпроси.

Тя се отпрати към бюфета, откъдето извади една начената вече бутилка вино и чашка. Това беше традиционната ѝ почерпка. Който и да дойдеше да я види.

– Спомняш ли си, Ален?

– За какво, мамо?

Една от окачените картини, безцветна и банална, представляваше ливада с крави, застанали край полска ограда.

– Какво ти повтарях постоянно? Но ти всичко вършеше на своя глава. Никога не научи една истинска професия.

Ален предпочете да не ѝ споменава за списанието, защото тя гледаше на това като на дяволско дело.

– Баща ти нищо не каза, но навярно съжалява за проявената от него слабост. Предоставяше ти прекалена свобода и за да се извини, ми казваше: „Ще видиш, че сам ще си намери пътя...“

Тя подсмръкна и избърса очите си с края на престилката си. Ален беше седнал на един от столовете с шампована кожена седалка, а тя беше останала права. И продължаваше да стои права.

– Според теб, какво ще стане сега?

– Ще има процес.

– Ще се спомене ли и твоето име?

– Няма как.

– Каж ми, Ален. Но не ме лъжи. Знаеш, че познавам, когато лъжеш. По твоя вина е станало всичко, нали?

– Какво искаш да кажеш?

– Имал си връзка със сестра ѝ и когато жена ти е разбрала това...

– Не, мамо. Нямам никаква вина.

– Друг някой ли е имало?

– Може би.

– Някой, когото ти познаваш?

– Възможно е. Тя не ми каза нищо.

– Не мислиш ли, че се е побъркала малко? На твое място бих изискала да бъде прегледана от психиатър. Тя беше кротка, мила. Всъщност аз действително я обичах и тя изглеждаше много привързана към теб. И все пак, винаги съм подозирала, че имаше нещо.

– Какво?

– Трудно е да се каже. Тя не беше като всички хора. Ортанз, една от

моите зълви, ти не я познаваш, беше като нея, със същия поглед, същите движения, и накрая трябваше да я затворят в лудницата.

Тя се ослуша.

– Стой тук. Пациентката се готви да си отива. Баща ти ще има време да дойде да те целуне, преди да се заеме със следващата.

Тя се отправи към външната врата. Когато след малко се върна, зад нея вървеше ъгловат мъж със сиви, късо подстригани, щръкнали като четка коси.

Той не целуна сина си. Рядко го целуваше дори и когато Ален беше още дете. Само постави ръцете си върху раменете му и го погледна в очите.

– Тежко ли е?

Ален се помъчи да се усмихне.

– Ще издържа.

– Нищо ли не подозираше?

– Нищо...

– Виждал ли си я?

– Преди час и нещо, в кабинета на съдията-следовател.

– Какво казва тя?

– Отказва да отговаря на всякакви въпроси.

– Няма никакво съмнение, че тя е извършила това, нали?

– Не, няма.

– Имаш ли някаква представа защо го е извършила?

– Предпочитам да не се мъча да си обясня защо.

– Ами съпругът?

– Дойде при мен снощи.

– Ами родителите й?

– Баща й пристигна в Париж. Ще вечерям с него.

– Той е свестен човек...

Двамата се бяха виждали само три-четири пъти, но помежду им веднага се беше породила симпатия.

– Пожелавам ти много смелост, сине. Излишно е да ти казвам, че къщата ни винаги е отворена за теб, че ние сме тук. Трябва да се връщам в завода.

Той наричаше така своя кабинет. Потупа още веднъж Ален по рамото и се отправи към вратата, облечен в дългата си бяла престилка, чиито поли се мотаеха по прасците му. Защо ли винаги беше предпочитал много дългите престилки?

– Видя ли? Не каза нищо, но е разстроен. Хората от рода Поато

никога не са проявявали чувствата си. Ти беше още съвсем малък, но се съдржаше да плачеш пред мен.

От червеното вино му се догади и той спря с движение майка си, която се канеше да му налее още една чаша.

– Благодаря. Трябва да си тръгвам.

– Има ли кой да се грижи за теб?

– Жената, която се занимава с домакинството.

– Вярно, ти се храниш по ресторантите. Не ти ли вреди на стомаха?

– Здрав е.

Той се изправи, главата му достигаше чак до полилея, наведе се към майка си и я целуна по бузите. Беше стигнал вече почти до вратата, когато изведнъж се спря и се извърна.

– Слушай, мамо. Не мога да ти попреча да четеш вестниците. Но не се поддавай на това, което ще пишат. Не винаги то е истината, знам ги аз тези работи. Довиждане, ще ви се обадя през следващите дни.

– Ще ни държиш ли в течение?

– Дадено.

Спусна се по стръмното стълбище. И това свърши. Длъжен беше да им се обади. От мокрия паваж сега се вдигаше истинска мъгла, която обкръжаваше като с ореол уличните лампи и светлинните реклами.

Край него изтича един хлапак с връзка вестници под ръка, но Ален не прояви любопитство и не си купи вестник.

Трябваше все пак да се отиде някъде. Трябваше да бъде някъде. Но къде?

Всички хора около него крачеха бързо, изпреварваха се, блъскаха се, сякаш спешно трябваше да стигнат някъде, до някаква цел. А той стоеше на края на тротоара, сред влажния въздух, сам. Запали цигара.

Защо?

Албер, камериерът, облечен в бяло сако като барман, пое пардесюто му и го въведе в салона. Бланше стоеше прав, сам, в черен костюм. Изглежда, беше помислил, че е пристигнал тъстът му, защото погледът му се промени, когато Ален влезе.

– Навярно съм дошъл първи.

Вървеше някак вдървено, защото следобеда беше пил много. Очите му блестяха, бяха зачервени и това не убягна от погледа на Бланше.

– Седни.

Салонът беше с твърде висок таван, твърде просторен само за тях

двамата. Старинните мебели вероятно бяха доставени от Мобилие Насионал, а грамадният кристален полилей не успяваше да освети ъглите на помещението.

Погледнаха се, без да си подадат ръка.

– Няма да се забави.

За щастие, той наистина не се забави. Чу се звънецът, стъпките на Албер, шумът от отварянето на външната врата. Най-сетне камериерът въведе един висок колкото Бланше човек, но много слаб, леко прегърбен, с изтънчено и бледо лице.

Костеливата му ръка стисна крепко, настойчиво ръката на Ален. Без да продума, той се отправи към другия си зет и също му стисна ръка, след което бе обзет от силен пристъп на кашлица и закри уста с кърпата си.

– Не ми обръщайте внимание. Жена ми е на легло от бронхит. Лекарят не ѝ разреши да дойде. Така е може би по-добре. А що се отнася до мен – имам само силна хрема.

– Не бихме ли могли да минем в кабинета ми?

Кабинет в стил ампир, официален като салона.

– Какво бих могъл да ви предложа, господин Фаж?

– Каквото и да е. Може чаша порто.

– А ти?

– Скоч.

Бланше се поколеба, повдигна рамене. С все още младото си и без бръчки лице, с пригладените си назад Сиви коси, с изтънчените си черти Андре Фаж беше онзи тип на интелектуалец, какъвто обикновено хората си го представят. От него се излъчваше спокойствие и кротост.

Когато Албер наля чашите, той погледна последователно Ален и Бланше, после произнесе:

– И двамата попаднахте в една и съща яма, а аз загубих и двете си дъщери. Все още се питам коя да жалия повече...

Гласът му звучеше глухо от сдържано вълнение. Погледът му се насочи отново към Ален.

– Видяхте ли я?

Те се срещаха толкова рядко, че едва се познаваха.

– Днес следобед, при съдия-следователя.

– Как е тя?

– Бях изненадан, когато я видях – много спокойна, запазила голямо самообладание. Беше направила така грижливо тоалета си, че човек би казал, че е дошла само на посещение.

– Такава е наистина моята Жаклин! Винаги е била такава. Когато беше още съвсем малка и биваше разстроена, скриваше се в някой тъмен ъгъл на жилището, понякога дори в някой долап, и се появяваше отново чак когато си възвръщаше напълно самообладанието.

Той отпи малка глътка порто и постави чашата пред себе си.

– Отбягвах да чета вестниците и няма да ги чета още известно време.

– По какъв начин узнахте?

– Полицейският комисар ми съобщи. Пожела да дойде лично при мен и се показва много коректен. Жена ми е на легло, казах ви вече това. Прекарахме част от нощта в полугласен разговор, сякаш нещата се бяха случили в нашия дом. – Той се огледа. – Всъщност, къде е станало това? – запита той Бланше.

– В спалнята, и по-точно в съседния малък будоар.

– Къде са децата?

– Вечерят с Нана в стаята за игра.

– В течение ли са?

– Не още. Казах им, че майка им е претърпяла злополука. Бобо е едва на шест години, а Нел – на три.

– Ще имат време да узнаят.

– Ще я пренесат тук утре рано сутринта. Погребението ще се състои в събота в 10 часа.

– Религиозно ли?

Той не беше вярващ и дъщерите му бяха получили светско възпитание.

– Да, ще има опело.

Ален се чувствуваше толкова чужд, че се питаше какво търсеше тук. И все пак тъстът му винаги го беше привличал и Ален съзнаваше, че би могъл да стане приятел с него. Та нали Фаж беше посветил своята теза на отношенията между Бодлер и майка му?

Слушаше ги, без да изпитва желание да се намеси. Различаваха се от него, особено Бланше, разбира се. Сякаш бяха от друга планета.

Или може би пък той не беше като другите? И все пак, беше се оженил. Имаше дете, вила. Работеше от сутрин до вечер, понякога и до късно през нощта.

Струваше му се, че осветлението е някак си мрачно. Дали пък не се бе превърнало в мания от вчера да му се струва, че никъде не е достатъчно светло? Имаше чувството, че е обгърнат в някаква светлосянка и че думите достигат до него през тежка, плътна завеса.

– Вечерята е готова.

Албер носеше бели ръкавици. Масата беше достатъчно голяма за дванадесет души и беше отрупана цялата със сребро и кристал, украсена в средата с цветя, поставени във висока ваза, също от сребро. Дали Бланше се беше погрижил за цветята? Или той вършеше това автоматично, някак извън себе си?

Бяха седнали много далеч един от друг – Фаж по средата, наведен над чинията си.

– Знае ли се дали се е мъчила?

– Лекарят твърди, че не се е мъчила.

– Когато беше още съвсем млада, аз я наричах далечната принцеса. Тя не притежаваше нито живостта, нито очарованието на Жаклин. Дори беше малко тромава.

Въпреки волята си, Ален не можа да не си припомни някои мигове с Адриен, да съпостави тези образи с описанието на баща ѝ.

– Тя играеше малко, беше способна да седи по цял час до някой прозорец и да гледа облаците как се носят по небето. „Не ти ли доскучава, мила?“ – питах я понякога. „Защо да ми доскучае?“ – отвърщаше ми тя. Понякога жена ми и аз се ужасявахме от това спокойствие, което считахме за липса на жизненост. Но доктор Марни ни успокояваше: „Не се тревожете. Когато ще се пробуди, с мъка ще успявате да я удържате. Това дете има богат вътрешен живот.“

Настъпи мълчание. Бланше се възползува от него, за да се изкашля на свой ред, но не толкова продължително като тъста си. Поднесоха филе от калкан.

– По-късно те почнаха да си завиждат една на друга, макар че направихме всичко възможно да избегнем това. Струва ми се, че така става във всички семейства. Това започна, когато Жаклин получи право да си ляга един час по-късно от сестра си. Месеци наред Адриен отказваше да заспи. Капваше за сън, но се държеше и накрая бяхме принудени да намерим компромисно решение. Почнаха да си лягат по едно и също време – по средата, между часа за лягане на Жаклин и часа за лягане на Адриен.

– Това е било несправедливо спрямо Жаклин – забеляза Ален.

Изпитваше странно чувство, когато произнасяше това име, а не казваше Шагон.

– Знам. Но с децата не може да има истинска справедливост. Когато стана на тринайсет години, Адриен настояваше да се облича като сестра си, която беше на шестнайсет – така че още оттогава имаше вид на

девойка. Две години по-късно, тя вече пушеше. Жена ми и аз проявихме най-голяма широта на възгледите, поне доколкото това бе възможно. Както спрямо едната, така и спрямо другата. Ако се бяха разбунтували, щеше да бъде още по-лошо.

Погледът му стана унесен. Но действителността изведнъж отново се появи пред него и той добави с тих глас:

– Какво ли би могло да бъде по-лошо? – Погледна зетъвете си и сетне произнесе: – Питам се кого от двамата ви да съжалявам повече.

И се зае отново с яденето си с помръкнало чело. Чуваше се само потракването на вилиците върху порцелана.

Албер дойде да смени чиниите, поднесе млади яребици и напълни чашите с бургундско вино.

Бланше каза:

– Отидох да я видя, там...

Там означаваше Института по съдебна медицина. Големи металически чекмеджета, като класьори, в които нареждаха телата.

Бащата прошепна.

– Не бих имал този кураж.

Действително ли беше всичко това? Не беше ли някакъв театрален декор, сред който трима актьори играеха твърде бавно ролите си? Много често настъпваше непоносимо мълчание. На моменти на Ален му се искаше да закрещи, да ръкомаха, да извърши каквото и да е, да хвърли чинията си на земята например, та всичко отново да се възвърне към живота.

Те не говореха за същите жени. Фаж беше останал още при бебетата, при малките момиченца, при девойките.

– Мечтаех, когато децата ми се родиха, да стана един ден техен довереник, да бъда техен приятел и може би да им бъда полезен с опита си. – Помисли за миг, после се обърна към Бланше: – Адриен говореше ли ви много?

– Не, не много. Не изпитваше нужда да се изявява външно.

– А с вашите приятели?

– Тя беше много добра домакиня, но никога не се самоизтъкваше. Присъствието ѝ почти не се забелязваше.

– Виждате ли? Останала си е същата. Живееше някак вътрешно и беше неспособна да се изявява. А Жаклин, Ален?

Ален се поколеба, тъй като не знаеше какво да каже. Не искаше да причини мъка на този човек, който с такава чистота и съдържаност приемаше удара на съдбата.

– Шатон... Така я наричах...

– Знам.

– Шатон държеше да запази непокътната своята индивидуалност и именно затова продължи да работи. Аз не бях допускан в тази област и тя никога не ми поиска помощ или съвет. Част от деня ѝ принадлежеше лично на нея. А през останалото време не ме напускаше нито за минутка.

– Странно е това, което казвате. Виждам я отново как готви домашните си упражнения, седнала в едно кресло в кабинета ми. Влизаше толкова тихо, че винаги се изненадвах, когато вдигах глава и я заварвах вече седнала срещу мен. „Искаш да ми кажеш нещо?“ – питах я аз. „Не.“ „Уверена ли си, че не искаш да ми кажеш нещо?“ Тя поклащаше отрицателно глава. Просто беше доволна, че беше тук, нищо повече, и аз продължавах работата си. Когато реши да продължи образованието си в Париж, вместо да остане в Екс, разбрах, че не искаше да бъде дъщерята на професора.

Това не беше вярно! Шатон просто беше решила да води самостоятелен живот.

– Естествено, Адриен пое по същия път, така че ние, жена ми и аз, останахме съвсем сами тъкмо когато се надявахме да се радваме най-много на децата си. – Изглежда ги последователно. – Вие двамата именно им се радвахте.

Какво бяха поднесли за десерт? Ален не можеше да си спомни. Изправиха се отново и последваха домакина в кабинета му, където им бе предложена кутия с хавански пури.

– Кафе?

Ален не смееше да погледне часовника си. Стенният часовник в стил ампир беше спрял.

– Никога не съм се бъркал в техните работи. Не настоявах да ми пишат по-често и с по-големи подробности. Виждаха ли се все още след женитбата си?

Ален и Бланше се спогледаха въпросително.

– Понякога Жаклин идваше на вечеря със съпруга си – каза Бланше.
– Но не много често.

– Средно два пъти в годината – уточни Ален.

Баджанакът му прие това като упрек.

– Знаехте, че сте винаги добре дошли.

– Всеки беше зает в своята област.

– Те се свързваха по телефона. Струва ми се дори, че се срещаха в

града на чай.

Ален можеше да се закълне, че такова нещо не се бе случвало и два пъти дори през тези седем години.

– Виждахме се в театъра, по ресторантите.

Фаж поглеждаше ту единия, ту другия, но нищо в погледа му не издаваше мислите му.

– Уикенда във вилата си ли го прекарвахте, Ален?

– Понякога дори и част от седмицата.

– Как е Патрик?

– Станал е голямо момче.

– Познава ли братовчедата и братовчедката си?

– Виждали са се.

Фаж не попита колко пъти и така беше по-добре. Навярно той също не се чувствуваше удобно в тази къща, която беше само един декор и където нищо не разкриваше всекидневието на нейните обитатели.

– Жаклин не каза ли защо?

Връщаша се, без никакъв преход, към главната тема.

Ален поклати отрицателно глава.

– Никой от вас двамата ли не знае това?

В отговор настъпи още по-тежко мълчание. – Може би Жаклин ще се реши да проговори?

– Съмнявам се – въздъхна Ален.

– Мислите ли, че ще ми разрешат да я видя?

– Убеден съм в това. Обърнете се към съдия-следователя Бените.

Той е много възпитан човек.

– Дали тя ще ми каже, на мен?

На Фаж това му се стори толкова съмнително, че сам се усмихна тъжно. Беше много блед, устните му бяха едва-едва оцветени и въпреки високия си ръст изглеждаше крехък.

– Всъщност, струва ми се, че я разбирам.

Отново ги изгледа. На Ален му се стори, че в погледа, който Фаж му хвърли, имаше повече симпатия, отколкото в погледа, отправен към Бланше. Симпатия, но също така и любопитство и може би дори известно недоверие.

Накрая бащата каза с въздишка:

– Може би е по-добре така...

Бланше единствен пушеше пура, чиято сладникава миризма правеше въздуха тежък. Ален държеше четвъртата или петата си цигара. Фаж не пушеше. Той измъкна от джоба си малка кутийка, взе от нея едно

хапче и го постави в устата си.

– Да наредя ли да ви донесат чаша бира?

– Няма нужда. Свикнал съм и така. Това е лекарство за активизиране на кръвообръщението. Нищо сериозно.

Какво имаха още да си кажат? Бланше отвори някакъв шкаф-барче.

– Какво мога да ви предложа? Имам бутилка много стар арманяк³...

– Благодаря.

– Благодаря.

Разочарован от отказа им, Бланше, така както беше застанал, с едрото си отпуснато тяло, приличаше на сърдито дете.

Той се обърна към Фаж:

– Моля да ме извините, че не ви запитах по-рано: не бихте ли се почувствували по-добре тук, отколкото в хотела? Имаме стая за приятели.

– Благодаря. Свикнал съм с Лютеция от толкова години! Отсядах там, както повечето от моите приятели и учители, още когато като студент идвах в Париж. Обстановката там е малко обезцветена, като мен...

Той се надигна, разтягайки слабото си тяло като акордеон.

– Време е да се прибирам. Благодаря и на двама ви.

Не беше дал да се разбере нищо от това, което мислеше. Почти не ги беше разпитвал. Може би това не беше само дискретност.

– Аз също си тръгвам – заяви Ален.

– Защо не останеш още малко?

Дали Бланше искаше да поговори с него? Или се боеше от това, което Ален можеше да каже на тъста им?

– Време е да си лягам.

Албер им държа пардесютата.

– Утре ще изложим покойницата за поклонение в салона.

Вратите на салона бяха разтворени и помещението изглеждаше извънредно просторно. Дали и бащата си беше представил същия декор от черен креп, с ковчега по средата, обкръжен от големи свещи?

– Благодаря, Ролан.

– Лека нощ, господин Фаж.

Ален последва тъста си по стълбището. Едрият пясък на алеята заскърца под стъпките им; край тях от черните като смола дървета се изцеждаха дъждовни капки.

– Довиждане, Ален.

---

3. Вид френска ракия. – Б. пр.

– Колата ми е тук. Мога да ви отведа.

– Благодаря. Чувствувам нужда да походя. – Погледна пустата, все още мокра от дъжда улица, въздъхна и каза сякаш на себе си: – Чувствувам нужда да бъда сам.

Ален потръпна от хлад, стисна набързо костеливата ръка и се вмъкна в колата си.

Някаква нова тежест притискаше раменете му. Току-що беше получил добър урок и се чувствуваше като малко момче.

Той също изпитваше нужда да бъде сам, но нямаше смелост да го стори. Караше и се питаше къде ли би могъл да намери хора, без значение кои, от онези, на които можеше да им подхвърли:

– Здравейте, зайчетата ми!

Щяха веднага да му направят място. Келнерът щеше да се надвеси:

– Двойно, нали, господин Ален?

Срамуваше се. Но това беше по-силно от волята му.

ГЛАВА ПЕТА

Чу някакъв звън, много далечен и същевременно много близък, после настъпи тишина, след това отново чу звъна, сякаш някой му даваше сигнали. Кой ли пък, можеше да му дава сигнали? Беше неспособен да се помръдне, защото имаше чувството, че се намира в някаква дупка. Навярно го бяха ударили по главата, защото го болеше.

Това продължи много дълго, докато най-сетне разбра, че се намира в леглото си и че почва да се изправя, все още залитащ.

Беше съвсем гол. Върху втората възглавница се виждаха някакви червеникави коси. Сега вече знаеше, че се звънеше на вратата на апартамента – потърси халата си, намери го на пода и с мъка го облече.

Когато минаваше през салона, забеляза, че не се беше още съвсем разсъмнало. Виждаше се само една жълта ивица, отвъд покривите, много далеч. Звънът отново се разнесе, тъкмо в момента, в който го той отваряше вече вратата – озова се пред млада непозната жена.

– Портиерката добре ми каза, че...

– Какво ви е казала портиерката?

– Че вероятно няма да отворите веднага. Ще бъде по-добре да ми дадете ключ.

Той все още не можеше да разбере. Главата му се пръскаше. Оглеждаше смаяно тази закръглена дребна личност, която никак не се стесняваше и едва се съдържаше да не се размее.

– Изглежда, че не сте си легнали твърде рано, нали? – забеляза жената.

Тя съблече мантото си от дебел син вълнен плат. Ален се колебаеше и не смееше да я попита коя е.

– Портиерката не ви ли каза за мен?

Струваше му се, че не беше виждал портиерката им от много години.

– Аз съм новата прислужница. Наричам са Мина.

Беше поставила върху една масичка пакет, обвит с копринена хартия.

– Както разбрах, ще трябва да ви събуждам в осем часа с много кафе и кифли. Къде е кухнята?

– Тя е по-скоро кухничка. Ето тук.

– А прахосмукачката?

- В шкафа.
- Ще си легнете ли отново?
- Да, струва ми се.
- Да ви събудя ли все пак в осем часа?
- Не знам. Не. Ще ви повикам.

Тя говореше с брюкселски акцент и Ален се готвеше да я запита дали не е фламандка, но за момента всичко това му се стори твърде сложно.

- Правете каквото искате.

Влезе отново в стаята си и затвори вратата. Погледна със сбърчени вежди червените коси и отложи и този проблем за по-късно.

Трябваше незабавно да вземе два аспирина. Схруска ги, защото неговият лекар му беше казал, че лигавицата на устата поема по-бързо лекарствата, отколкото лигавицата на стомаха. Пи вода от чешмата.

Видя пижамата си, закачена зад вратата, и съблече халата си, за да си я надене.

Не си спомняше нищо – а подобно нещо му се беше случвало само два-три пъти през живота му. Ваната беше пълна със сапунена вода. Той ли се беше къпал? Или онази непознатата червенокоса?

Беше вечерял при онзи глупак Бланше. Злокобно! Зловещо! Не беше ли си тръгнал, затръшвайки вратата? Не. Виждаше се как върви по тротоара с Фаж. Чудесен човек! Би могъл да разкрие на човек като Фаж всичко, което му тежеше на сърцето.

Да, разбира се. Хората си представят, че нищо не им тежи на сърцето, защото си придават циничен вид. Дори и да не му беше тъст.

Виждаше го отново как се отдалечава, с дългото си сиво пардесю, в тъмнината на улицата.

Беше пил. Не някъде далеч. В едно непознато кафене, първото, което беше видял. Не беше като онези, които той посещаваше. Тук имаше само постоянни посетители. Навярно чиновници, които играеха на карти. Гледаха го с любопитство. Беше му все едно. Навярно го бяха познали по снимките, поместени във вестниците.

- Двойно.
- Двойно какво?
- Ами че вие не знаете, значи? Съдържателят не се трогна много.
- Ако желаете да взема напосоки някоя бутилка...
- Уиски.
- Трябваше само да кажете. Перие ли?

– Кой ви е казал Перие?

Беше заядлив. Чувствуваше нужда да излее накипялото вътре в него.

– С минерална вода ли?

– Нима вие сте виждали минерална вода?

Тук не можеше да смае никого.

– Обикновена вода.

Не се бе задоволил с една чаша. Беше изпил три или четири и после, когато си тръгна и се отправи към вратата, всички го гледаха.

Беше се извърнал и на свой ред ги беше изгледал. Всички бяха глупаци. Порода Бланше, само че няколко етажа по-долу. Беше им се излезил, а после му беше необходимо доста време, докато си намери колата. Червената, разбира се. Жълтата беше на Шатон. Тя е в гаража. Жена му доста дълго време няма да има нужда от нея.

Струваше му се смешно, почти неприлично да си представя жена си и сестра ѝ като деца, а после като девойки. Къде беше прекосил Сена? Спомняше си за някакъв мост, за луната, която се беше показвала между облаците, за отблясъците ѝ върху водата.

Имаше нужда да намери приятелите си. Знаеше всички места, където имаше вероятност да ги срещне. Които и да са. Не беше ли той човекът, който имаше най-много приятели на този свят?

Не биваше да се жени. Човек трябва да се реши или да има жена, или...

– Никой ли няма?

– Не съм ги виждал, господин Ален. Двоен ли? – Както кажеш, зайчето ми.

Защо не? Какво друго да прави? Нямаха нужда от него в редакцията. Борис се беше нагърбил с всичко. Странен тип беше този Борис. Всички около него бяха все странни типове.

– Довиждане, Пол!

– Лека нощ, господин Ален!

Това навярно беше „При Жермен“, на улица Понтис. После...

Взе трети аспирина, изми си зъбите, направи си гаргара, защото чувствуваше, че устата му има лош дъх. Наплиска си лицето със студена вода и се среса. Не беше хубав. Отвращаваше се от себе си.

Беше се спирал и другаде, но къде? Тази нощ сякаш всички бяха изчезнали. Нямахше нито един от бандата. Какво означаваше това? Дали не го бяха направили нарочно, за да не го срещнат? Страхуваха ли се да се покажат публично с него?

Влезе отново в спалнята, вдигна от килими едни малки кюлотки и един сутиен и ги постави на близкия стол, после повдигна завивката.

Видя едно непознато лице, едно много младо лице, което в съня имаше невинен вид. Устните бяха издадени напред, като на нацупено момиченце.

Коя беше тази? Какво се беше случило?

Все още залитайки, той се питаше дали да си легне отново и да заспи. Чувствуваше как кръвта биеше в очите му – това беше много неприятно усещане.

Върна се в салона, където прислужницата беше започнала да подрежда. Беше сменила роклята си с найлоновата престилка, достатъчно прозрачна, за да личат черните ѝ жартиери.

– Как се казвате?

– Мина. Казах ви вече това.

Като че ли винаги беше готова да прихне да се смее. Навярно беше нещо маниакално.

– Добре, Мина, направете ми много силно кафе.

– Мисля, че наистина имате нужда.

Той не се раздразни. Изглежда я, докато се отправяше към кухнята, като въртеше задника си, и си каза, че рано или късно ще се налюби с нея. Не беше се любил още с прислужница. Досега всички бяха вече на възраст и той си спомняше само сурови и измъчени лица. Това бяха жени, сполетени от нещастия и затова се сърдеха на целия свят.

Жълтата ивица на хоризонта се беше разширила. Жълтото беше станало по-ярко. Не валеше. Виждаше се по-далеч, отколкото през предишните утрини – различаваха се кулите на Парижката света Богородица.

Кой трябваше да му се обади? Това беше една от малкото мисли, които изплуваха. Някой трябваше да му се обади по телефона. Беше важно. Беше дал дума, че ще си бъде в къщи.

Усети миризмата на кафето, миризмата, с която беше толкова свикнал. Мина не знаеше, че той го пиеше в голямата синя чаша, с която се бе сдобил толкова трудно и която побираше три обикновени чаши.

Запъти се към кухничката. Разбра по погледа ѝ, че е помислила, че идва за съвсем друго нещо. Тя не се уплаши. Чакаше, застанала гърбом.

Той отвори шкафа.

– Ето моята чаша, с която, пия всяка сутрин.

– Добре, господине.

Защо тя изглеждаше все тъй – сякаш едва се въздържа да не прихне

да се смее? Какво ли ѝ бяха разказали за него? Сигурно са ѝ говорили нещо за него. Хиляди, десетки хиляди хора през последните дни говореха за него.

– Веднага ще ви го донеса.

Завари го тъкмо в момента, когато угасяваше цигарата си. Тютюнът му горчеше.

– Явно, не сте спали много тази нощ!

Той поклати отрицателно глава.

– Предполагам, че дамата все още спи?

– Откъде знаете, че има някой в стаята ми?

Тя се отправи към един от ъглите на салона, откъдето вдигна дамска обувка от оранжев сатен с много висок тънък ток.

– Би трябвало да има две, нали?

– И на мен ми се струва така.

Тя се засмя.

– Забавно е.

– Кое е забавно?

– Нищо. Всичко. Вие.

Той се опари, когато се опита да сръбне от кафето.

– На колко сте години?

– На двадесет и две.

– Отдавна ли сте в Париж?

– Само от шест месеца.

Не пося да я пита какво е правила през тези шест месеца. Беше изненадан, че си е избрала такава професия – домашна прислужница.

– Вярно ли е, че ме наемате само за половин ден?

Той вдигна рамене.

– Все ми е едно. А на вас?

– Бих предпочела цяло място.

– Тъй да бъде.

– Двойно ли ще платите?

– Ако искате.

Най-сетне можеше да пие кафето си на малки глътки. Едва не повърна първите, после стомахът му свикна.

– Дамата няма ли да иска?

– Нямам никаква представа.

– Ще я събудите ли?

– Може би. Навярно ще бъде по-добре да я събудя.

– Ще приготвя кафе за всеки случай. Вие само ме повикайте.

Отново я загледа, когато се отдалечаваше, кълчейки се. Най-сетне бутна вратата, влезе в спалнята, приближи се до леглото и повдигна завивката с няколко сантиметра.

Едно око се отвори, едно синьозелено око, плъзна се по фигурата му отдолу нагоре, чак до лицето му. Без да се помръдне, жената произнесе с дрезгав глас:

– Хелоу, Ален!

Значи тя помнеше! Ако е била пиана, то поне не е била колкото него.

– Колко е часът?

– Не знам. Няма значение.

Сега и двете очи бяха отворени. Тя отхвърли завивките и разкри две твърди гърди.

– Как се чувствуваш? – запита го тя.

– Зле!

– Заслужил си си го!

Тя говореше с лек английски акцент.

– Англичанка ли си? – попита я Ален.

– По майка.

– Как се казваш?

– Не помниш ли името ми? Беси...

– Къде се срещнахме?

Той седна на ръба на леглото.

– Не се ли намира случайно някъде тук кафе?

Мъчително беше за него да се надигне, да премине през салона, да отиде до кухнята.

– Мина, имате право. Тя иска кафе.

– Веднага ще ѝ занеса. А кифли? Портiererката ми каза да купя.

– Щом държите.

Върна се в стаята. Беси вече не беше в разхвърляното легло. Появи се съвсем гола от банята и си легна отново, като се зави само до коленете.

– Чия е четката за зъби отляво на огледалото?

– Ако е със зелена дръжка, значи е на жена ми.

– Онази, която...

– Да. Онази, която...

На вратата се почука. Беси не се помръдна. Мина влезе с поднос в ръце.

– Къде да го поставя?

– Дайте го на мен.

Двете жени се гледаха с любопитство, лишено от всякакво стеснение.

Когато прислужницата излезе от спалнята, Беси попита:

– Отдавна ли работи тук?

– От тази сутрин. Самият аз я видях за първи път, когато преди малко отидох да отворя вратата.

Тя пиеше жадно кафето си.

– Какво искаше да знаеш?

– Къде се срещнахме ние двамата?

– В „Грьоло“.

– Дето е на улица Нотр-Дам-дьо-Лорет ли? Чудна работа! Та аз никога не ходя там.

– Ти търсеше някого.

– Кого?

– Не каза. Само повтаряше, че трябва на всяка цена да го намериш.

– Бар-дама ли си?

– Танцьорка. Не бях сама.

– Кой те придружаваше?

– Двама твои приятели. Единият се казваше Боб...

– Дьомари?

– Струва ми се, че беше така. Писател е.

Това беше същият Дьомари, който преди две години беше получил наградата „Рьонодо“ и сътрудничеше в „ТИ“.

– А другият?

– Чакай малко... Някакъв тъжен и неразположен фотограф. Главата му е малко крива.

– Жулиен Бур?

– Възможно е.

– С износени дрехи, нали?

– Точно така.

Бур беше винаги с износени дрехи и може би защото навеждаше главата си встрани, лицето му изглеждаше изкривено.

Странен тип. Правеше най-хубавите снимки за списанието. Не някакви предизвикателни голи жени, каквито поместваха други списания. „ТИ“ целеше да проникне в онази задушечност на всекидневието на хората. Всяка девойка, всяка жена трябваше да види себе си. Например снимка на спяща девойка, на която се виждаше едната гръд – една гръд, която приемаше един вид общочовешка стойност. Най-сетне това беше

хит-рината, която Ален поднасяше на своите сътрудници.

– Текстовете трябва да изглеждат като писма, които всяка от нашите читателки би могла да напише.

Някакви софистически декори. Стая като повечето от стаите. Никакви прекалено гримирани лица, дълги клепки, полуотворени алени устни с блестящи зъби.

Идеята за списанието му хрумна един следобед, докато стоеше и гледаше как балдъза му се облича. По онова време той пишеше статии из областта на театъра и естрадата. Беше вече снесъл и няколко песни.

Названието на списанието му беше дошло на ум изведнъж.

– Ти... – беше прошепнал той полугласно.

– Какво – аз? С какво съм по-различна от другите?

Именно тя беше като другите.

– Хрумна ми една идея. За едно ново списание. Ще ти разкажа за него следващия път.

Беше направил един макет, чиито текстове беше написал сам. Тогава не се познаваше с Бур и с триста мъки беше успял да получи от фоторепортерите това, което искаше.

– Не, приятелю. Тази съвсем не изглежда на истинско младо момиче.

– Как си представяш тая работа – че ще отида да поискам от някое истинско младо момиче позволение да снимам задника му ли?

Един печатар му беше отпуснал кредит. Люзен, който беше станал негов рекламен агент, беше открил онзи апартамент на петия етаж на улица Маринян.

– За какво мислиш? – попита момичето, като гризеше кифла.

– Вярваш ли, че съм в състояние да мисля? Как се държах снощи там?

– Много говори за някакъв човек, който имал най-хубавата глава на света.

– Не казах ли кой е той?

– Разправяше, че току-що си бил вечерял с него.

– Тъстът ми ли?

– Възможно е. Искаше да му разправяш някакви много важни неща. Всичко беше много важно. Накара ме да седна до теб и почна да ме мачкаш по бедрото.

– Другите не протестираха ли?

– Фотографът не беше доволен от това. По едно време ти събори чашата си. Той те упрекна, че много пиеш, а ти го заплаши, че ще му

изправиш мутрата. Подхвърли му също така някаква обидна дума, която не бях чувала дотогава. Чакай... Нарече го лепкав! Помислих, че наистина ще се сбие, и келнерът също, но после онзи си отиде.

– Самичък ли?

– Другият също си отиде след няколко минути.

– Ами ние?

– Ти поръча голяма бутилка шампанско⁴, като Заяви, че то е мръсотия, но че на днешния ден трябвало да се пие шампанско. Ти изпи почти всичко. На мен ми сипа само три-четири чаши.

– Ти също ли беше пияна?

– Малко... Дори доста.

– И карах колата дотук ли?

– Съдържателят на заведението не ти позволи. Спорихте дълго на тротоара и най-сетне ти се съгласи да вземеш такси.

Той пое подноса от нея.

– А после налюбихме ли се?

– Не си ли спомняш?

– Не.

– Бях полузаспала, а ти изглеждаше вбесен от това и ми крещеше: „Наслаждавай се! Наслаждавай се де, курво!“ Накрая ми светна два шамара, като Продължаваше да крещиш все същото. – Тя се засмя, като го гледаше с блеснали очи. – И най-странното е, че работата стана.

– Ами кой се е къпал?

– И двамата.

– Заедно ли?

– Ти настояваше за това. После отиде да си налееш още една чашка.

Не ти ли се спи?

– Вие ми се свят. Боли ме навсякъде.

– Вземи един аспирин.

– Три взех досега.

– Обади ли ти се по телефона?

– Не. Не знам дори кой би трябвало да ми се обади.

– Повтори това поне десетина пъти със смръщени вежди.

Той я галеше машинално по бедрото.

За първи път друга жена спеше в леглото на Шатон, която само до преди три нощи беше тук. Кой ден беше днес?

Може би не биваше да направи това. Ще помисли по-късно.

---

4. Двухлитрова бутилка. – Б. пр.

Клепачите му пареха.

Легна си отново. Така се чувствуваше по-добре; наблизко се чуваше лекото бръмчене на прахосмукачката. Ръката му отново потърси бедрото на Беси. Тя имаше същата нежна и светла кожа като Адриен.

Не искаше да мисли нито за жена си, нито за балдъзата си. На два-три пъти му се стори, че заспива, но после разбираше, че беше само зад-рямал. Светът можеше наистина да бъде мъглив и странен, но все пак светът съществуваше. Да, макар и от твърде отдалеч, все пак бумтежът на автобусите долиташе до него, а понякога се чуваше и скърцане на гуми.

Изви се, за да смъкне пижамата си и я изтика настрани, някъде сред завивките.

Чувствуваше я цялата притисната до себе си, съвсем топла. Той не се помръдваше. Не искаше да излезе от това унесено състояние, в което беше потънал, и затова именно тя, с дългите си пръсти с остри нокти, направи нужното движение.

Този път Ален позна звъна на телефона и веднага се разсъни. Пося-гайки към слушалката, той хвърли поглед към стенния часовник, който показваше единадесет часа.

– Ало! Тук Ален Поато.

– Рабю. Търсих ви най-напред в бюрото ви. Все още съм в „Птит Рокет“. Сега се прибирам и бих искал да се видим след около половин час.

– Има ли нещо ново?

– Зависи какво може да се нарече ново. Нужен сте ми.

– Ще дойда. Може би малко ще закъснея.

– Но не много. Имам още една среща, а в два часа трябва да пледирам.

Измъкна се от леглото и отиде под душа. Беше все още под него, когато Беси влезе в банята.

Той навлече една хавлия и почна да се бръсне.

– За дълго ли излизаш?

– Нямам представа. Възможно е да отсъствам през целия ден.

– Ами аз? Какво да правя?

– Каквото си щеш.

– Мога ли да си поспя още малко?

– Щом като ти се ще.

– Не искаш ли да ме завариш тук тази вечер?
– Не. Не тази вечер.
– А кога?
– Ще видим. Остави си телефонния номер. Искаш ли пари?
– Не за това дойдох с теб.
– Не те питам защо си дошла. Все ми е едно. Имаш ли нужда от пари?

– Не.
– Добре. Иди да ми донесеш едно уиски. Ще видиш нещо като барче в салона.

– Видях го снощи. Мога ли да отида така както съм?

Той вдигна рамене. Пет минути по-късно навлече панталона си и беше готов. Наля малко вода в уискито и го изпи на един дъх като лекарство. Сети се, че колата му не беше долу пред вратата. По-късно трябваше да отиде да я прибере от улица Нотр-Дам-дьо-Лорет.

– Извинявай, зайчето ми. Но работата е сериозна.

– Чух. Кой беше?

– Адвокатът.

– Адвокатът на жена ти ли?

Ален влезе в салона.

– И тъй, наемате ли ме за цял ден?

– Съгласно. Ще намерите един ключ върху кухненската маса. Той ще бъде за вас. Събуждане – утре в осем часа с кафе и кифли.

Слезе по стълбите, като прескачаше по три-четири стъпала наведнъж, излезе на улицата и спря едно такси на съседния ъгъл.

– Булевард Сен-Жермен. Струва ми се, че беше номер 116...

Не се излъга. Спомни си, че апартаментът на Рабю се намираще на третия етаж и взе асансьора. Позвъни. Отвори му една секретарка с очила, която изглежда го позна.

– Заповядайте. Ще трябва да почакате малко. Господин Рабю тъкмо говори по телефона.

Вдясно имаше двукрила врата, вляво започваше коридор, с наредени от двете му страни стаи. Чуваше се тракането на пишещи машини. При Рабю стажуваха няколко млади адвокати, които един по един минаха по коридора, за да видят Ален.

Най-сетне вратата се отвори.

– Влезте, приятелю. Преди малко прекарах цял час с жена ви.

– Реши ли се да проговори?

– Не в онзи смисъл, в който се надяваме. По този въпрос тя си

остава няма. Впрочем и по някои други въпроси. Но не ме изгони, нещо, което все пак представлява напредък. Знаете ли, че е много интелигентна жена?

– Често са ми казвали това.

Не добави, че не това бе качеството, което той най-много ценеше у жената.

– Притежава рядко силен характер. Днес е вторият ѝ ден в затвора. Поставили са я сама в малка килия. Предложили ѝ да бъде в една килия с друга затворничка. Отказала. Може би ще промени решението си?

– В затворническо облекло ли е?

– Обвиняемите носят собствените си дрехи. Не е задължена да работи. Не може да става и въпрос да получим съгласието ѝ да я видите. По това тя е напълно категорична. Не говори възбудено, не се разпазва. Когато заяви нещо, чувствуваш, че ще бъде безполезно да я разпитваш отново върху същото.

„Кажете му, че не ще се видим повече с него, освен на самото дело, защото тогава е наложително, но все пак ще бъдем далеч един от друг“. Това са собствените ѝ думи. Когато ѝ споменах колко много сте разстроен, тя ми отговори спокойно: „Никога не е имал нужда от мен. Той има нужда от хора, каквито и да са. Няма значение кой стои до него.“

Тези думи толкова силно засегнаха Ален, че той просто не можа да чуе края на изречението.

– Той има нужда от хора.

Това беше вярно. Винаги беше чувствувал нужда да бъде заобиколен от онези, които наричаше свои приятели или сътрудници. Когато оставаше сам, започваше да изпитва тревога, някаква неясна болезнена тревога. Не се чувствуваше в безопасност и затова, макар че беше пиян, беше довел онова момиче снощи. А какво щеше да прави тази вечер? Ами утре?

Виждаше се сам, сред някогашното ателие, пред нощния Париж.

– Баща ѝ ще я види днес следобед. Тя веднага се съгласи да се срещне с него. „Бедният татко! И пак на него ще му бъде най-тежко“. Когато ѝ казах, че майка ѝ е болна, нито се развълнува, нито дори прояви някакъв интерес. Исках да поговорим за защитата ѝ. Не можем да оставим да я осъдят на двайсет години, ако не и на доживотен затвор, но трябва да намерим някакъв мотив, който да разчувствува съдиите. Не виждам друго, освен драма, предизвикана от ревност. Вие не попадате вътре.

– Защо?

– Вие сам ми казахте това. Почти цяла година вече не сте се срещали със сестра й. Трудно ще ми бъде да си послужа с такава закъсняла ревност. Не мислете, че полицията стои бездейна. До довечера – а може би това е вече сторено – ще обследва случая с мебелираната стая, в която сте се срещали. Трябва на всяка цена да се открие кой е другият.

Рабю хвърли бърз поглед към Ален, който беше пребледнял.

– Наложително ли е?

– Струва ми се, че вече ви казах това. Не твърдя, че ще ви бъде много приятно, но все пак фактът си е факт, или всички ние нищо не разбираме. Не сте ли забелязали през последните месеци нещо по-особено в държането на жена ви?

Както беше пребледнял, Ален изведнъж почувствува, че става ален, защото неочаквано беше открил нещо. Не беше помислил за това досега. Като че ли трябваше Рабю да зададе бруталния си въпрос, за да се пробудят спомените му, и дори това, което беше станало тази сутрин в леглото с Беси.

Години наред Шатон се беше показвала винаги разположена сексуално. Често се забавляваха с една малка игра, тяхна интимна тайна. Шатон четеше, гледаше телевизия или пишеше някаква статия. И неочаквано той прошепваше:

– Погледни ме, Шатон.

Първоначално тя се извърщаше към него, без да помисли каквото и да е, после изведнъж избухваше в смях.

– Виж го ти! Добре! Излишно е да продължавам. Какво правиш, че успяваш да ми повлияеш?

А ето че от началото на лятото беше отвърнала на няколко пъти с досада:

– Не днес, моля ти се! Не знам какво ми е. Чувствувам се уморена.

– Не ти подхожда.

– Може би остарявам?

Рабю го наблюдаваше.

– И тъй?

– Може би.

– Неприятно или не, но всичко това трябва да се изложи пред публиката в съда. Вие искате да бъде оправдана, нали?

– Естествено.

– Дори ако не се върне вече при вас?

– Ако се съди по това, което ви е казала, в никакъв случай не мисли да живее повече с мен.

– Все още ли я обичате?

– Предполагам.

– Полицията си знае работата. Навярно ще открие нашия човек.

Според мен вие имате по-голяма възможност да постигнете това, защото съществуват изгледи да се окаже някой от вашите близки хора.

Рабю чувствуваше, че събеседникът му не е съвесем добре.

– Какво ви става?

– Не ми обръщайте внимание. Снощи бях принуден да вечерям у баджанака си, а след това се напих до смърт. Слушам ви все пак.

– Тя каза още нещо, което ме шокира и аз ѝ забраних да го повтаря където и да е. Говорех ѝ за вашия син, за Патрик. Помолих я да помисли за него, за бъдещето му. Тогава тя ми изтърси почти сухо: „Никога не съм имала майчинско чувство!“ Вярно ли е това?

Ален се видя принуден да помисли, да потърси някои случки в паметта си. Когато Патрик се роди, те не бяха още богати. Това стана малко преди да му хрумне идеята за списанието. Шатон беше положила големи грижи за бебето, понякога дори с някаква прекалена възискателност. Също както в работата си – когато пишеше статия, винаги преписваше цялата страница, ако откриеше само една-единствена машинописна грешка.

Тримата бяха живели почти две години в Париж. След това бяха взели бавачка и от този момент нататък Шатон отново се беше хвърлила в работата си, срещаше се с него където и да е, а после се прибираха заедно късно през нощта.

Не ѝ идваше на ум да отиде да види заспалото си дете, преди самата тя да си легне. Повечето пъти Ален отиваше да го види сам.

Бяха купили и преустроили къщата в Нонет, отиваха там в края на седмицата и Шатон се възползуваше от това най-вече, за да работи.

– Разбирам какво е искала да каже – промълви Ален.

Рабю стана с поглед, отправен към стенния часовник. Телефонът на писалището му извъня. Адвокатът вдигна слушалката.

– Да. Свържете ме. Той е още тук. – Подаде слушалката на Ален: – Търсят ви от вашата редакция.

– Ало, Ален! Тук е Борис. От половин час се мъча да се свържа с теб. Обадох се у вас и някаква възрастна жена, която не можах да позная по гласа, ми каза, че си излязъл тичешком, след като някой те потърсил по телефона. Спомена за адвокат. Телефонирах на Елбиг, но той не си беше в къщи. По-късно, когато го открих, каза ми, че си при Рабю. От около час има нещо ново. Комисарят Руман пристигна с двама от

своите хора. Показа ми една хартия, подписана от съдия-следователя и се настани в кабинета ти. Претършува най-старателно всички чекмеджета. После ми поиска списъка на персонала. Заяви ми, че възнамерява да изслуша всички, но че това нямало да продължи дълго. Държеше да започне от телефонистките.

– Идвам.

Остави слушалката и се извърна към Рабю, който проявяваше признаци на нетърпение.

– Комисарят Руман е в кабинета ми заедно с още двама полицаи. Претърсил е чекмеджетата ми и разпитва персонала ми. Държал е да започне от телефонистките.

– Какво ви казвах аз?

– Смятате ли, че подозира някой от моите сътрудници?

– Във всеки случай тръгнал е на лов и вие не ще го спрете. Благодаря ви, че дойдохте. Опитайте се да откриете нашия човек.

Нашия човек! В този израз имаше толкова ирония, че Ален не можа да се въздържи да не се усмихне.

– Имате нужда от една чашка. Ще видите малък бар вляво, щом излезете от нашия вход.

Ален се разсърди вътрешно на Рабю. Сърдеше му се за всичко. За начина, по който го беше повикал при себе си, за начина, по който беше повторил думите на Шатон и му беше припомнил нуждата му от пиене.

Зачака асансьора с наведена глава и скоро след това се озова пред тезгяха на малкия бар.

– Двоен скок.

– Какво?

– Едно двойно уиски, щом като предпочитате тъй.

Работници, облечени в дочени дрехи, го гледаха с любопитство. Нямаше желание да се срещне с Руман. По външния му вид комисарят също щеше да разбере как е прекарал нощта.

Не изпитваше срам. Беше свободен. Беше прекарал живота си да се присмива на хората, да ги скандализира, нарочно, от спортно чувство.

Но защо неочаквано се чувствуваше неудобно, щом го поглеждаха в лицето? Нищо не беше направил. Не носеше никаква вина за това, което се беше случило. Хиляди мъже се любят с балдъзите си, това е всеизвестно. По-младите сестри имат склонност да задигат това, което по-голямата сестра притежава.

Адриен никога не го беше обичала, но той пет пари не даваше за това. А може би и Шатон също така не го беше обичала никога?

И в края на краищата какво всъщност означаваше тази дума? Той продаваше седмично един милион екземпляра любов. Любов и секс. Това беше едно и също нещо.

Не обичаше да се чувства сам. Не от някаква нужда да размени мисли, нито дори от нужда от приятелска топлина.

– Улица Нотр-Дам-дьо-Лорет! – подхвърли той на шофьора, като хлопна вратата на таксито.

А от нужда за какво? От нечие присъствие изобщо, от чието и да е присъствие. Самотните старци имат куче, котка или канарче. Някои се задоволяват с една червена рибка.

Никога не беше гледал на Шатон като на червена рибка, но сега като оглеждаше с нови очи миналото, даваше си сметка, че за него тя е била преди всичко едно присъствие. И в баровете, и в ресторанта, и в колата. Отдажно, само на няколко сантиметра от лакътя му.

И преди обед, и следобед чакаше Шатон да го потърси по телефона и се дразнеше, когато тя не се обаждаше. Колко пъти за тези седем години те бяха водили истински разговор?

В периода, когато създаваше списанието, той действително ѝ беше говорил за него. Беше въодушевен, уверен в успеха си. Тя го гледаше с мила усмивка.

– Какво мислиш за това?

– Не е ли вече направено подобно нещо?

– Не съмсем същото. Изглежда, че не разбираш онази лична, интимна страна на въпроса. Днес хората се стремят да индивидуализират всичко, защото всичко се фабрикува серийно, включително и забавлението ни.

– Може би.

– Ще се включиш ли в нашия екип?

– Не.

– Защо?

– Жената на собственика не трябва да бъде една от персонала.

Бяха разговаряли също така и при случая с къщата в Нонет. Бяха открили къщата през един съботен следобед, когато бродеха из полето. А в неделя, в хотела, където бяха отседнали, вече крояха планове.

– За нас е просто необходимо да имаме вила, разбираш ли?

– Може би. Не е ли малко далеч от Париж?

– Доста далеч, за да обезкуражава досадниците. И не много – за да прогони приятелите ни.

– Възнамеряваш да каниш много хора, така ли?

Не възразяваше, оставяше го да върши, каквото си бе наумил, следваше го. Но без да се приобщава към ентузиазма му.

– Шофьор, спрете зад онази червена кола.

– Ваша ли е?

– Да.

– Струва ми се, че виждам две-три квитанции, закрепени върху предното стъкло.

Така беше. Бяха му лепнали две глоби. Ключът беше останал на таблото. Моторът не се запали изведнъж. Ален гледаше заведението, където до снощи не беше стъпвал никога. Сред снимките на разсъблечените момичета, той позна и снимката на Беси, поставена точно в центъра, в по-голям формат от останалите – сякаш Беси беше звездата на заведението.

Стигна пред редакцията на улица Маринян и вкара колата си в двора. Поколеба се дали да се качи. Обяд беше минал. Помещенията на приземния етаж бяха затворени.

Нима щеше да стигне дотам, че да се страхува от някакъв помощник-комисар от криминалната полиция?

Влезе в асансьора. Коридорите и повечето от стайте бяха пусти. Вратата на неговия кабинет беше широко отворена – той завари там Борис, който го чакаше.

– Отидоха ли си?

– Преди около десетина минути.

– Намериха ли нещо?

– Нищо не ми казаха. Не си ли гладен?

Ален изкриви устни.

– Мутрата ти е като на изваден от гроба мъртвец.

– Чисто и просто главата ме цепа. Ще се опитам да хапна един залък с теб и през това време ти ще ми разправяш.

Очакваше да завари писалището си в безпорядък. Но нямаше нищо подобно.

– Секретарката ти постави отново всичко в ред.

– Как се държа?

– Комисарят ли? Учтиво. Върху писалището ти имаше цял куп снимки, онези, които отхвърлих, защото бяха твърде дръзки. Цели десет минути ги разглеждаше. Той също е една малка свиня!

ГЛАВА ШЕСТА

Към площад Сен-т'Огюстен откриха един ресторант, където не ги познаваха, едно лъже-бистро с покривки и завеси на червени карета и цяла сюртя гравюри, на-качени за украса. Собственикът, облечен като главен готвач, с високо бяло боне на главата, обикаляше от маса на маса и налагаше своето меню.

Намериха им едно местенце, макар че имаше много народ. Всички тези хора, които ядяха и говореха, бяха съвсем чужди на Ален. Не знаеше нищо за тях. Те си имаха свой собствен живот, свои грижи, своя все-лена, в която гравитираха с най-сериозен вид, сякаш това имаше някакво значение.

Защо имаше нужда от това? Никога не би му хрумнала мисълта да обядва в къщи насаме с Борис, например. Би могъл да устрои другояче живота си.

Шатон и той се бяха опитали по едно време да направят това.

Тя се беше зарекла да готви в къщи. Ядяха, обърната с лице към широкия остъклен отвор, отвъд който се виждаха покривите на Париж.

Понякога на Ален му се случваше да види, че устните на жена му мърдат. Съзнаваше, че тя говори, но думите ѝ не достигаха до него, или пък нямаха никакъв смисъл. Струваше му се, че двамата се бяха откъснали от живота, че бяха попаднали в някакъв недействителен, застоен свят, откъдето, обхванати от паника, се мъчеха да се измъкнат.

Това не беше сън. Той имаше нужда да се движи, да чува шум, да вижда около себе си да сноват човешки същества, да бъде заобиколен от тях.

Заобиколен, да, това беше точната дума. Да бъде център, главното действащо лице! Не беше ли тъй?

Все още не беше склонен да приеме, че това е така. Винаги бе живял заобиколен от приятелите си и продължаваше до късно през нощта тези събирания, може би от страх да не остане сам.

Приятели ли? Или по-скоро една малка дворцова свита, която си бе създал, за да се чувства в сигурност?

Поднасяха им колбаси с една количка и той се стараше да яде, като добре подкрепяше зальците си със светлочервено вино.

– Какво те пита теб?

– Почти същото, каквото и другите. Първо, дали жена ти е идвала

често да те вижда или да те търси в редакцията. Отговорих отрицателно, казах, че тя ти се обаждаше по телефона, и че се срещаме с нея долу или в ресторанта. После – дали съм познавал балдъзата ти. Казах истината. Никога не съм я виждал.

– Дойде веднъж тук, преди три години. Искаше да види мястото, където прекарвам по-голямата част от времето си.

– Имал съм почивен ден. Попита ме също така дали имаш бележник с телефонни номера на твои познати. Имаш ли такъв?

– Не.

– Това му казах и аз. Постави ми още един въпрос, последен. Извинявай, че ще го повтора. Дали съм знаел, че жена ти си е имала любовник. Дали, според мен, някой измежду сътрудниците ти не е изпълнявал тази роля. А ти мислиш ли, че е имало някой?

Ален отвърна унило:

– Всеки би могъл да бъде.

– След това комисарят повика телефонистките. Първа се яви Мод. Ти я знаеш как изглежда. Остави ме да присъствувам на всички разпити, може би нарочно, за да ти разправа после. Разговорът с Мод протече горе-долу така:

– От колко време работите при Поато?

– Идния месец ще станат четири години.

– Омъжена ли сте?

– Неомъжена, без деца, и не живея с някой любовник, а с една стара леля, която е глупава като не знам какво.

– Вие сте една от любовниците на господин Поато, нали?

– Искате да знаете дали спя понякога с Ален, така ли? Да. От време на време.

– Къде?

– Тук.

– Кога?

– Когато той пожелае това. Помолва ме да остана след работното време. Изчаквам останалите да си отидат и тогава се качвам при него.

– И това ви се струва естествено?

– Е, положително не е нещо свръхестествено.

– Никога ли не са ви изненадали?

– Никога.

– А какво щеше да стане, ако се случеше да дойде жена му?

– Предполагам, че бихме продължили.

– Познавате ли Адриен Бланше?

– Познавам гласа ѝ.

– Често ли се обаждаше по телефона?

– Приблизително два-три пъти седмично. Свързвах я с шефа. Разговорите им бяха доста кратки.

– Кога го е потърсила за последен път по телефона?

– Миналата година, преди коледните празници.

– Знаехте ли, че Ален Поато има връзка с балдъзата си?

– Да. Аз именно се обаждах на улица Лоншан.

– Той ли ви нареждаше да се обадите?

– Да. За да ангажирам квартирата и да поръчам да сложат в хладилника бутилка шампанско. Навярно тя е обичала шампанско. Той – не.

– Случвало ли се е такова нещо от миналия декември насам?

– Нито веднъж.

– Не се ли е опитвала да се свърже с него?

– Никога.

Борис ядеше с апетит и същевременно говореше, Докато Ален гледаше с отвращение колбасите, с които бяха пълни чиниите.

– Другите две телефонистки потвърдиха показанията ѝ във връзка с балдъзата ти. След това дойде ред и на Колет.

Секретарката му. Тя единствена проявяваше малко ревност.

– Когато комисарят я попита дали спи с теб, на лицето ѝ се появи тик и тя започна да говори за тайната на личния живот. Но накрая призна.

Тя беше на тридесет и пет години и го коткаше като бебе. Мечтата ѝ навярно беше да го глези по цял ден.

– Машинописките, чиновничките от счетоводството също минаха през разпит, после и мъжете. Женен ли сте? Глава на семейство ли сте? Бихте ли ми дали адреса си? Често ли вечеряхте с шефа си и жена му? Правех им знаци да казват истината. Питаше и тях дали познават балдъзата ти. А после искаше да знае дали им се е случвало да имат лична среща с Шатон. С някои, с Диакр например, или с Манок, работата вървеше бързо.

Диакр беше грозен като маймуна, а Манок беше на шейсет и осем години.

– Бур мина последен. Току-що беше пристигнал в редакцията и беше направил главата горе-долу като теб.

– Снощи прекарахме известно време заедно. С Боб Дьомари. И тримата бяхме фирнали.

– Това е всичко. Имам впечатлението, че комисарят съвсем не е

глупав и че знае какво прави.

Още преди да им сервираат антрекота⁵, който бяха поръчали, Ален запали цигара. Не се чувствуваше добре, нито душевно, нито физически. Небето беше синкавозелено. Той също.

– Днес сме петък, нали?

– Да.

– Изложили са покойницата за поклонение в жилището ѝ на улица Юниверсите. Питам се дали и аз трябва да отида.

– Ти по-добре от мен знаеш тези работи. Не забравяй, че именно жена ти...

Борис не довърши думите си. Разбира се, именно жена му беше убила тази, която лежеше в ковчега.

Той се върна в редакцията. Ако не трябваше да закара Борис, може би щеше да се прибере в къщи и да си легне.

– Секретарката на господин Рабю помоли да ѝ се обадите веднага, щом се върнете.

– Свържете ме с нея.

След малко Колет му подаде слушалката.

– Господин Поато ли е? Тук е секретарката на господин Рабю.

– Знам.

– Господин Рабю моли да го извините, задето е забравил да ви каже нещо при разговора ви тази сутрин. Жена ви му е предала един списък на някои неща, които би желала да ѝ занесете колкото е възможно по-скоро. Искате ли да ви го изпратя?

– Дълъг ли е?

– Не много.

– Продиктувайте ми го.

Той притегли към себе си един бележник и записа в колона исканите вещи.

– Най-напред една сива рокля от жерсе, която се намира в лявото крило на гардероба, освен ако не е дадена за почитване. Изглежда, че вие знаете какво е положението с нея. Черната вълнена пола, последната, с три големи копчета. Четири-пет бели комбинезона, най-простите. Там се чакало цяла седмица за бельото от пералнята.

Струваше му се, че вижда Шатон, че я чува. Същата комедия се повтаряше всеки път, когато отсядаха в някой хотел.

– Двата бели найлонови комбинезона, онези, дето са без дантела.

---

5. Парче месо, отрязано между две ребра. – Б. пр.

Десетина чифта чорапи, от купените напоследък, дето се намират в една опаковка от червена коприна.

А сега тя се намираше в затвора, обвинена в убийство. Навярно щеше да бъде осъдена на доживотен затвор, а се грижеше за чорапите си.

– Не диктувам ли твърде бързо? Черните лачени пантофи и бански-те сандали. Хавлия. Чифт черни обувки с дебел ток. Шише, не много голямо, от обичайния ѝ парфюм. Вие сте знаели.

Дори и парфюм! Не се разстройваше лесно тя! Здравно се държеше, и с двата крака беше стъпила в живота!

– Някакво сънотворно средство и таблетките ѝ против киселини. А, забравих. Тя добави: гребен и четка.

– Тя лично ли написа този списък?

– Да. Дала го е на господин Рабю, като го е помолила да ви го предаде колкото е възможно по-скоро. Добавила е и някаква дума, която не мога да прочета ясно. Написана е с молив върху лоша хартия. So... Да, след това две г. Sorry...

Случваше се понякога двамата да си говорят на английски: Sorry! Извинявай. Съжалявам.

Погледна Колет, която го наблюдаваше, благодари, постави слушалката.

– Много ли сте разстроена от разпита? – И тъй като Колет изблещи очи от учудване, той добави: – Извинявай. Ето че ти заговорих на „ви“. Много ли ти беше неудобно да признаеш, че понякога спим заедно?

– Това не засяга никого.

– Така се смята. Всеки мисли, че личният му живот му принадлежи. После се случва нещо и всичко се изтърсва пред публиката. – И добави с ирония: – Аз тъкмо го изтърсвам!

– Страдаш ли?

– Не.

– Това не е ли само фасада?

– Кълна ти се, че тези женски биха могли да спят, ако щат с целия свят, без това да ме засегне.

Горката Колет! Беше си останала сантиментална. Би могла да бъде една от читателките на „ТИ“. Навярно беше една от малкото хора от персонала, която гледаше сериозно на списанието.

Сигурно предпочиташе да го види съсипан. И тогава той би склонил глава на рамото ѝ, а тя би го утешила.

– Тръгвам. Трябва да занеса нещата ѝ.

Отиде при колата си на двора, подкара я, и пое по този толкова

добре познат нему път. Въздухът беше станал по-свеж. Минувачите вървяха малко по-бодро от предния ден и се спираха пред витрините.

Изкачи се с асансьора, отключи вратата и първоначално се изненада, когато се озова лице с лице с новата домашна прислужница. Значи беше решила да работи цял ден. Шкафовете и чекмеджетата в коридора бяха отворени.

– Какво правите, зайчето ми?

Говореше й още на „ви“. Сам се изненада от това. Но то няма да трае дълго.

– Ако искате да ви бъде полезна, трябва да зная къде се намира всяко нещо. Възползувам се от това, за да изчеткам някои от дрехите, които имат нужда да бъдат поизчистени.

– В такъв случай вие ще ми помогнете.

Извади от джоба си списъка и отиде да вземе един по-голям куфар.

– Сивата жарсена рокля.

– Тя има нужда да бъде дадена на химическо чистене.

– Жена ми сама не е могла да си спомни дали я е дала или не на почистване. Както и да е! Подайте ми я.

После дойде ред на комбинезоните, на кюлотите, на чорапите, на обувките и всичко останало.

– Оставете на мен тази работа. Вие нахвърляте всичко без ред.

Той я погледна изненадано. Тя беше не само хубаво момиче, младо и апетитно, но изглежда си разбираше от занаята.

– В затвора ли ще ги занесете?

– Да.

– И парфюма ли?

– Изглежда. Докато са обвиняеми, те се ползват със специален режим. Не знам какво представлява точно.

– Видяхте ли я?

– Тя не иска да ме види. Всъщност, какво стана с онази личност, която беше тази сутрин в леглото ми?...

Очакваше да чуе, че Беси е все още тук.

– Стана малко след като си излязохте, поиска ми кафе и дойде в кухнята, за да го приготвим заедно.

– Съвсем гола ли?

– Облече вашия халат, който се търкаляше на пода. Побъбрихме си малко. Напълних й ваната, за да се изкъпе.

– Нищо ли не каза?

– Разправи ми как сте се срещнали и какво е станало снощи.

Изненада се, като разбра, че това е първият ми ден при вас и добави, че навярно скоро ще имате нужда от мен.

– За какво?

Тя отвърна спокойно:

– За всичко.

– Сипи ми тогава едно уиски, но не много силно.

– Отсега ли?

Той вдигна рамене.

– Ще свикнеш с това.

– Често ли сте в такова състояние, в каквото сте били снощи?

– Почти никога. Пия, но рядко се напивам. За втори или трети път през живота ми се случва да ме боли глава от пиене както тази сутрин. Хайде, побързай.

Готово. Заговори ѝ на „ти“. Още едно зайче. Чувствуваше нужда да включва хората в своя кръг, а този кръг се намираше малко, не, дори много под самия него.

Така ли беше? Никога не се бе замислил за това. Смяташе, че приятелите му са група хора, които имат еднакви вкусове и на които можеш да разчиташ.

Това не беше вярно. Много неща, в които беше вярвал, също бяха фалшиви. Един ден щеше да ги подреди в списък, както Шатон беше направила за дрехите си, за бельото, за обувките и за всичко останало.

Да видим дали баджанакът му, въпреки устроеното тържествено поклонение, беше отишъл на улица Врийер! Малко вероятно беше. Навярно е застанал на вратата на потъналия в черен креп салон, недалеч от ковчега с големите свещи, чиито пламък потрепва.

– Ало! Албер? Мога ли да говоря с баджанака си, моля? Да. Знам. Искам да му кажа само няколко думи.

Непрекъснатата върволица от хора – както трябваше и да се очаква. Цял куп чиновници, депутати, може би министри. Семейство Бланше заемаше високо място в йерархията. Не би могло да се предвиди докъде стяха да стигнат.

Защо се подсмиваше? Не им завиждаше. Не би приел в никакъв случай да стане като тях. Не можеше да ги понася. Освен това ги презираше за всички онези унижителни отстъпки, които те правеха заради кариерата си. Те смърдяха – както той често обичаше да казва.

– Аз съм – Ален. Извинявай, че те безпокоя.

– За мен днес е един много тежък, много мъчителен ден и...

– Именно, Тъкмо за това исках да ти кажа. Навярно наоколо се

навъртат журналисти и фоторепортери.

- Полицията се старее да ги държи на разстояние.
- Мисля, че ще бъде по-добре аз да не се явявам, нали?
- Така мисля и аз.
- А пък утре...
- Не бива в никакъв случай да присъствуваш на погребението.
- Тъкмо това щях да ти кажа. Аз съм мъж на убийщата, нали? Освен това...

Какво го прихващаше?

– Това ли е всичко, което имаш да ми кажеш? – прекъсна го рязко Бланше.

– Това е. Съкрушен съм. Държа само отново да ти кажа, че нямам никаква вина за това. Сега и полицията мисли вече така.

– Какво си им разправил пак?

– Нищо. Комисарят е разпитал моя персонал. Отишли са на улица Лоншан.

– Настояваш да уточниш нещата ли?

– Моите съболезнования, Ролан. Кажи на нашия тъст, че съжалявам, задето няма да мога да го видя. Той е много почтен човек. Ако има нужда от мен за каквото и да било, знае къде да ме потърси.

Бланше затвори телефона, без да каже нищо.

– Това мъжът ѝ ли беше?

– Да, моят баджанак.

Тя го гледаше с почти иронично изражение.

– Какво те кара да се усмихваш така?

– Нищо. Искате ли да взема такси и да отнеса куфара?

Ален се поколеба.

– Не. По-добре е да отида аз.

Все пак щеше да бъде някакъв контакт с нея. Навярно не се касаеше за любов, не за това, което хората наричат любов. Шатон беше ситнила до него с години. Просто беше до него.

Как точно беше казала на Рабю? Че няма да го види повече, освен в съда, и то отдалеч.

Ами ако бъде оправдана? Рабю се ползуваше с репутацията, че съумява да оправдае деветдесет на сто от клиентите си.

Представяше си председателя на съда, членовете на състава, заместник-главния прокурор, съдебните заседатели, които влизат в индийска нишка с важен вид, техния председателствуващ, който чете: „... по първия въпрос: не... По втория въпрос: не...“

Ропот в залага, може би и протестни възгласи, свиркания, журналистите, които се измъкват тичешком и се отправят към телефонните кабинни.

И какво ще стане тогава? Какво щеше да направи тя, в тъмна рокля или по костюм, застанала между двамата униформени полицаи?

Рабу ще се извърне към него и ще му стисне ръка. Дали тя ще потърси с очи Ален из залата? Дали той щеше само да стои и да я гледа?

Дали щеше да отправи усмивка към някой друг?

„Кажете му, че няма да се видим повече, освен...“

Къде щеше да отиде тя? Нямаше да се върне тук, където бяха повечето от нейните неща. Щеше ли да си ги поиска чрез някого? Дали нямаше да му изпрати пак някой списък, както тази сутрин?

– За какво мислите?

– За нищо, зайчето ми. Той я плесна отзад.

– Имаш стегнато задниче.

– Предпочитате отпуснато ли?

Понечи да... Не, не сега. Трябваше да отиде на улица Рокет.

– До виждане.

– Ще се върнете ли следобед?

– Сигурно не.

– До виждане до утре тогава.

– Да, до утре.

Лицето му помръкна. Това означаваше, че щеше да се прибере в празния салон, съвсем сам, щеше да си налее чаша уиски, загледан в светлините на Париж и накрая щеше да влезе в спалнята и да се съблече.

Погледна я, кимна с глава и отново каза:

– До утре, зайчето ми.

Беше предал куфара на една равнодушна матрона и сега караше колата си през някакъв квартал, който не му беше много познат. Преди малко беше минал покрай гробищата „Пер Лашез“, където по дърветата все още тук-там висяха пожълтелите листа, и се беше запитал дали утре Адриен ще бъде погребана именно тук.

Навярно Бланше притежаваха някъде семейна гробница – сигурно някакъв голям паметник от разноцветен мрамор. Ален не я беше наричал Адриен, а Бебе. Не беше ли и тя част от неговия цирк?

След няколко минути Шатон щеше да отвори куфара, щеше да

подреди дрехите си, бельото си със сериозно лице и свъсени вежди.

Тя се устройваше. Сега тя имаше свой личен живот. Не можеше да си представи ясно килията ѝ. В действителност, той съвсем не знаеше как протича животът в затвора и това го дразнеше.

Дали баща ѝ беше отишъл при нея? Дали са си говорили през решетки, като в някои филми?

Озова се на площад Бастилия и се отправи към моста Анри IV, за да поеме покрай Сена.

Петък. Едва миналия петък, както всеки петък, жена му и той седяха в „Ягуара“ и летяха по западната аутострада. Мини-колите бяха само за Париж. За шосетата те вземаха „Ягуара“ с чергило.

Дали тя също мислеше за тези неща? Дали не беше Сломена от мрачната действителност, която я заобикаляше и която миришеше на дезинфекционно средство?

Какъв смисъл имаше да мисли за него? Нали беше решила да не го види повече? Не беше трепнал, когато Рабу му съобщи това. Но по гърба му все пак бяха полазили студени тръпки. Тези думи означаваха толкова много!

Всъщност, тя би трябвало да се чувствава облекчена, освободена, като вдовица. Възвръщаше си своята индивидуалност. Не беше вече прикачена към някого, при когото трябваше да изтича тук или там, щом ѝ се обадеше по телефона.

Тя можеше сега да говори. Не той вече щеше да говори, не него щяха да слушат, а нея. За адвоката, за съдията, за пазачите, за директорката на затвора тя представляваше отделна, самостоятелна личност, която си имаше собствено значение.

След като се отбиваха от аутострадата, оставаше им да пресекат само една малка гора и излизаха на ливадите, сред които се виждаше Нонет. Миналата Коледа бяха купили една коза за Патрик.

Патрик прекарваше повечето време с градинаря Фердинан, един голям добряк, отколкото с госпожица Жак, бавачката. Това беше фамиленото ѝ име. Патрик я наричаше Мами, нещо, което първоначално беше засегнало Шатон. Тя беше „мама“. Но Мами, в очите на детето, имаше по-голямо значение.

– Татко, защо не живеем всички заедно тук?

Да, защо? Напразно мислеше за това. Не само че нямаше полза, но беше дори опасно. Утре щеше да отиде в Нонет.

– Ами мама? Къде е мама?

Какво щеше да отговори? И все пак трябваше да отиде. И без това в

събота редакцията на улица Маринян беше затворена.

Не можа да вкара колата си в двора, защото един камион-цистерна, който в момента доставяше мазут, беше препречил пътя. Паркира все някак, хвърли поглед към опашките от хора пред гишетата – освен конкурсите, беше основал и клуб. Раздаваха се значки с неговата емблема.

Това не беше нищо, разбира се. Беше почнал с един етаж и няколко купени на старо писалища, но беше успял да заеме цялата сграда, която след година щеше да бъде изцяло ремонтирана. Тиражът непрекъснато се покачваше.

– Здравей Ален!

Най-старите му служители, от онази групичка, която се беше образувала около него още от самото начало, хората, които бяха вече част от „тайфата“ му, когато беше още журналист, го наричаха Ален. Останалие му викаха „шефе“.

– Здравей, зайчето ми!

Обичаше да се изкачва до етажите по стълбището, да минава през различните служби, да върви по тесните коридори, да се спуска и да се изкачва по вътрешните стълби, да изненадва сътрудниците си през време на работа.

Не правеше кисела физиономия, когато заварваше пет-шест от тях събрани в някоя стая да си разправят разни истории и гръмогласно да се смеят. Смееше се заедно с тях. Но не и днес.

Качваше се по стълбите и се мъчеше да се отърси от хаоса от мисли, които налитаха на него, малки лукави мисли, подобни на някои сънища. Някои от тях бяха толкова смътни, че не би могъл да ги изрази, но всички взети заедно бяха много подтискащи.

Това беше нещо като преоценка на всичко. Или като да присъствуваш на собствената си аутопсия.

Завари Малески в кабинета си.

– Не, госпожице – казваше той по телефона, – не знаем абсолютно нищо. Съжалявам. Не мога нищо да ви кажа.

– Все по повод на...

– Разбира се. Сега вече се обаждат от провинцията. Тази се обаждаше от Ла-Рош-сюр-Ион. Трябва да ти съобща нещо. Комисарят Руман се обади по телефона.

Помоли да отидеш в кабинета му, веднага щом имаш възможност.

– Отивам.

Всъщност, това не го ядоса. Не знаеше какво да прави с тялото си. Беше убеден, че притеснява всички около себе си.

Първо влезе в отсрещния бар за едно двойно. Както беше казал на Мина, нямаше намерение да прекалява. Не пиеше повече от обикновено.

Винаги беше пил така, може би от нужда да живее един тон по-високо от действителността. Приятелите му също пиеха. Освен онези, които напускаха „тайфа-та“, след като се оженваха и се появяваха само от време на време. При тях жената беше спечелила. Жената, без да проявява външно това, не печели ли винаги?

Шатон, в крайна сметка, не беше ли също спечелила?

Мина беше прекрачила прага на дома му в седем часа сутринта. В единадесет или единадесет и половина тя беше вече постигнала целта си – да идва за цял ден. Бог знае дали нямаше да я завари тази вечер да го чака. Навярно нямаше да мине много време и тя сигурно щеше да почне да остава да спи в апартамента.

– Двойно ли?

Защо въобще трябва да го пита? Не се срамуваше, че пие, че е може би това, което се нарича алкохолик. Сега това вече не беше порок, а болест. Нищо не можеше да направи, щом беше болен.

– Много ли сте зает?

Хората имат странната способност да задават съвсем безсмислени въпроси. При това барманът, който го познаваше от години, беше изпълнен с най-добри чувства към него.

– Нямам абсолютно никаква работа!

– Моля да ме извините. Мислех, че... Още едно?

– Не.

Не плати. Уреждаше сметките си в края на месеца, както повечето от сътрудниците и персонала му, които от време на време слизаха да изпият по чашка. Отначало си носеха бутилки в стаите си. Но скоро откриха, че не е същото, защото машинално започваха да пият непрекъснато, направо от бутилката.

За какво ли му беше дотрябвал на комисаря? И защо не го викаше следователят, а комисарят?

Можеше да се скрие утре зад някой ъгъл, за да види погребалното шествие... Адриен го гледаше по много особен начин... В очите ѝ винаги светеше малко иронично пламъче, за което тя никога не му беше дала никакви обяснения...

– Какво те забавлява толкова, Бебе?

– Ти.

– Защо? Намираш ме смешен ли?

– Не.

– Физиономията ми предизвиква смях?

– Не, в никакъв случай. Ти си по-скоро хубаво момче.

По-скоро...

– Или само когато говоря, може би съм смешен.

– Това е всичко. Ти си една зелка⁶.

Но той не обичаше да бъде зелка, макар, и да правеше другите на зайци, бебета и малчугани.

В крайна сметка дали действително единствено тя не гледаше на него сериозно? Защото другите – печатарите, транспортните дружества, банките – имаха съвсем сериозно отношение към него. Никой не гледаше на него като на хлапак или клоун.

– Имате ли определена среща?

Един униформен полицай го спря на входа на Съдебната полиция.

– Комисарят Руман ме чака.

– Стълбището вляво.

– Знам.

Не среща никого. Разсилният на етажa го накара да попълни един формуляр. На графата „причина за посещението“ той постави въпросителен знак.

Не го накараха да чака, а инспекторът, който се намираще при Руман, когато го въведеха, се оттегли веднага.

Този път комисарят му подаде сърдечно ръка и му посочи едно кресло.

– Не ви очаквах толкова рано. Питам се дали ще отидете в редакцията. Знам, че в петък обикновено заминавате за вилата си.

– Това е вече нещо далечно – отвърна той с ирония.

– Тежко ли ви е?

– Не, не ми е.

Един човек, който беше все още близко до земята. Навярно дядо му или пращядо му е бил селянин. Имаше твърда плът и яки кости. Гледаше право в очите.

– Предполагам, че нямате да ми кажете нещо ново, нали, господин Поато?

– Не знам какво ви интересува. Дали това, че съм прекарал нощта в пиене? Или че се събудих тази сутрин не само с ужасно главоболие, но и с едно момиче в леглото си?

---

6. На френски „шу“ освен зелка, означава и вид сладкиш – Б. пр.

– Това го знам.
– Следите ли ме?
– Какъв смисъл би имало? Все пак не вие сте стреляли срещу балдъзата си, нали?

Чертите на Ален се втвърдиха.

– Не ми се сърдете, че тази сутрин влязох в кабинета ви и си позволих да претърся чекмеджетата ви.

– Моля ви, няма нищо!

– Зададох някои въпроси на вашите хора.

– Сега на свой ред трябва да ви отговоря, че знам това.

– Потвърдиха се вашите показания, направени вчера по отношение на връзките ви с вашата балдъза.

– В смисъл?

– В смисъл, че тези връзки са били преустановени преди миналата Коледа. Собственикът на мебелираната стая на улица Лоншан е категоричен.

– Нямах никаква причина да лъжа.

– А можеше и да имате...

Комисарят замълча, запали цигара и побутна кутията към посетителя си, който машинално също си взе цигара. Ален разбра, че мълчанието е умишлено. Престори се, че го намира за естествено и запуши, като гледаше неопределено пред себе си.

– Бих искал да бъдете също така откровен, когато отговорите на въпроса, който ще ви задам. Ще разберете неговото значение. Каква би била вашата реакция, когато узнаете кой е бил любовникът на жена ви?

– Искате да кажете – на жена ми и на сестра и.

– Точно така.

За миг той сви юмруци. Чертите му се изопнаха. Той на свой ред замълча.

– Не знам – отвърна той. – Зависи.

– От това кой е човекът ли?

– Може би.

– Ами, ако например той е някой от вашите сътрудници?

Мигновено той си представи цялата сграда на улица Маринян, от горе до долу, прехвърли разни лица, на млади и на не толкова млади мъже, дори и на някои по-стари, като ги отхвърляше едно по едно. Франсоа Люзен, завеждащ рекламата, студен красавец, който смяташе, че

никоя жена не може да му устои? Не! Във всеки случай, не и Шатон!

Малески също така не, нито пък малкият Ганьон, скокливичък и пъргавичък, секретарят на редакцията.

– Не се мъчете да откриете. След малко ще ви кажа.

– Знаете ли кой е?

– Аз имам на разположение средства, каквито вие не притежавате, господин Поато. Изхождайки от това, вие разбирате, че моето положение е твърде деликатно; ето защо аз ви помолих да дойдете тук. Забележете – не съм ви призовал. Този наш разговор няма никакъв официален характер. Как се чувствувате?

– Зле – отвърна той рязко.

– Не говоря за главоболието ви от пиенето, а за нервите ви.

– Ако именно това искате да знаете, аз съм спокоен като току-що очистена риба.

– Искам да ме изслушате сериозно. – Познавам достатъчно добре господин Рабю и знам, че ще поддържа каузата за убийство от ревност. Но за това му е нужен един протагонист⁷.

– Разбирам.

– Вие не можете да послужите, тъй като сте прекъснали връзката си със сестрата на жена ви почти преди една година. А ще стане много повече от година, докато делото стигне до съда.

Той кимна. Беше много спокоен наистина, изпълваше го някакво болезнено спокойствие.

– Жена ви отказва да говори. Въпреки това не може да ѝ бъде отказано правосъдие, и ако се касае за убийство от ревност...

– Без дъра-бъра, ако обичате! Кажете направо, моля ви!

– Извинете, господин Поато, но аз трябва да бъде сигурен, че не ще предизвикам някоя нова драма.

– Боите се да не го убия ли?

– Имате твърде живи реакции.

Той се усмихна иронично.

– Заради кого да го убия ли? Заради жена си? Старая се да свикна с мисълта, че съм я загубил. Много мислих върху това. Знаех просто, че е до мен и това ми беше достатъчно... Но след като не е вече до мен... – Той направи неопределено движение с ръка. – А що се отнася до Бебе, искам да кажа, Адриен...

– Разбрах. Остава, в такъв случай, само достойнството ви,

---

7. В древногръцкия театър – главен актьор – Б. пр.

гордостта ви. Вие сте горделив и аз приемам, че имате достатъчно причини да бъдете твърде доволен от себе си.

– Съвсем не съм доволен от себе си.

– Не сте доволен от себе си?

– Не.

– Малко ви интересува, значи, кой е заел мястото ви при двете сестри, така ли?

– Предполагам.

– Нямате ли друг пистолет?

– Не, имах само този броунинг.

– Обещавате ли, че няма да си набавите друг?

– Обещавам.

– Вярвам ви. Пригответе се за изненада. Моите хора разпитаха портиерите на сградите, където живеят някои от вашите сътрудници – тези, които ни изглеждаха най-съмнителни. Обикновено последната врата, на която ще позвъниш, излиза добрата. Но този път съдбата пожела да бъде първата, най-близката – на улица Монмартр.

Ален се попита кой от редакцията живееше на улица Монмартр.

– Жулиен Бур.

Фотографът с изкривената глава и болнаво лице! Този същият, когото той срещна снощи в бара на улица Нотр-Дам-дьо-Лорет!

– Изненадва ли ви това?

Той се помъчи да се усмихне.

– Изборът ми изглежда странен.

Бур беше последният човек, за когото би допуснал. Той беше небрежен към външността си и можеше да се твърди с положителност, че не си миеше никога зъбите. Никога не гледаше хората право в лицето, сякаш изпитваше страх от тях.

Всъщност Ален не знаеше почти нищо за миналото му. Преди да постъпи в „ТИ“, Бур не работеше за никой от по-важните седмичници, нито за големите ежедневници.

Кой му го беше препоръчал? Ален се ровеше в паметта си. Това беше още преди няколко години. Не беше някой тясно свързан със списанието този, който му го беше представил, а срещата беше станала в един бар.

– Алекс! – извика той високо. И обясни на комисаря: – Питам се как съм се запознал с него. За него ми говори най-напред Александър Манок. Манок е нещо като постановчик в киното. Говори много за филмите, които ще направи, но е създал само два късометражни. За сметка на

това обаче познава безброй извънредно красиви момичета и когато ни трябва модели, случва се да му звъннем по телефона.

Не можеше да го проумее! Бур, окаяният, жалкият! Бур, с когото нито една от машинописките не би спала! Разправяха, че миришел лошо, но Ален не беше забелязал такова нещо досега.

Бур излизаше рядко с тайфата, но дори и тогава просто само присъствуваше. Всички навярно биха се изненадали, ако изведнъж вземеше участие в разговора.

Донасяше снимките си, качваше се чак на тавана при Леон Аняр, за да ги разпределят заедно по страниците, защото не се решаваше да направи това сам.

– И двете! – прошепна изумено той.

– Вашата жена първа започнала да отива на улица Монмартр.

– У него ли е ставала тази работа?

– Да. Сградата е голяма, но почти готова да рухне. В нея има главно кантори и ателиета. Едно ателие за фотогравюри например.

– Да, знам го.

Навремето там се помещаваше редакцията на един второстепенен седмичник, в който Ален бе сътрудничил в началото на кариерата си. По почти всички врати се виждаха емайлirани табелки. Гумени печати. Фото-копиране. Юбер Моане – заклет преводач. Агенция Е. П. С.

Никога не беше разбрал каква беше тази агенция Е. П. С, защото седмичникът беше излязъл само три пъти.

– Той държи най-горе една голяма стая и две по-малки. Голямата стая му служи за студио и именно там прави повечето от снимките си. Живее сам. Моят инспектор показал на портиерката снимки на жена ви и тя веднага я познала: „А, да... Това беше онази толкова мила и елегантна млада дама!“ – възникнала тя.

– Кога е почнало това?

– От около две години.

Ален не можа да се съдържи и стана. Това надминаваше очакванията му. Цели две години Шатон е била любовница на Жулиен Бур и той не беше забелязал нищо! Тя продължаваше да живее с него. Любеха се. Спяха голи в същото легло. Само напоследък Шатон се беше показала по-хладна.

– Близо две години!

Той избухна в смях, в някакъв суров, див, жесток смях.

– Ами сестрата? Кога е съблязнил и сестрата, този жалък тип?

– Преди не повече от три-четири месеца.

– Всяка си е имала свой определен ден, така ли?

Комисарят го наблюдаваше спокойно.

– Напоследък Адриен е отивала при него по-често.

– Само за да прави сечено на сестра си, дявол да го вземе! На свой ред!

Той крачеше напред-назад както в кабинета си или в салона на жилището си.

– Баджанакът ми в течение ли е?

– Сега не е момент да му кажем това. Нали погребението ще се състои утре сутринта?

– Разбирам.

– Освен това, не съм аз този, който ще му го каже. Ако господин Рабю счита, че би могъл да му го съобщи по-умело...

– Значи сте уведомили Рабю?

– Да.

– Той ли ви посъветва да ме повикате тук?

– При всички случаи бих постъпил така. Журналистите са плъзнали по всички посоки. Отишли на улица Лоншан преди нас и един седмичник от онази порода, за която преди малко споменахте, днес пише по вашия въпрос.

– Бур дори не е човек, на когото можеш да строшиш муцуната! – изръмжа Ален.

– Разполагам и с някои други сведения за него. Името му ми подсказваше нещо. Отидох при моя колега от Нравствената, който се е занимавал с Бур преди няколко години.

– Под следствие ли е бил?

– Не. Поради липса на доказателства. Преди малко споменахте едно име – Алекс Манок. Нравствената го е държала дълго време под око заради еротични снимки. Следили са го внимателно. Срещал се е няколко пъти с Жулиен Бур и все в кафенета или барове. Бур положително е бил изпълнителят, но при обиска на студиото му на улица Монмартр негативите не са били намерени. Не знам дали продължават. Това не е в моята област и впрочем няма никакво значение за нашия случай. Колегата ми е убеден, че не се касае само до снимки, но до цели филми.

– Мислите ли, че е снимал и жена ми?

– Не вярвам, господин Поато. Първоначално имах намерение да отида веднага при него и да хвърля поглед върху наличните му снимки. Но бихме рискували да си създадем някои неприятности в момента. Почти невъзможно би било това да мине незабелязано, когато цялата

преса е скочила на крак.

– Бур! – повтори Ален, като гледаше втренчено в пода.

– Ако бяхте на моето място в продължение на двадесет години, не бихте били толкова изумен. Понякога жените имат нужда от някое по-слабо от тях същество, или поне което те смятат за по-слабо, от някой човек, който да предизвиква в тях съжаление.

– Знам тази теория – каза нетърпеливо Ален.

Той разбираше тези неща много по-добре от комисаря и затова беше станал изведнъж толкова мрачен.

Дойде му до гуша от всичко това. Искаше му се да си тръгне час по-скоро.

– Обещавате ли ми...

– Че няма да убия Бур ли? Шамар дори няма да му ударя. Питам се дали въобще да го изгоня от работа, защото той е най-добрият ни фотограф. Виждате, че няма от какво да се боите. Благодаря ви, че ме осведомихте за положението. Рабю сигурно ще я оправдае. Те ще бъдат щастливи и ще имат много деца.

Тръгна към вратата, спря се напред пътя, извърна се кръгом и подаде ръка на комисаря.

– Извинете. Забравих. Довиждане през някой от следващите дни. Навярно ще имате пак нещо ново да ми съобщите.

Когато минаваше край стария полицай със сребърната верижка, застанал до вратата, Ален си позволи лукса да му подметне:

– Лека нощ, зайчето ми!

ГЛАВА СЕДМА

Той не отиде в редакцията. Нямахме желание да „ги“ види. Може би искаше да докаже на себе си, че няма нужда от тях, че няма нужда от никого. Седнал зад кормилото на малката си червена кола, караше право пред себе си и отново се озова в Булонския лес. Повъртя се безцелно из алеите, с неясни мисли в главата си.

Чакаше само да мине времето, нищо друго. Гледаше дърветата, жълтите листа, двама конници, които разговаряха.

За много кратко време беше научил много неприятни истини и трябваше да ги смеле малко по малко.

Не чувствуваше нужда да пие. И ако спря пред един непознат бар близо до Порт Дофин, то стори това само за да не промени много привычките си. Гледаше как другите около него пиеха и се питаше дали и те имаха същите проблеми.

Не точно същите. Това, което му се беше случило, беше доста изключително нещо. Но в основата си тези работи, които сполетяваха мъжете, не се различаваха много.

И други очи като неговите гледаха неопределено в пространството. Какво виждаха? Какво търсеха?

– Струва ми се, че ви познавам – измърмори до него един доста дебел тип с червено лице, който си беше здравата пийнал.

– Положително не! – отвърна Ален сухо.

Беше определил своята линия на поведение за този ден и беше в състояние да се придържа към нея. Вечеря сам в един непознат ресторант с постоянни клиенти, с шкаф за кърпите на авеню Терн. Това беше ресторант за ядене.

Не беше гладен, но въпреки това яде – най-напред супа, после печена наденица, гарнирана с пържени картофи. Собственикът на заведение-то го наблюдаваше отдалеч. За щастие, снимката му, поместена във вестниците, и той не си приличаха много.

Някои хора бърчеха вежди, задържаха за кратко време погледа си върху него, после повдигаха рамене, като си казваха, че вероятно се лъжат.

Влезе в едно кино на Шан-з'Елизе и разпоредител-ката го поведе към мястото му. Не знаеше заглавието на филма, който даваха. Позна някои американски артисти, но не следеше действието.

Все тъй верен на своя план, той просто похабяваше един след друг часовете. След това се прибра, взе асансьора и отключи вратата.

Навред беше пусто и тъмно. Мина не беше посмяла да остане. Сигурно е имала намерение да го стори, но се е побояла, че действа твърде бързо.

Светна. На един поднос бяха поставени бутилка уиски, чаша и газирана вода.

Седна в едно кресло, наля си уиски и се почувствува тъй далеч от хората, както никога през живота си. Когато се беше провалил на матурата, беше реагирал почти по същия начин. Спомняше си това. Стоеше на балкона на техния апартамент на площад Клиши и гледаше как започва нощният живот.

Тези малки черни силуети, които преминаваха по паважа, дали наистина знаеха къде отиват? Беше почти готов да влезе в стаята си и да се опита да напише една поема.

Но чувството за смешното надделя. Той търсеше някакъв изход и все не намираше подходящ.

Колко пъти го бяха питали още когато беше дете или юноша:

– Какво искаш да станеш?

Като че ли това зависеше от него?! Още когато беше съвсем млад, имаше чувството, че бъдещето му зависи от някаква случайност. От една среща, от една неволно чута дума. Нямахме да бъде от онези, които получават ритник по задника – това е. Нямахме да тръгне като баща си по един съвсем прав коридор, по който щеше да изхаби живота си и пак нямахме да намери нищо накрая.

Спомняше си всичко с подробности. Родителите му навярно говореха за него в трапезарията, защото приказваха много тихо. Не искаха да го подтискат, като му припомнят неуспеха му.

– Ще се справиш, като се явиш отново през октомври.

Две коли се бяха сблъскали и около тях се беше събрала малка тълпа. Мравките ръкомахаха. Това беше едновременно жалко и гротескно.

Имаше един изход, един-единствен, който много не го въодушевяваше, но който той приемаше от немай къде. Щеше да постъпи в армията.

Навред цареше такава пълна тишина, че той целият подскочи, когато нещо изпука на другия край на салона.

Не биваше да излезе отново. Както тогава не се бе прибрал от балкона, докато не се бе уверил в непоколебимостта на своето решение.

– Няма ли да влезеш вътре? – беше го попитал баща му.

- Не.
- Не ти ли е студено?
- Не.
- Лека нощ, сине.
- Лека нощ.

После майка му на свой ред беше дошла да му пожелае лека нощ. Не беше настояла да се прибере. И двамата се страхуваха – тъй като го знаеха колко е чувствителен – да не би с някоя неуместна постъпка от тяхна страна да го превърнат в непокорник.

Но той не се беше разбунтувал. Беше станал войник като всички други. Постъпката му приличаше на това което християните наричат уединение. Подготовка. Беше се научил да пие само веднъж в седмицата поради липса на пари.

Погледна иронично бутилката. Тя сякаш му се присмиваше, предизвикваше го. Достатъчно беше да протегне ръка – това беше толкова привично движение, че би го направил почти несъзнателно.

Стана и се загледа в покривите, в очертанията на Парижката света Богородица върху почти ясното небе, в купола на Пантеона.

Празни работи!

Влезе в стаята си, погледна празното легло и почна да се съблича. Не му се спеше. Нямахше желание за нищо. Дали щеше да бъде тук или някъде другаде – това нямаше никакво значение. Просто някаква случайност. Шатон беше също някаква случайност. И Адриен, която той беше прекръстил на Бебе. Защо имаше манията да измисля прякори на хората?

– Лайно! – произнесе той високо.

Малко по-късно повтори още няколко пъти тази дума, докато си миеше зъбите пред огледалото в банята.

Бур навярно се страхуваше, очакваше посещението му. Кой знае? Може би си беше купил оръжие, за да се защити. Или пък беше напуснал бързо Париж?

Усмихна се иронично, облече пижамата си и отиде да угаси лампите, без да се докосне до бутилката.

– Лека нощ, братче...

Трябваше все пак да си пожелае сам лека нощ, щом нямаше кой друг да стори това.

Не заспа веднага – доста време лежа неподвижно в тъмнината, като се мъчеше да пропъди неприятните мисли. Изглежда, че се унесе за доста кратко време в сън, защото изведнъж чу бръмченето на

прахосмукачката в салона.

От набраните на куп завивки той разбра, че беше спал неспокойно. Не помнеше абсолютно нищо от сънищата си, макар че беше много сънувал.

Стана, влезе в банята, изми си зъбите и се среса. После отиде в салона и Мина спря прахосмукачката.

– Вече сте станали? Аз ли ви събудих?

– Не.

– Веднага ще ви приготвя кафето.

Проследи я с поглед. Пръстите му не трепереха като вчера. Не го болеше глава. Само някакво чувство на празнота, но немного неприятно. Като че ли случилото се не го засягаше вече – сякаш се беше отървал от всякаква отговорност.

Всъщност, каква отговорност? Как е възможно един мъж да бъде отговорен за друг мъж или за някоя жена, или дори за някое дете?

Празни работи!

Този израз не беше от неговия обичаен репертоар. Беше нов. Не го намираще за лош. Повтори го два-три пъти, като гледаше все още бледото слънце.

Мина му донесе кафето и кифлите.

– Късно ли се прибрахте?

– Не, зайчето ми.

Тя погледна към стаята му:

– Никой ли няма там?

– Само ние двамата сме тук.

Той оглеждаше с безстрастни очи подробностите на фигурата ѝ. Невъзможно беше да се отгатне какво мислеше той в момента. Струваше му се, че е отишъл отвъд допустимите, отвъд обичайните мисли.

– Искате ли вестника?

– Не.

Тя стоеше права до него и се пъчеше, за да подчертае гърдите си. Под найлоновата си рокля тя беше само по кюлотки и сутиен.

Той размишляваше, преценяваше „за“ и „против“. Мина беше започнала да се усмихва окуражително, но после известно разочарование бе помрачило нейното младо и розово лице.

Той не изяде кифлата си, допи кафето, запали цигара, поднесе ѝ кутията си, а след това и запалена клечка кибрит.

Тя отново се усмихна. Изправи се и я изгледа от долу до горе и от горе до долу. Когато очите му срещнаха нейните, в тях имаше въпрос,

който тя бързо разбра, както един барман веднага разбира, че трябва да напълни чашите.

Тя се засмя. Всякакъв друг отговор би бил излишен.

– Предпочитате ли да се съблека?

– Все ми е едно.

Тя остави цигарата си на пепелника, измъкна роклята си през главата си, след това съвсем се съблече, като вдигна последователно левия, а после десния си крак. Коремът ѝ беше запазил все още моминската си заобленост.

– Защо ме гледате по този начин?

– Как те гледам?

– Би казал човек, че сте тъжен.

– Не.

Тя смъкна сутиена си и застана гола пред него. Той я вълнуваше, а тя не знаеше какво точно трябва да направи.

– Ела – прошепна той, като смачка цигарата си. Беше произнесъл това кротко, мило.

– Легни...

Като че ли я поставяше да спи. Не я гледаше с желание, а сякаш искаше да запечата образа на тялото ѝ в паметта си.

– Вие... Няма ли да дойдеш при мен?

Ален махна пижамата си и се изтегна до нея, като плъзна ръка по кожата ѝ.

Тя беше изненадана. Съвсем не си представяше нещата така. Ален се показваше много различен от човека, когото тя бе видяла предния ден.

– Отдавна ли си започнала да, се любиш?

– Бях на четиринадесет години.

– Той млад ли беше?

– Чичо ми – засмя се тя. – Смешно е, нали?

Но той не се засмя.

– Кога го направи за последен път?

– Преди три седмици.

Привлече я към себе си, за да я целуне – една продължителна и нежна целувка, която не беше предназначена непременно за нея. Не беше предназначена и за Шатон, нито за Адриен, въобще за никоя жена.

– Тъжен ли си? – попита го тя повторно.

– Отговорих ти вече, че не съм.

– Имаш тъжен вид. Би казал човек...

– Какво би казал?

Той ѝ се усмихна.

– Не знам. Нищо. Целуни ме пак. Не са ме целували често така.

Кожата ѝ беше много светла. Никога досега не беше виждал жена с толкова светла кожа. И толкова гладка. Той я целуваше. Ръцете му я галеха, но умът му беше далеч.

Облада я първия път бавно, с нежни движения. Обсипа я с ласки от главата до петите, с ръце и устни, а на нея това ѝ се струваше невероятно.

Те останаха дълго време свързани и когато я поглеждаше, винаги откриваше в очите ѝ все същия въпрос, въпрос, на който не можеше да отговори.

Когато най-сетне се изправи, той извърна глава настрани.

– Плачеш ли?

– Не.

– Навярно не плачеш често, нали? Извинявай, че ти говоря на „ти“. След малко, когато облека роклята си, ще почна отново да ти говоря на „ви“. Дразни ли те това?

– Не.

– Мога ли да се окъпя в банята?

– Разбира се.

Готвеше се да затвори вратата на банята, когато Ален също влезе. Тя се изненада малко, но все пак му позволи да я гледа. Това беше друга форма на близост, с други движения, присъщи на всички жени.

– Знаеш ли, за първи път...

Тя се поколеба, обхваната изведнъж от вълнение. Ален ѝ се струваше едновременно много близък и много далечен.

– За първи път какво?

– Така... Толкова... толкова нежно...

Той застана неподвижно под душа и остави водата да се стича по кожата му.

– Мога ли и аз да взема един душ?

– Ако ти е приятно.

Той отиде в салона по халат и си наля чаша уиски, което изпи на малки глътки, с поглед, впит в панорамата на града. Чуваше как Мина се къпе под душа. За него това беше нещо отминало. Не мислеше вече за нея. Тя беше само част от миналото. А това именно тя беше неспособна да разбере.

Кой ли би разбрал? И самият той не би могъл! Не напълно.

– Странно нещо – каза тя, когато влезе в салона, за да се облече. – След като любят, мъжете са по-скоро тъжни. А пък аз се чувствавам толкова весела, толкова лека. Искане ми се да пея, да скачам от радост, да върша лудории.

– Какво наричаш лудории?

– Като онези, които вършех, когато бях малка.

Наведе се, размаха крака във въздуха и се преметна няколко пъти през глава.

– Не си ли правел и ти така, а?

– Разбира се.

Споменът за детството му нищо не оправяше. Напротив.

– Закачи го, моля ти се! – каза тя, като му подаде двата края на сукитиената си.

Същото движение, което вършеше и Шатон, и другите жени. А как ли се справят жените, когато са сами?

– Благодаря.

Наля си отново малко уиски, което изпи наведнъж, запали цигара и се запъти към коридора с шкафовете. Избра сив фланелен панталон, сако от туид, меки обувки с грапави подметки. Замени ризата с пуловер с висока яка.

– Спортното облекло много ти отива.

Той не реагира на забележката ѝ. Не реагираше вече на нищо.

– Няма ли да сложиш пардесю? Макар че има слънце, не е топло.

Той откачи едно яке от чортова кожа и се огледа. Последното нещо, което видя, беше именно Мина, и то чак когато беше вече стигнал до вратата. Тя се повдигна на пръсти, за да достигне устните му.

– Не искаш ли? Той се поколеба.

– Да, да...

Целуна я, както би целунал сестра си.

– Ще се приберете ли до вечерта?

– Може би.

Слезе бавно, стъпало по стъпало, и се спира на два пъти. Чу някакви детски гласове в апартамента на втория етаж. После понечи да бутне стъклената врата на портиерската стая, но нямаше какво, да каже на портиерката, а пощата никак не го интересуваше.

Качи се в колата си и отиде в гаража на улица Кардине.

– Добър ден, господин Ален. Ягуара ли ще вземете?

– Напълнил ли си резервоара му, моето момче?

– Всичко е наред, и маслото, и акумулаторите. Да махна ли

покривалото й?

– Да.

Седна зад кормилото и се отправи към Сен-Клу, премина през тунела и излезе на западната аутострада. Сега никой не седеше до него, никой, който да му направи, забележка, че кара много бързо.

Странно беше да се помисли, че в този момент Шатон беше в затвора и си устройваше наново живота.

Караше толкова бавно, че повечето от колите го задминаваха, а хората в тях се обръщаха да го изгледат. Не бяха свикнали да виждат спортни ягуари да се търтят по пътищата.

Нямаше защо да бърза. Часовникът му показваше единадесет и четвърт. Гледаше дърветата така, сякаш за първи път виждаше дървета. Някои бяха червеникави, други – златистожълти, а някои – все още тъмнозелени. От време на време се виждаха и черни пътища, с истински коловози. Отдавна не беше карал по такъв път.

Ливади, чифлик, около който пасяха тъмни и бели крави. Отзад, като фон, се издигаха изпарения, които навярно бележеха лъкатушния път на Сена.

Въздухът беше хладен, но на него не му беше студено. Тежкотоварни камиони го задминаваха. Навремето, в Африка, и той беше карал камион. Въобще много неща беше вършил през живота си.

Едва не забрави да завие надясно, за да мине под аутострадата и да поеме към Ле Нонет. Обикновено Шатон му напомняше това. По пътя нямаше почти никакви коли.

Когато покривът от плочи и малката квадратна кула се появи, Ален изведнъж се сети, че не беше пушил от Париж насам. Иззад ниската стена зърна старата разкривена шапка на Фердинан. Патрик навярно беше край него, в зеленчуковата градина.

Мина през решетестата желязна врата, която стоеше отворена през целия ден и спря колата си в двора, пред скромно каменно стълбище. Облечена в синя униформа, чийто модел навярно сама бе нарисувала, госпожица Жак отвори вратата.

Тя беше висока, със спокойно лице и правилни черти. Трудно беше да се каже дали е красива. Може би имаше много хубаво тяло, което никой не забелязваше.

– Не знаех дали ще дойдете. Патрик е в зеленчуковата градина.

– Не се и съмнявам, тъй като видях шапката на Фердинан да стърчи над стената. Нищо ли не знае?

– Не. Предупредих хората, които идват тук. А това са само

пощенският раздавач и доставчиците на продукти.

Гледаше бялата къща с прозорци на малки квадрати, която му беше създала толкова грижи. Просто беше осъществил една своя мечта: една къща, където човек би желал да е роден и където би могъл да идва на почивка при баба си.

Просторната кухня беше покрита с червени плочки, а в останалите помещения подът беше добре лъснат, стените на обширния селски салон бяха боядисани в бяло, като варосани, а пердетата по стаите бяха с малки цветенца.

- Изглеждате уморен.
- Поне не толкова, колкото бях вчера.
- Навярно ви е било много тежко.
- Да, доста.
- Сам ли сте били?

Той кимна утвърдително.

- Ами баджанакът ви?
- Понесе много по-леко нещата, отколкото си представях.

Ален се отправи към зеленчуковата градина, край чиито ниски стени бяха засадени овощни дървета. Виждаха се огромни, вече жълтеещи се круши, ябълки, за които Фердинан се грижеше с голяма любов и ги обираше, щом почваха да наедряват, за да ги спаси от насекомите.

Алеите бяха чисти, зеленчуковите лехи – прави като конец, без никакви плевели.

Градинарят и Патрик бяха заети с бране на фасул. Детето забеляза Ален, спусна се към него и се хвърли в прегръдките му?

- Дошъл си по-рано. Къде е мама?

То я затърси с поглед.

- Остана в Париж.
- Няма ли да дойде утре?
- Не вярвам. Има много работа.

Патрик не изглеждаше много разочарован. Фердинан беше свалил мазната си шапка и плешивото му бяло теме лъщеше на слънцето. Тъй като лицето му беше загоряло, изпечено и препечено, това теме с цвят на слонова кост изглеждаше почти неприлично.

- Добре дошли, господин Ален.
- Фердинан, мама не е дошла. Има много работа. Нали не си забравил, че ми обеща да ми направиш лък?

Зеленчуковата градина можеше да послужи за образец на някоя книжка с картинки.

– Идваш ли, Патрик? Наближава време за обяд.

– Камбаната не е била още.

Да, имаше и камбана, поставена до кухнята, и Лулу, жената на Фердинан, не пропускаше да извести чрез нея, че е време за ядене.

– Добър ден, Лулу.

Подуши миризма на заек, на лук и подправки.

– Добър ден, господин Ален.

Тя само го изгледа внимателно, защото не смееше да му зададе въпроси пред детето.

– Мама няма да дойде – съобщи ѝ то.

На кого приличаше Патрик? Имаше очите на майка си, тъмни, живи и същевременно замечтани. Долната част на лицето му беше на Ален.

Лулу имаше голям корем, скрит под престилката и, големи крака и малък сив и корав кок на върха на главата си.

– Обедът ще бъде готов след няколко минути. Ще хапнете ли филе от херинги? Патрик поиска да сервирам херинги.

Не чака дълго. Мина край трапезарията и влезе в салона, където в един старинен шкаф стояха бутилките и чашите.

Наля си уиски и докато го пиеше, синът му го гледаше с любопитство.

– Хубаво ли е?

– Не.

– По-хубаво ли е от лимонадата?

– Не.

– Тогава защо го пиеш?

– Защото големите го пият. Не всякога се Разбира защо големите вършат това, което вършат.

Погледът, който госпожица Жак му хвърли, всъщност беше тревожен сигнал и Ален разбра, че трябва да претегля думите си.

– Утре ще ни дойдат ли гости?

– Не, момчето ми.

– Никой ли?

– Абсолютно никой.

– Ще можем ли да си играем двамата?

– И аз няма да бъда тук.

– Кога си отиваш?

– След малко.

– Защо?

Да, защо? Как да обясни на едно петгодишно хлапе, че не би могъл

да понесе повече от два-три часа атмосферата на Ле Нонет, нито това, което цялата тази обстановка означаваше за него?

Бавачката беше също изненадана. Прислужницата, която тъкмо слизаше по стълбите, запита:

- Има ли куфари за качване?
- Не, Олга.

Камбанката удари. Една оса прелетя край него. Беше забравил осите.

Този път бяха само трима в трапезарията около овалната маса с голям букет цветя и синята фаянсова ваза.

- Няма ли да вземеш херинги?
- Разбира се. Извинявай.
- Какво ти е? Изглеждаш уморен.
- Да, уморен съм. Имах много работа.

Това беше вярно. Една мръсна работа. Работа, която обикновено се върши само веднъж в живота. Беше се спуснал до дълбините на душата си. Беше раз-ровил всичко, беше го разчовъркал до кръв. Сега беше свършено. Вече не кървеше. Но не можеха да искат от него да си остане същия човек.

Мина не беше разбрала, че тази сутрин беше изживяла несъмнено един изключителен опит.

Нито Патрик, нито бавачката, нито който и да било друг би могъл да разбере повече. Той ядеше. И се усмихваше на сина си.

- Имам ли право на малко вино във водата си, мами?
- Утре. Само в неделя.
- Утре татко няма да бъде тук.

Тя погледна Ален и наля малко червено вино в чашката на детето.

Обедът изглеждаше безкраен. Прозорецът беше отворен. Чуваше се чуруликането на птичките, от време на време в стаята влизаха мухи, кръжаха за миг над масата и отново политаха към слънцето.

- В салона ли ще пиете кафето?

Казваха салона или хола. Ален влезе в салона и седна в едно от тъмните кожени кресла. Сега ягуарът беше на слънце, но на Ален не му се ставаше, за да го премести.

– Ще отида да видя дали Фердинан се е нахранил. Обещал ми е да ми направи лък.

Госпожица Жак не знаеше дали да остане или да излезе.

- Имате ли да ми дадете някакви указания?

Той се замисли продължително.

– Не. По-добре е така.

– Ще ми позволите ли да отида да видя какво прави Патрик?

Допи кафето си, запъти се към стълбата и обиколи стаите. Те бяха с нисък таван. Мебелите бяха като тези по чифлиците, тежки селски мебели, но като цяло обстановката беше весела, жизнерадостна.

Една умишлена жизнерадост. Една фалшива жизнерадост. Жизнерадост, която да смае гостите на уикенда.

Също както „ТИ“ създаваше една фалшива интимност.

Също както...

Напразно! Беше твърде късно вече. Или твърде рано. Отвори вратата на тяхната стая и я огледа без никакво вълнение.

Слезе, видя сина си, застанал до градинаря, който му правеше лък. Госпожица Жак стоеше на няколко крачки от тях.

Защо да протака нещата? Отиде при тях и се наведе да целуне Патрик.

– Ще дойдеш ли другата седмица с мама?

– Може би.

Патрик се интересуваше повече от лъка си, отколкото от баща си.

Ален се сбoguва с бавачката, като се задоволи само да ѝ махне с ръка.

– Тръгвате ли си вече, господин Ален?

– Налага се, Фердинан.

– Нямате ли нужда от нещо? Не искате ли да си занесете малко плодове в Париж?

– Не, благодаря.

Отиде да се сбoguва с Лулу, която веднага се развълнува:

– Кой би могъл да си помисли такова нещо, господин Ален? – И вдигна крайчеца на престилката си към очите – Една толкова...

Толкова какво? Тръгна си, без да узнае това. Запали мотора и колата се понесе като вихър от Ле Нонет.

ГЛАВА ОСМА

А сега вече можеше, сега трябваше да пие. Всичко, каквото вършеше днес, включително и най-дребните подробности на онова, което се беше случило с Мина, беше предвидено, обмислено. Не беше ли странно, че тази роля се беше паднала на една малка фламандка, която той до вчера не познаваше и която по някакво чудо беше потропала на неговата врата?

Може би не беше никаква важна роля, във всеки случай не по-важна от това, което Мина можеше да си представи.

Той имаше време. В Ле Нонет беше останал много по-малко, отколкото беше предвидил, защото се задушаваше. Искаше заминаването му да стане спокойно и тихо, а то се бе превърнало почти в бягство.

Караше бързо, но не по посока на Париж. Скоро стигна в Еврьо, през където често бе минавал. Затърси бар, но откриваше само малки бистра с боядисана в яркочълто или в бледолилаво фасада, в които сигурно нямаше уиски.

За няколко минути той се загуби сред лабиринт от улици, които си приличаха, но най-сетне зърна надпис, сочещ за Шартр.

Защо не Шартр? Беше карал не повече от четвърт час, когато откри някаква туристическа странноприемница, пред която една старинна каляска, поставена сред моравата, служеше за фирма. Тук сигурно имаше бар.

Имаше наистина и бар, и барман, който в момента слушаше коментар за конните надбягвания.

– Двойно!

Понечи да се откаже, но барманът беше разбрал и вече държеше в ръце бутилка „Джони Уокър“. Не само той използваше този израз. Двоен скок. Двойно уиски. Двойно. Изпитваше погнуса от тези думи.

– Хубаво време за каране.

Той се съгласи разсеяно. Пет пари не даваше за времето. То не влизаше в програмата. Никакъв официален парад не беше предвиден.

– Още едно.

– Струва ми се, че сте идвали и друг път тук? Разбира се, зайчето ми. Всички го бяха видели. Дори и там, където никога не беше стъпил. Просто само защото снимката му беше поместена на първата страница на всички вестници.

– Довиждане.

– До следващия път.

Навярно му завиждаха на колата. Пусна я с пълна скорост по един път, който не беше пригоден за такова нещо и най-малко на два завоя едва не се преобърна.

Шартр! Добре! Познаваше стъклописите на катедралата. Но най-вече си спомняше за един ресторант на някакъв ъгъл, с много симпатичен бар. Откри го.

– Двоен скок!

Работата тръгваше. Сцепваше амбриажа, възвръщаше си малко познатия си ритъм. Но този път малката шега с бармана се обърна срещу самия него.

– Преди две години бяхте ли вече тук, а?

– Не, господине. Дойдох тук миналия месец.

– А къде бяхте преди това?

– В Лугано.

Ален никога не беше ходил в Лугано. Нула! Та нямаше ли право и той да сбърка веднъж, а?

Караше, гледаше преминаващите в обратната посока коли, шофьорите им, които си придаваха важен вид.

А той през целия си живот беше вършил обратното и хората му бяха повярвали. Държеше се така непринудено, че никой не подозираше, че е само едно малко момче, маскирано като индианец.

А всъщност изпитваше същия голям страх като другите. И дори малко повече от другите, защото се боеше да гледа хората право в очите. И тогава им подхвърляше: „Зайчето ми!“ или „Тарикатче!“

Това минаваше. Повеждаха се по него. Но даваше ли му всичко това действително някаква увереност?

Не беше пил достатъчно. След малко, когато мине през Сен-Клу, ще се спре отново някъде. Там имаше едно голямо заведение, където събота вечер се танцуваше. Беше дошъл веднъж с една от машинописките. Това стана, когато Шатон беше отишла в Амстердам за едно интервю. С някакъв американски учен, ако си спомняше добре.

Бяха се налюбили на тревата, край брега на Сена.

Хората не бяха открили и тази негова тайна. Не че се боеше от жените, не, нещата не стояха чак така, но все пак жените го вълнуваха. Това водеше началото си още от детството му, от първите книжки, които

бе прочел. По вътрешен усет ги поставяше на някакъв пиедестал.

И тогава вдигаше полата им и ги обладаваше. Нямахме вече пиедестал.

Навлезе отново в западната аутострада, стигна в Сен-Клу и спря пред заведението. Украсата беше друга. А също и характерът на заведението. Все пак имаше бар.

– Двоен скок!

Днес пиенето не му вървеше така както завчера. Беше запазил хладнокръвието си, не забравяше препоръките, които комисарят Руман му беше направил. Беше обещал. Чудесен човек беше комисарят. Беше разбрал много неща, дори повече, отколкото трябва. Не му ли се искаше да прилича на комисаря?

Един солиден човек. Човек който нямаше нужда от...

Майната му! Много е късно!

– Колко ви дължа?

За него това беше истинска ангария, но снощи сам си беше казал, че е абсолютно необходимо да свърши и тази работа. Беше я предвидил в програмата и нямаше да промени нищо.

Някои подобни занимания, му се струваха изведнъж смешни, глупави. Случките му изглеждаха далечни, а образите сякаш бяха изтрити с гума и с мъка си припомняше чертите им.

Шан-з'Елизе. Погледът му потъна в улица Маринян и се спря на фасадата на сградата, където едно огромно „ТИ“ светваше всяка вечер.

Паркира колата си и влезе в едно бистро във вестникарския квартал. Едно време му се беше случвало да идва тук, за да хапне някое и друго сварено яйце.

– Чаша червено, синко.

Сервитьорът в синя престилка беше твърде млад, за да го познава, и все пак онова време не беше твърде далечно.

– Още една.

Червеното беше стипчиво. Това не влизаше в програмата. Но той я дотъкмяваше.

– Колко ти дължа?

Не се сърдеше нито на едната, нито на другата. Шатон го беше следвала, докато бе могла. Може би тя вярваше в него? Може би смяташе, че му е необходима? Това сега нямаше значение.

Просто беше й дотегнало да бъде Шатон, да върви все по неговите стъпки. Беше поискала на свой ред да играе главната роля.

Главната роля! Смешно му ставаше.

Влезе като у дома си в тази стара сграда на улица Монмартр и се заизкачва по стълбището с изтъркани стъпала, осяени с угарки. Стените не бяха боядисвани отдавна, а по вратите имаше емайлирани надписи.

Там, където някога се създаваха измислиците на седмичника, в който той бе сътрудничил, сега табелката гласеше:

АДА
Изкуствени цветя

Дали не беше някакъв нов трик, за да се прикрие публичен дом? „АДА“ го накара да си помечтае. А може би приготвяха и погребални венци? Дали не и от пластмаса? Навярно можеха да се мият?

Още два етажа. Стана му топло. Тръгна по един коридор. На третата врата вляво не беше закрепена табелка, а обикновена визитна картичка, покрита с целулоид.

ЖУЛИЕН БУР
Художник-фотограф

Художник-фотограф! Само това! Ключът беше на вратата. Той влезе и се озова в доста просторно помещение, в което почти навсякъде имаше прожектори. Над една врата светеше червена крушка.

Един глас извика:

– Не отваряй! Идвам веднага!

Беше гласът на Бур. Кого ли чакаше? Дали комисарят го беше предизвестил, че ще дойде?

В ъгъла, една пружина с дървени крака служеше и за диван, и за легло. Покрита беше с мароканско килимче, Ален отвори една друга врата и попадна в миниатюрна баня с вана на крака. Под чешмите, с течение на времето, се бяха образували твърди жълтеникави утайки.

Затвори вратата, извърна се и видя Бур застанал зад него. Беше по жилетка, без връзка, Беше се вцепенил, пребледнял като мъртвец.

– Бур, тарикатче!

Бур се обърна към вратата, сякаш се готвеше да избяга.

– Седни. Не се бой. Нямам никакво намерение да ти причиня

каквото и да е зло.

Защо вчера си бе казал, че това посещение е наложително? Не му правеше никакво удоволствие да гледа горкия Бур изплашен, жалък... Нито пък този диван, върху който Шатон и Бебе една след друга се бяха валяли. Дори като се мъчеше да си представи Бур съвсем гол, пак не можеше да предизвика в себе си някакво вълнение.

– Кълна ви се, шефе...

– Какво ми пука на мен от това, дявол да го вземе? Имах просто желание да те видя, това е всичко. Гледам те. Може би имаш право да не полагаш никакви грижи за себе си. На някои жени тъкмо това им се харесва.

Запали цигара и отиде да погледне към двора, просто задръстен от десетина ръчни колички. Това беше може би един от последните дворове в Париж, където имаше ръчни колички вместо леки коли.

– Чакаш ли някого?

– Ще дойде един модел.

Ален го гледаше втренчено. Странно е да гледаш втренчено един човек, от когото не чакаш нищо, и за когото дори не се опитваш да си съставиш мнение. Гледаш го така, както би гледал животно. Виждаш го как диша. Наблюдаваш изплашените му очи. Съзираш треперещите му устни, капчиците пот, които избиват по носа.

– Нямах ли желание да ме фотографираш?

Това също не влизаше в програмата. Просто му беше хрумнало сега.

– Защо? Искате ли наистина?

– Наистина.

– Портрет ли?

– Защо не?

Бур стана, пристъпи неуверено, приближи се до един прожектор и го включи. След това отиде в ъгъла и докато стоеше гърбом, навярно очакваше да получи куршум или удар отзад.

Ален не се помръдваше.

– Анфас ли?

– Както искаш.

Бур нагласи обектива. Пръстите му трепереха.

– Правил ли си снимки на Шатон?

– Кълна ви се, че не.

– Каква е тази мания да се кълнеш? Казваш не и това е достатъчно.

Никога ли не си имал желание да я снимаш гола върху дивана?

- Не.
- А Адриен?
- Адриен сама пожела.
- Снима ли я?
- Да.
- Пазиш ли още филма?
- Не. Тя го унищожи. Искаше просто да види какво се получава.
- В каква поза?
- В няколко пози.
- Чу се щракане.
- Няма ли да повториш?
- Не, сигурен съм, че е сполучлива.
- Имаш ли уиски?
- Не. Останало ми е вино.
- Ален го изгледа още веднъж, право в очите, лице в лице.
- Довиждане.

На какво се бе надявал? От какво се бе страхувал комисарят? Нищо не се бе случило. Не беше почувствувал нищо. Всъщност Бур нямаше никакво значение. Съвсем случайно беше играл и той някаква роля.

Къде беше колата му. Потърси я по улицата и най-сетне се сети, че я беше оставил на площада на Борсата.

Оттук нататък разполагаше с много време. Сега му трябваше само да намира симпатични барове. За предпочитане барове, където не го познаваха. Нямаше желание да говори.

Най-уморителното беше да намери всеки път място за паркиране на колата. Сега караше по улица Фобур-Монмартр, но не искаше да се върне на площад Клиши. Приключил беше с Клиши, както и с Ле Нонет. Мислите му се следваха логично.

Отново се озова на Мадлен. Бар с момичета, които чакаха. Но той не търсеше момиче.

- Двоен скок!

Една след друга те му намигваха. Гледаше така, както беше гледал и Бур – сякаш бяха риби или зайци, или каквато и да е твар, която живее и трябва да диша. Смущаващо е да гледаш някого как диша.

- Още един, аверче!

Трудно беше да се намират барове, където не го познаваха. Влезе в един съвсем нов, на булевард Осман. Барманът беше по червено сако.

- Двойно!
- „Джони Уокър“?

Бавна работа. Не чувствувахте вече вкуса на алкохола.

– Започвам ли да изглеждам на пиян?

– Не, господине.

Така беше. Той установи това, като се видя в огледалото, но все пак искаше да получи потвърждение. Дъното на помещението тънеше в полумрак. Една двойка, седнала пред отрупана маса, си държеше ръцете.

Трябва да се вярва, че и такова нещо съществува. Той вдигна рамене и едва не забрави да плати. Сигурно бяха му напомнили.

– Довиждане, Боб!

– Аз се казвам Джони, господине.

– Довиждане, тарикатче!

Продължаваше, въпреки нежеланието си, да си играе на индианец.

Ако предположим, че... Не! Твърде късно беше вече да промени убеждението си. Бе имал достатъчно време, за да размисли по това. Но все пак, ако предположим, ей така, просто от любопитство, че в понеделник отиде в редакцията... Добре... Всички ще се правят, че ... А пък Борис най-много...

Само той, Ален, нямаше да бъде в състояние да се преструва... Това е... С никого... Нито със себе си...

Вярно, това беше просто случайност... Шатон не би могла да предвиди, когато е проявила нежност към Жулиен Бур, че един ден ще стреля срещу сестра си!

Но сега, тя знаеше, тя също знаеше. И му бе предала чрез Рабю, че никога повече няма да я види.

– Освен в съда.

Тя бе помислила за всичко. Жените мислят за всичко. Те имат някакъв ред в своето безредие.

Чувствувахте се глупав, глупав като материалите на „ТИ“.

– Двоен, барман!

– „Мартини“ ли, господине?

– Скоч!

Намираше се някъде зад Бурбонския дворец, недалеч от баджанака си. Дали и Бланше бе видял себе си така разголен? Не, не беше толкова глупав, баджанакът му! Навярно знаеше колко опасно е това.

А да започне отново... Но откъде?... Да започне какво?...

Ако не беше пропаднал на матурата... Търсеше си извинение. Тогава би пропаднал в нещо друго.

– Още един!

Барманът го изгледа за миг, преди да го обслужи. Това означаваше,

че вече започваше да се напива. Сега нямаше да продължи много.

– Не се бойте. Държа се.

– Всички така казват, господине.

Какво им ставаше днес на всички бармани, та се държаха така тържествено?

Изпразни чашата си и тръгна към вратата с малко по-подчертано достоен вид, за да прикрие несигурното си равновесие. В колата се позъмчи, докато запали цигарата си.

– Той има нужда от теб, Ален.

Струваше му се, че чува гласа на майка си, че вижда уморения ѝ поглед на жена, която не е изживяла нищо приятно на този свят. Баща му също.

А каква нужда пък имаше синът му от него? Колкото от него, толкова и от майка си. За нищо не му трябваша, нито тя, нито той.

Патрик се чувствуваше много по-добре с мами, както той наричаше госпожица Жак, и със старата съпругеска двойка. Ален не си даваше сметка, че Ле Нонет беше нещо фалшиво, една пропаднала мечта.

Патрик щеше да наследи много пари. Милионите читатели и читателки, особено читателките, го бяха направили богат.

Това не беше справедливо. Баща му беше работил цял живот от сутрин до вечер, за да печели хляба си, а Ален, както се хилеше една вечер с приятелите си, беше открил цяла златна мина.

Къде се намираше? Не можеше да се ориентира. Булевардът, по който караше, беше безкраен. Искаше да се отправи към Булонския лес, а не към външния пояс.

Почна да се лута, чу как полицаят му изсвири и спря смутен, страхувайки се, че това изсвирване може да развали всичко.

– Не виждате ли, че карате в забранена посока?

Не биваше да допусне полицаят да разбере, че е пиян.

– Моля за извинение. Булонският лес, ако обичате?

– Той е точно в обратна посока. Тръгнете надясно, после завийте пак надясно и карайте право чак до Александър III.

Уф! Имаше право на още една последна чаша, не веднага, преди да навлезе в гората. Озова се в познат район и влезе в едно кафене. Чувствуваше лош вкус в устата си.

– Уиски!

– Уиски от определена марка или...

Той посочи квадратната бутилка „Джони Уокър“ на рафта.

– Голяма чаша!

Вече не се срамуваше. Това беше краят. Беше издържал докрай. Не беше ли забравил нещо? Беше вече твърде късно, за да мисли за това. Мислите му се объркаха.

Мислите! Гледаше как съседът му диша. Ето това е то мислите. Да дишаш!

– Още една, моля ви!

Този барман също го изгледа и се поколеба.

– Моля ви.

Изпи я на един дъх и хвърли една стофранкова банкнота върху мокрия тезгях. Нямахше нужда от ресто.

Беше си избрал дървото – един дебел явор точно на ъгъла. Достатъчно беше само да го улучи. Беше си набелязал ориентировъчни знаци.

Ако Шатон...

Коя Шатон? Всичко щеше да стане по същия начин и с всяка друга жена. Щеше да я нарича и нея Шатон или с някое друго галено име, както наричаше зайците, тарикатчетата и останалите.

Защото всъщност се страхуваше. И сега тя знаеше това, всички вече знаеха това.

Ето неговото дърво, само на сто метра отгук. Натисна докрай педала на газта. Ягуарът подскочи. Пейзажът бягаше; той имаше чувството, че поглъща колите, които идваха насреща му.

Винаги се бе страхувал.

Но не и сега. Не...

Той не чу трясъка, рязкото скърцащо спиране на колите, виковете, възклицанията и накрая далечния вой на сирена.

За него всичко беше вече свършило.

Епаленж

12 ноември 1967 г.

КРАЙ

© 1967 Жорж Сименон
© 1972 Георги Хр. Куфов, превод от френски

Georges Simenon
La Prison, 1967

Сканиране, разпознаване и редакция: Светослав Иванов, 2007

Публикация:
ЖОРЖ СИМЕНОН
ЗАТВОРЪТ

Georges Simenon
LA PRISON
Roman
La Presses de la Cite, Paris
Ч 840–3

Френска, второ издание
Литературна група IV
Редактор Недялка Христова
Художник Силва Бъчварова
Художник-редактор Веселин Христов
Технически редактор Надежда Балабанова
Коректор Жанета Желязкова
Дадена за набор на 25.VII.1981 г.
Излязла от печат на 30.III. 1982 г.
Издателски № 1647
Формат 70/100/32
Издателски коли 7.78
Печатни коли 12
УИК 8,07
Цена 0,97 лв.

Издателство „Христо. Г. Данов“ Пловдив
Набор Електронен център за фотонабор – София
ДП „Тодор Димитров“ – Лозенец – София 07 9536621331 5637–21–81

© Георги Куфов, преводач, 1972

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2986>]